

BESTUURSVERSLAG 2016

SCOPE scholengroep Bestuursverslag 2016
Stichting voor Christelijk Onderwijs te Alphen aan den Rijn

Inhoudsopgave

Bestuursverslag 2016	D-1
1. Algemene informatie	D-1
1.1. Doelstelling van de organisatie	D-1
1.2. Aanduiding van het beleid en de kernactiviteiten	D-2
1.3. Juridische structuur	D-3
1.4. Interne organisatie en personele bezetting	D-3
1.5. Belangrijke elementen van het gevoerde beleid	D-5
1.6. Maatschappelijke aspecten van het ‘ondernemen’	D-5
2. Governance, medezeggenschap	D-7
2.1. Code Goed Onderwijsbestuur	D-7
2.2. Medezeggenschap	D-7
2.3. Verantwoording	D-7
3. Onderwijs	D-8
3.1. Belangrijkste ontwikkelingen in 2016	D-8
3.2. Onderwijsprestaties	D-15
3.3. Toegankelijkheid en toelatingsbeleid	D-18
4. Kwaliteitszorg	D-20
4.1. Belangrijkste ontwikkelingen in 2016	D-20
4.2. Afhandeling van klachten	D-25
5. Personeel	D-26
5.1. Zaken met behoorlijke personele betekenis in 2016	D-26
5.2. Belangrijkste ontwikkelingen in 2016	D-26
6. Huisvesting	D-33
6.1. Belangrijkste ontwikkelingen in 2016	D-33
7. Samenwerkingsverbanden en verbonden partijen	D-36
7.1. Samenwerkingsverbanden en verbonden partijen in 2016	D-36
7.2. Ontwikkelingen bij of in relatie tot verbonden partijen	D-37
8. Financiën	D-38
8.1. Treasurybeleid	D-38
8.2. Continuïteitsparagraaf	D-38
Toelichting vergelijking Jaarrekening 2016 – Jaarrekening 2015	F-4
Toelichting vergelijking Jaarrekening 2016 – Begroting 2016	F-5
Toelichting Begroting 2017	F-7
Toelichting op onderdelen van de Jaarrekening 2016	J-1
Controleverklaring	J-20
WNT-Verantwoording 2016 SCOPE scholengroep	J-34
Afkortingen- en begrippenlijst bij Jaarrekening 2016	J-41
Kengetallen financiële positie	K-1

Bestuursverslag

Bestuursverslag 2016

Om de jaarrekening zinvol te kunnen interpreteren, wordt algemene informatie over de organisatie verschaft. Naast deze algemene informatie worden bijzondere situaties of gebeurtenissen nader uitgelicht.

1. Algemene informatie

1.1. Doelstelling van de organisatie

SCOPE scholengroep is een stichting die scholen verenigt binnen een maatschappelijk kader van uitgangspunten en doelen. SCOPE scholengroep is een organisatie die mensen verenigt op basis van een gemeenschappelijke inspiratie en opdracht.

De grondslag van de stichting luidt als volgt:

“De Bijbel is de bron waaruit de inspiratie wordt geput voor de werkzaamheden die in en ten behoeve van de scholen worden verricht. Die inspiratie bepaalt onze gerichtheid op mens en samenleving, omdat in de persoon en het werk van Jezus en in de verwachting van het Koninkrijk ons een betekenisvol perspectief voor waarachtige menselijkheid en menselijk samenleven wordt geboden. Dat perspectief brengt ons tot de keuze voor een aantal uitgangspunten: ieder kind is welkom, zorg voor kinderen die bijzondere aandacht en begeleiding nodig hebben, gerichtheid op voortdurende ontwikkeling van kinderen, medewerkers en scholen. Dat perspectief is ook bepalend voor de inhoud van ons werk, voor onze visie op leren, op kennis en op de taak- en doelstellingen van ons onderwijs”.

SCOPE scholengroep bestaat bij gratie van het feit dat er in onze samenleving mensen zijn, al dan niet met elkaar verbonden in maatschappelijke verbanden, die vanuit die inspiratie in het leven staan en menen dat er scholen dienen te zijn waar, vanuit dat perspectief, jonge mensen worden opgevoed en onderwezen. Zij worden vertegenwoordigd in de Raad van Toezicht, door mensen die er op basis van specifieke ervaring en deskundigheid op toezien dat het bestuur van SCOPE de scholen inricht en vormgeeft in overeenstemming met grondslag en doelstellingen en er zodoende zorg voor draagt dat scholen beantwoorden aan hun pedagogische en maatschappelijke opdracht.

De basis voor de onderlinge verhoudingen binnen SCOPE scholengroep zijn **vertrouwen** en **fiducie**. Dat geldt op alle niveaus, waarbij de relatie tussen leerlingen en leerkrachten de meest elementaire en tegelijk de meest voorbeeldige is. Zoals leerlingen vertrouwen moeten kunnen stellen in de leerkracht die volop fiducie in hen heeft, zo geldt dat ook in de relaties tussen schoolleiding, leerkrachten, bestuur en toezichthouders.

SCOPE scholen zijn scholen met een opdracht. De meest fundamentele is de pedagogische opdracht. Onze scholen vormen voor leerlingen een omgeving waarin ze zonder enige belemmeringen naar hun volle vermogen kunnen leren. Dat leren is een proces van persoonlijkheidsontwikkeling, veeldimensionaal en integraal. De school is een waardengemeenschap, waar leren een sociale activiteit is. Leren doe je vooral door deel te nemen aan een praktijk van menselijk samenleven. In de microsamenleving die de

school is, gelden leefregels, wordt gereflecteerd op je handelen, ben je dienstbaar aan gemeenschappelijke doelen, word je op waarde geschat, ben je veilig en geborgen, maar word je ook uitgedaagd en beproefd. Je bepaalt niet hoogstpersoonlijk zelf wat je wilt leren, maar je bent wel volop betrokken bij de vraag wat zinvol is voor jou en voor de groep waar je deel van uit maakt.

SCOPE scholen kenmerken zich dus door veiligheid en uitdaging, door creativiteit en productiviteit, door inspanning en reflectie, door leren en vieren.

1.2. Aanduiding van het beleid en de kernactiviteiten

Kern van het beleid van SCOPE scholengroep is uiteraard het realiseren van bovengenoemde doelstelling. De diverse scholen c.q. sectoren van de organisatie hebben, binnen de kaders van het door het bestuur vastgestelde meerjaren strategisch beleid, de ruimte om hun eigen onderwijs vorm te geven en in te richten. De pedagogische opdracht aan de scholen stelt echter in toenemende mate eisen die verder reiken dan het verzorgen van kwalitatief goed onderwijs alleen. Samenwerking met andere instellingen op het gebied van jeugdzorg, maatschappelijk werk, politie en justitie, hoort in toenemende mate tot de kernactiviteiten van SCOPE scholengroep. Dat geldt eveneens voor het scheppen van de (ruimtelijke) voorwaarden waaronder goed onderwijs en adequaat pedagogisch handelen kunnen plaatsvinden. Daarvoor is afstemming met (lokaal) overheidsbeleid een punt van aanhoudende zorg.

Doordat SCOPE instellingen van diverse onderwijssectoren omvat, hoort beleid inzake aansluiting tussen basis- en voortgezet onderwijs en de afstemming tussen regulier en speciaal onderwijs eveneens tot de kernactiviteiten. Dat geldt overigens ook voor het realiseren van doorlopende leer- en zorglijnen met vervolgoopleidingen op mbo, hbo en universitair niveau.

Nieuw strategisch beleidsplan

Als vervolg op de ‘wereldcafébijeenkomst’ is op 2 december 2015 in kleiner gezelschap een verdiepingsbijeenkomst gehouden. De uitkomsten van beide bijeenkomsten zijn gebruikt tijdens de directiestudiedag op 7 maart 2016 waarbij ook de deelnemers van december aanwezig waren. De opbrengst van de directiestudiedag heeft geleid tot een nieuw strategisch beleidsplan in juni 2016.

Met de publicatie van het boekje ‘Profileren doe je samen’ – Van beleid naar praktijk, zijn de ‘richtinggevende uitspraken voor de komende jaren’ gedeeld met alle medewerkers van SCOPE scholengroep. Mede hierdoor vinden op allerlei plaatsen en binnen allerlei groepen in de scholen gesprekken plaats over de wijze waarop uitvoering kan worden gegeven aan de richtinggevende organisatieopdrachten.

Het streven hierbij is dat alle collega’s de ervaring, het gevoel en de overtuiging van (mede)eigenaarschap krijgen om van daaruit de opdrachten die de organisatie zich heeft gesteld te realiseren. Zo bezien heeft de totstandkoming van het nieuwe strategische beleidsplan in feite een voorschot genomen op deze doelstelling.

1.3. Juridische structuur

De werkzaamheden worden uitgevoerd binnen de grenzen van de rechtspersoon zoals vastgelegd in de statuten van de Stichting voor Christelijk Onderwijs te Alphen aan den Rijn en omstreken, gevestigd te Alphen aan den Rijn.

Rechtspersoon

Stichting voor Christelijk Onderwijs te Alphen aan den Rijn en omstreken.

Prinses Beatrixlaan 4

2404 XC Alphen aan den Rijn

Postbus 166

2400 AD Alphen aan den Rijn

Inschrijving Kamer van Koophandel:

S 4044.81.85

Belastingdienst:

Fiscaalnummer 8006.81.058

Orgaancodenummer:

40530 Stichting voor Christelijk Onderwijs te Alphen aan den Rijn en omstreken

BRIN-nummers:

Voortgezet onderwijs:

15BH

CSG Groene Hart

26LR

Groene Hart Praktijkschool

Primair Onderwijs:

04EF

Prisma

06RA

Oranje Nassau School

15BG

De Rank

15GL

Groen van Prinsterer school

15JS

Samen op Weg school

15OU

De Windroos

15YB

J.P. Sweelinckschool

16AA-00

De Stromen (loc. Lupinesingel)

16AA-01

De Stromen (loc. Batenstein)

16AA-03

De Viergang

16DD-00

De Mare (loc. Schelfhorst)

16DD-01

De Mare (loc. Meteorlaan)

16EN

Het Baken

23RH

De Fontein

27LW

Het Mozaïek

1.4. Interne organisatie en personele bezetting

De stichting wordt bestuurd door het College van Bestuur dat bestaat uit twee personen.

Op het functioneren van dit college wordt toegezien door de Raad van Toezicht die in het verslagjaar uit vijf personen bestaat.

Het College van Bestuur wordt gevormd door:

P.K. Jansen (voorzitter)
mr. G.J. Scholte

In de Raad van Toezicht hebben zitting:

Mw. K. de Koeijer
Mw. M.E. Veldman
J. Molenaar, voorzitter
A. Paats
J.P. Wijnhorst

De directie primair onderwijs wordt gevormd door twee clusterdirecteuren.

J. van Leeuwen-de Graaf (vanaf 1 januari 2016)
J.E. Vodegel

De directie voortgezet onderwijs wordt gevormd door een sectordirecteur en vier vestigingsdirecteuren.

Mw. drs. A. Schouten (Lyceum)
Mw. P.J. Pison (Topmavo)
A.L. Hol (Rijnwoude)
W.T.J. van Leijden (Leerpark)
W. van Ouwerkerk (Praktijkschool)

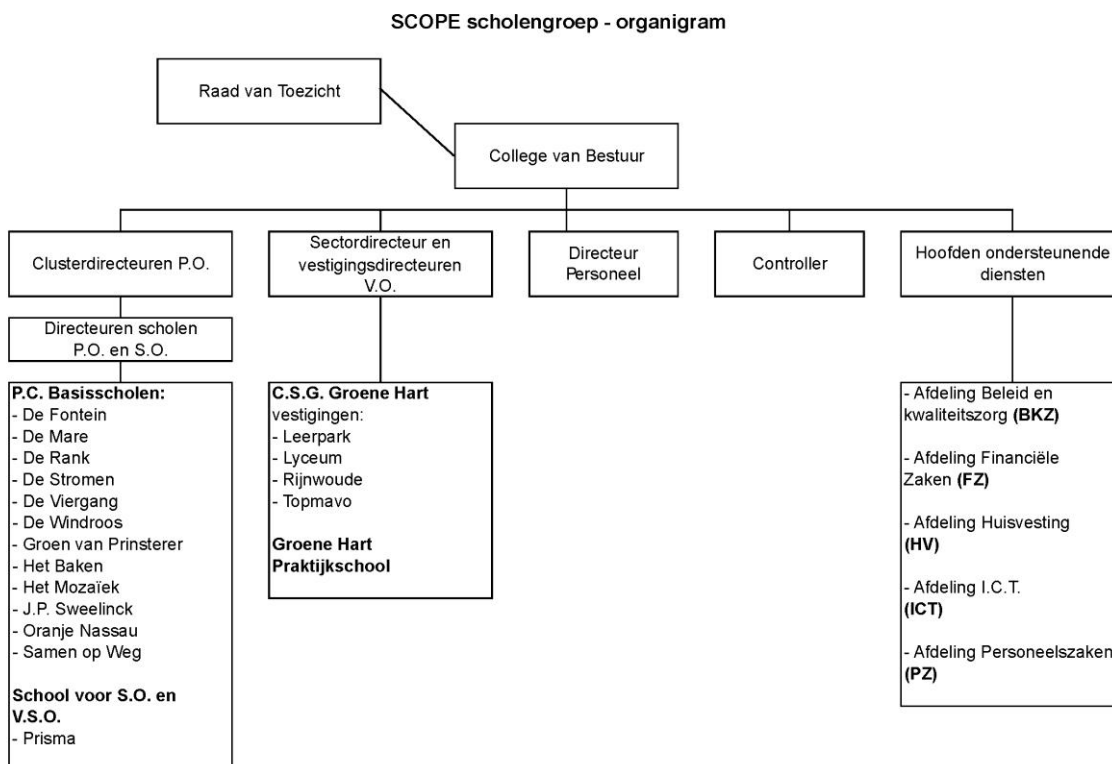
De stafdirectie bestaat uit één functionaris:

B. Swarts, directeur personeel en organisatie (t/m 1 augustus 2016)
A. Jharap, directeur personeel (vanaf 1 augustus 2016)

Voor de basisscholen en de school voor speciaal onderwijs zijn directeuren verantwoordelijk; zij functioneren binnen het cluster waar hun school deel van uitmaakt. Het voortgezet onderwijs kent een unitstructuur. Voor iedere unit is een unitleider verantwoordelijk.

SCOPE scholengroep kent reeds een aantal jaren de functie van controller, deze functie wordt vervuld door R. Kollen.

Met ingang van 2016 kent SCOPE scholengroep vijf ondersteunende diensten. De hoofden van deze diensten zijn V. Bouwers (Beleid en kwaliteitszorg), mevrouw J. Zeevaart (Financiële zaken), R. Ophuis (Huisvesting), F. van Brenk (ICT) en L. Huisman (Personeelszaken).

1.5. Belangrijke elementen van het gevoerde beleid

Ook in 2016 is zeer veel aandacht besteed aan de bouwprojecten en financiering ervan. Na een heel intensieve voorbereidingsperiode is in 2016 overeenstemming bereikt met de Raad van de gemeente Alphen aan den Rijn over de doordecentralisatie-overeenkomst, met het voornemen om de doordecentralisatie in 2017 ook daadwerkelijk te gaan realiseren. Bij de doordecentralisatie is als uitgangspunt genomen dat de bestaande verhoudingen zoveel mogelijk in tact worden gelaten. In de doordecentralisatie-overeenkomst is vastgelegd dat als een pand niet meer wordt gebruikt, SCOPE niet tot de verkoop ervan kan overgaan, maar het terug zal gaan naar de gemeente.

De werkgroep bespreekt binnenkort of de bouwplannen binnen de geraamde kosten kunnen worden gerealiseerd. Als dit niet het geval blijkt te zijn, zou de Raad kunnen besluiten tot een 'time-out' of om de projecten op de traditionele manier te financieren.

1.6. Maatschappelijke aspecten van het 'ondernemen'

Duurzaamheid

Vanuit maatschappelijk oogpunt is SCOPE op zoek naar kansen op het gebied van duurzaamheid. Verschillende mogelijkheden zijn onderwerp van gesprek.

In de bouwplannen van het Masterplan VO zijn forse investeringen opgenomen voor duurzame voorzieningen. Zie paragraaf 6.1.

SCOPE facilitair B.V.

Sinds eind 2015 valt de schoonmaak van de scholen onder de verantwoordelijkheid van de dienst Huisvesting. De schoonmaak wordt uitgevoerd door SCOPE facilitair B.V. In het

aannamebeleid van personeel wordt aandacht geschonken aan het verschaffen van werk aan mensen met een vorm van een handicap.

Geertruida-Stichting

Via betrokkenheid van SCOPE bij de Geertruida-Stichting wordt leerlingen hulp geboden bij financiële problemen rondom het onderwijs.

2. Governance, medezeggenschap

2.1. Code Goed Onderwijsbestuur

SCOPE scholengroep hanteert de door de VO-raad ontwikkelde gedragscode.

2.2. Medezeggenschap

Iedere basisschool en Prisma ZML kent een eigen MR, van waaruit een vertegenwoordiging plaats vindt in de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad PO.

Voor alle vestigingen van het VO is sinds 2009 een deelraad in het leven geroepen. De Groene Hart Praktijkschool en de centrale diensten beschikken daarnaast over een eigen MR. Vertegenwoordigers van de deelraden en de beide MR'en participeren in de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad VO.

2.3. Verantwoording

SCOPE scholengroep vindt het belangrijk om zich te verantwoorden, waarbij het niet alleen gaat om de wettelijke verantwoording maar ook om horizontale verantwoording naar de belanghebbenden in en om de scholen. SCOPE scholengroep richt zich bij de horizontale verantwoording met name op de geledingen personeel, ouders en leerlingen. De wijze van verantwoording verloopt niet uitsluitend maar wel met name langs de lijnen van de medezeggenschapsorganen. Iedere school heeft een (deel)raad en er zijn twee gemeenschappelijke medezeggenschapsraden, één voor het primair- en speciaal onderwijs en één voor het voortgezet onderwijs. Deze beide raden worden jaarlijks uitgenodigd voor een nadere toelichting op en een gesprek over het bestuursverslag. Het bestuursverslag wordt integraal op de website gepubliceerd.

2.3.1. Verantwoording voortgezet onderwijs

Een van de manieren waarop CSG Groene Hart en de Groene Hart Praktijkschool verantwoording afleggen, is door deelname aan het project 'Scholen op de kaart', (www.scholenopdekaart.nl). Doel van dit landelijke project is dat informatie over onderwijsprestaties, kwaliteitszorg, effectief onderwijsbeleid en bedrijfsvoering van scholen op eenduidige wijze naar buiten wordt gebracht, zowel op de website van het project als op de website van de school zelf.

Voor de vestigingen van CSG Groene Hart zijn schoolplannen voor de periode 2013-2017 opgesteld. Voor de Groene Hart Praktijkschool vigeert het schoolplan 2016-2018.

2.3.2. Verantwoording primair onderwijs

In het primair onderwijs wordt jaarlijks door de directie een schooljaarverslag opgesteld. De Medezeggenschapsraad en de Schoolraad maken een jaarverslag. Sinds oktober 2014 zijn de SchoolVensters van alle basis- en middelbare scholen te vinden op www.scholenopdekaart.nl. De schoolleiding houdt deze informatie actueel.

3. Onderwijs

3.1. Belangrijkste ontwikkelingen in 2016

3.1.1. Primair onderwijs

ICT beleid PO

In 2016 valt een toename te constateren van het gebruik van digitale methodieken. Drie scholen, J.P. Sweelinck, Samen op Weg en De Mare, hebben een aanvraag ingediend om vervroegd tot de aanschaf van hardware en digitale middelen over te kunnen gaan en deze digitale methodieken te kunnen invoeren.

De huidige werkwijze van de meerjarenbegroting van het onderwijsleermiddelenpakket en het apart in kaart brengen van licenties zal moeten worden samengevoegd om meer inzicht te krijgen in de keuzemogelijkheden en de (toekomstige) financiële consequenties.

Na de in 2016 gehouden pilot met touchscreens is besloten tot de aanschaf van touchscreens over te gaan in plaats van interactieve projectoren. De aanschaf en uitrol van de touchscreens is in 2016 vertraagd door de Europese aanbesteding ervan en zal naar verwachting eind 2017 plaats gaan vinden.

TSO

SCOPE scholengroep heeft een eigen TSO-organisatie die op alle 12 SCOPE basisscholen de tussenschoolse opvang verzorgt. Door middel van regelmatige nascholing van alle medewerkers wordt de kwaliteit gewaarborgd. Gemiddeld maakt tweederde van de SCOPE basisschoolleerlingen gebruik van deze opvangmogelijkheid. Alle scholen zijn aangesloten op een centrale administratie. Er is één uniform tarief van € 2,00 per overblijfmoment. Op de scholen geven coördinatoren leiding aan teams van vrijwilligers. Er wordt gewerkt met een aparte begroting en het boekjaar 2016 werd met een positief saldo afgesloten, ondanks het feit dat er geen rijksvergoeding meer werd ontvangen voor de nascholing van de TSO-medewerkers. Alle medewerkers beschikken over een VOG en de vergoedingen zijn getoetst.

Sociale veiligheid

Voortvloeiend uit de Wet 'Veiligheid op school' en het actieplan 'Sociale Veiligheid op School' is er een driejarig traject gestart voor de basisscholen en het speciaal onderwijs om het sociaal veiligheidsbeleid zorgvuldig op te zetten. Te denken valt hierbij o.a. aan activiteiten binnen de klassen, binnen de school, met ouders, specifieke lespakketten, aandachtsfunctionarissen Meldcode, aandachtsfunctionarissen Kindermishandeling. De aandachtsfunctionaris is een binnen de school opgeleid teamlid, in principe een intern begeleider.

Passend onderwijs

2016 heeft zich gekenmerkt door het in toenemende mate zelf vormgeven van arrangementen ten behoeve van de lichte ondersteuning van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte.

Als gevolg van het onderzoek van de in 2015 opgerichte werkgroep van vertegenwoordigers van meerdere besturen PO en VO, beroepsonderwijs en kinderopvang is de Taalklas Alphen aan den Rijn ontstaan. Op 31 oktober 2016 is gestart met de Taalklas voor nieuwkomers op

de basisscholen binnen de gemeente Alphen aan den Rijn. De nieuwkomers krijgen intensieve ondersteuning gedurende drie ochtenden per week: op maandag, dinsdag en donderdag. De middagen en andere dagen volgen de kinderen het onderwijs in de klas op hun eigen school. Het doel van de taalklas is dat de kinderen zich zo ontwikkelen dat ze kunnen deelnemen aan het regulier onderwijs. Naast de taalverwerving gaat het ook om het sociaal en emotioneel welbevinden en de kennismaking met Nederland. SCOPE scholengroep is penvoerder voor de taalklas.

Expertisecentrum Wetenschap & Technologie

Het PO heeft een subsidie ontvangen van het Expertisecentrum Wetenschap & Technologie Zuid-Holland dat wordt aangewend voor het opleiden van collega's en om ontwikkelingen op het gebied van wetenschap en technologie verder vorm te geven binnen de scholen.

Excellente Scholen 2016

Op 23 januari 2017 ontving de Oranje Nassau het predicaat Excellente School 2016-2018. Dit predicaat wordt uitgereikt aan scholen met bijzondere kwaliteiten en scholen die uitblinken in een specifiek excellentieprofiel. De Oranje Nassau heeft deelgenomen met het excellentieprofiel Wetenschap & Technologie (Onderzoeken & Ontwerpen).

VVE-convenant

Er is een convenant voor VVE waarin met An Noer en Op Maat onderlinge afspraken zijn gemaakt over de extra inzet op VVE. Deze onderlinge afspraken staan in het beleids- en uitvoeringsplan en geeft inzicht in de VVE praktijk (<https://www.vve-alphenaandenrijn.nl>).

Project versterking samenwerking Marnix Academie en opleidingsscholen

Twee PO collega's participeren binnen projectgroepen en binnen de scholen zijn ontwikkelgroepen om thema's uit te werken die vanuit de projectsubsidie gefaciliteerd worden.

Verdrietige gebeurtenissen

In 2016 hebben wij afscheid moeten nemen van Marianne Stegeman-de Ruiter, leerkracht De Stromen, Wilma den Blaauwen, onderwijsassistent Het Mozaïek en Laura van Heusden, stagiaire JP Sweelinck.

3.1.2. SCOPE ambitie aansluiting PO en VO

De ontwikkeling van activiteiten op het grensvlak van primair en voortgezet onderwijs ondervindt hinder van de niet op elkaar aansluitende wet- en regelgeving. Grensoverschrijdende initiatieven hebben vooralsnog een extracurriculair karakter.

SCOPE academie

De online omgeving van de SCOPE academie is vanaf augustus 2015 ingericht. In 2016 is het portaal gebruikt door 210 unieke gebruikers. Door het jaar heen zijn 15 unieke klassikale trainingen gestart. Deze trainingen werden in een aantal gevallen vaker in het jaar gegeven. In totaal zijn 248 inschrijvingen geregistreerd. Hiervan zijn er 220 succesvol afgerond, 25 afgemeld en 3 niet nader verwerkt.

Leidinggevendenden kunnen overzichten opvragen met aantallen en namen die betrekking hebben op hun vestiging/locatie.

De cursisten die een trainingsaanbod via de SCOPE academie hebben gevolgd zijn over het algemeen erg tevreden over de training. 90% van hen beoordeelt de gevolgde training voldoende tot zeer goed en bijna 80% zou de training ook bij collega's aanbevelen. De verschillende trainingen bij Google apps for Education zijn – op één training na – voor 2 SBU gevalideerd door registerleraar.nl. In verband met het opstellen van nieuwe registratiecriteria kon één training nog niet gevalideerd worden.

Met voortschrijdend inzicht wordt gekeken hoe de SCOPE academie steeds meer vorm gegeven kan worden vanuit het PO, VO en de diensten. Dit moet worden ondersteund door een gezamenlijke visie op scholing.

3.1.3. Voortgezet onderwijs

In 2016 zijn de werkzaamheden van de Regiegroep ICT-gebruik overgenomen door de kartrekkersteams van de verschillende vestigingen.

In samenwerking met Communicatiebureau Topic is het nieuwe strategische beleidsplan in 2016 breed in de organisatie tot zijn vorm gekomen. Het tweede Onderwijsfestival VO stond geheel in het teken van de uitwerking per vestiging van de uit de Wereldcafé-bijeenkomst voortgekomen 'rode draden'. De externe marketing van het nieuwe strategische beleidsplan zal plaatsvinden tot in het voorjaar van 2017.

De vestigingen Leerpark, Topmavo en Rijnwoude en de Groene Hart Praktijkschool hebben deelgenomen aan het traject Excellente Scholen 2016-2018. Op 23 januari jl. ontving de Groene Hart Topmavo uit handen van burgemeester Spies het predicaat Excellente School 2016-2018.

CSG Groene Hart en de Groene Hart Praktijkschool doen vanaf 2015 binnen de Perspectiefscholen mee aan het traject collegiale visitatie op het gebied van onderwijsontwikkeling. Op deze wijze wordt in het kader van de kwaliteitscyclus feedback gevraagd van collega scholen.

In 2016 zijn de voorstellen tot wijziging van het taakbeleid op alle VO-vestigingen aangenomen, behalve op het Lyceum. Het Lyceum heeft eerst andere stappen te zetten voordat weer gesproken zal worden over taakbeleid.

Schoolbrede ontwikkelingen op het terrein van leerlingenzorg en kwaliteitszorg worden apart besproken in hoofdstuk 4. Hieronder beperken we ons tot de specifieke onderwijskundige ontwikkelingen op de verschillende VO-vestigingen. Voor meer informatie verwijzen we naar de jaarverslagen van de vestigingen. Deze zijn opvraagbaar bij de vestigingen.

Groene Hart Lyceum

De schoolleiding als team

De schoolleiding heeft na het vertrek van een unitleider een goede vervanger kunnen aantrekken die snel zijn werkzaamheden heeft opgepakt. Daarnaast is besloten om in verband met de groei en de cultuurontwikkeling op de vestiging op zoek te gaan naar een extra unitleider.

In 2016 zijn diverse studiemomenten georganiseerd met als doel om samen met het personeelsteam overeenstemming te bereiken over de zaken die losgelaten kunnen worden, behouden moeten blijven en moeten worden ontwikkeld.

De belangrijkste onderwijskundige ontwikkelingen in 2016 worden hieronder nader toegelicht.

- **Onderbouwrendement.** Het onderbouwrendement bevindt zich al twee jaar boven de gestelde norm. De verwachting is dat het driejaarsgemiddelde het komende cursusjaar op orde zal zijn.
- **Pedagogisch/didactische standaard.** Alle nieuwe collega's worden gecoacht op 'de vijf rollen van de docent' en worden hierop beoordeeld, waarbij de pedagogisch/didactische standaard leidend is.
- **Taal- en rekenbeleid.** Het Lyceum heeft de wens om het taalbeleid te verankeren in de sectie Nederlands, waar de expertise aanwezig is, om vandaaruit uitgedragen te worden naar de andere vakken.
Alle leerlingen in havo 4 hebben een extra rekenles gevolgd. Uit de evaluatie aan het eind van het cursusjaar zal blijken wat het resultaat hiervan zal zijn. Los hiervan zal het rekenbeleid in 2017 anders worden georganiseerd om het rekenen nog 'strakker op de rit' te krijgen.
De 'Steunpunten Taal en Rekenen VO' zijn afgeschaft.
- **Aansluiting 4 havo.** De verbetering van de aansluiting van leerlingen van de Topmavo en Rijnwoude op klas 4 havo is onderwerp van onderzoek. Over de oorzaken en aanpak van het te lage 'bovenbouwsucces' worden gesprekken gevoerd tussen de betrokken managementteams en secties.
- **Profieloriëntatie.** Leerlingen kiezen meer dan voorheen het geval was de juiste profielen. Dit geldt ook voor leerlingen van de Topmavo en Rijnwoude. Door de aangepaste en vervroegde introductie voelen de laatstgenoemde leerlingen zich sneller op hun gemak op het Lyceum. De betrokken vestigingen blijven op zoek naar verbeterpunten op dit gebied.
- **Examenresultaten.** Over de examenresultaten van het vwo in 2016 kon het Lyceum tevreden zijn, hetgeen nog niet geldt voor de examenresultaten van de havo-afdeling. Naar verwachting zullen ook de examenresultaten van de havo-leerlingen in 2017 nog niet het gewenste niveau hebben behaald. Dit houdt mede verband met de eerder genoemde aansluiting van leerlingen uit havo 3 naar havo 4.
- **VWO+-klas.** In verband met afnemende belangstelling voor de VWO+-klas heeft het Lyceum in 2016 besloten over te gaan tot een gymnasium brugklas m.i.v. het cursusjaar 2017-2018.
- **Technasium.** In 2016 is de audit van 2017 voorbereid. De eerste lessen in de bovenbouw zijn gegeven.
- **Pre-HBO.** Havo-leerlingen die meer aankunnen dan het reguliere programma van de opleiding kunnen deelnemen aan het Pre-HBO van de Hogeschool Leiden.
- **Digitalisering.** In 2016 is het Lyceum in alle brugklassen gestart met de inzet van de iPad als extra leermiddel. Net als in 2015 zijn er ook in 2016 voor de collega's scholingsactiviteiten georganiseerd op het gebied van de iPad en digitalisering, die meestal werden ondersteund door collega's en het kartrekkersteam van het Lyceum.
- **Nieuwbouw.** De verwachting is dat er in september 2017 gestart gaat worden met de bouw van de nieuwe Topmavo op het terrein van het Lyceum. De actuele stand van zaken met betrekking tot de nieuwbouw is te volgen op de website bouwprojecten van de SCOPE scholengroep (www.scopebouwprojecten.nl).

- **Wervingsactiviteiten.** De belangstelling voor het Open Huis was iets minder dan het voorgaande jaar. Daarnaast is uit reacties van ouders gebleken dat er wat weerstand bestaat tegen de nieuwbouwplannen, omdat leerlingen ten gevolge hiervan twee keer moeten verhuizen.

Groene Hart Rijnwoude

Als uitgangspunt voor de onderwijskundige ontwikkeling op vestiging Rijnwoude dient het meerjaren schoolplan 2014-2017. De belangrijkste ontwikkelingen in 2016 worden hieronder nader toegelicht.

- **Leerlab.** In 2016 heeft Rijnwoude deelgenomen aan een door Leerling 2020 georganiseerd 'Leerlab'. Met het project Leerling 2020, onderdeel van het Doorbraakproject Onderwijs & ICT, ondersteunt de VO-raad scholen bij de verdere ontwikkeling van gepersonaliseerd leren in de eigen school. Rijnwoude heeft zich gebogen over de geformuleerde 'Versnellingsvraag': Hoe kunnen we de leerling eigenaar maken van zijn/haar eigen leerproces binnen de bestaande structuur, de klassikale context?
Rijnwoude zet verschillende vormen van differentiëren in om dat te bereiken: met behulp van de studieplanner, feedback, de werkvorm speeddaten, op basis van meervoudige intelligentie en de bus-opstelling. Van deze vijf vormen van differentiëren zijn inspiratievideo's gemaakt die intern en andere deelnemende scholen kunnen inspireren.
- **Begeleidingsstructuur leerlingen.** In 2016 is een nieuwe begeleidingsstructuur operationeel geworden. Alle collega's zijn nu coach van een aantal leerlingen. De samenstelling van een groep leerlingen is leerjaaroverstijgend.
- **Dakpanklassen.** In het cursusjaar 2017-2018 gaat Rijnwoude zich ontwikkelen in het aanbieden van dakpanklassen.
- **M-Tech.** Ook in 2016 heeft Rijnwoude deelgenomen aan het M-Tech programma. Dit programma sluit goed aan bij de invulling van de talentklas Science. Met de hieruit verkregen subsidie zijn o.a. verschillende voorlichtingsactiviteiten in het teken van techniek georganiseerd, verouderde materialen vervangen en is een leerlijn 3D ontwikkeld. Binnen het M-Tech programma valt een verschuiving van techniek naar technologie waar te nemen.
- **Klankbordgroep.** Sinds 2016 heeft Rijnwoude een actieve en groeiende klankbordgroep. Hierdoor is de ouderbetrokkenheid bij de ontwikkelingen van hun kinderen en de school verhoogd.
- **Aansluiting 4 havo.** Rijnwoude is met het Lyceum en de Topmavo in overleg over de verbetering van de aansluiting van havo 3-leerlingen van Rijnwoude en de Topmavo op klas 4 havo. Over de oorzaken en aanpak van het te lage 'bovenbouwsucces' van de havo-afdeling van het Lyceum worden gesprekken gevoerd tussen de betrokken managementteams en secties.

Groene Hart Topmavo

Het meerjaren schoolplan 2013-2017 heeft als uitgangspunt gediend voor de onderwijskundige ontwikkelingen in 2016. Hieronder worden de belangrijkste ontwikkelingen nader toegelicht.

- **Excellente Scholen 2016.** De Topmavo ontving op 23 januari 2017 het predicaat Excellente School 2016-2018. Dit predicaat wordt uitgereikt aan scholen met bijzondere kwaliteiten en scholen die uitblinken in een specifiek excellentieprofiel. Op de Topmavo wordt gewerkt vanuit de visie “Meer dan Leren”. Naast cognitieve kennis die onontbeerlijk is binnen een school wordt veel waarde gehecht aan het leren van vaardigheden (dit gebeurt vooral binnen de Topuren) en het bieden van uitdaging (mavo/havo-klassen, havo-traject op de Topmavo, talentklassen). De Topuren zorgen er ook voor dat leerlingen een versterkt mentoraat krijgen aangeboden, waardoor leerlingen gezien worden en de lijnen binnen de school kort en helder zijn. Van daaruit is het excellentieprofiel geschreven dat, na een inspectiebezoek voor toelating tot het traject, een gesprek met de jury buiten de school en een bezoek van de jury aan de Topmavo, is gehonoreerd met het predicaat.
- **Vorbereiding Dienstverlening & Producten (D&P).** In het kader van de vernieuwing van het vmbo zijn tien examenprogramma’s vastgesteld voor de profiel- en keuzevakken. De Topmavo heeft ervoor gekozen de profielmodulen 1 en 4 van het profielvak Dienstverlening & Producten aan te bieden met ingang van het cursusjaar 2017-2018. In 2016 heeft een werkgroep zich beziggehouden met de inhoudelijke vertaalslag van het huidige programma naar het nieuwe. Het programma tot en met december 2017 is klaar. De werkgroep zal zich in 2018 gaan buigen over de inrichting van het vierde leerjaar.
- **Vmbo tl/havo-klas.** In augustus 2016 is gestart met een vmbo tl/havo-klas 1. De adviezen van de basisscholen zijn leidend voor de plaatsing van leerlingen in deze vmbo-tl/havo-klas.
- **Aansluiting 4 havo.** De Topmavo is met het Lyceum en Rijnwoude in overleg over de verbetering van de aansluiting van havo 3-leerlingen van de Topmavo en Rijnwoude op klas 4 havo. Over de oorzaken en aanpak van het te lage ‘bovenbouwsucces’ van de havo-afdeling van het Lyceum worden gesprekken gevoerd tussen de betrokken managementteams en secties.
- **Rekenen en taal.** Het reken- en taalbeleidsplan zijn in 2016 geëvalueerd. Hieruit zijn een aantal aanpassingen voortgekomen die in de lespraktijk zijn ingezet.
- **Alcoholvrije school.** Op 8 december 2016 ontving de Topmavo het keurmerk Alcoholvrije School. Op een Alcoholvrije School zijn duidelijke regels gemaakt over het alcoholgebruik. Er wordt helemaal geen alcohol geschonken op school of op door de school georganiseerde activiteiten. Ook niet aan leerlingen van boven de 18, aan leraren in het bijzijn van leerlingen en tijdens schoolkamp of een diploma-uitreiking.
De Alcoholvrije School is een officieel keurmerk, uitgegeven door het Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid STAP.
- **Schoolstewards.** In 2016 is gestart met schoolstewards. Alle leerlingen uit klas 4 zijn binnen de school opgeleid en houden tijdens de pauzes toezicht om ervoor te zorgen dat er minder rommel in de aula en in school wordt achtergelaten. Inmiddels wordt het als steeds gewoner ervaren om elkaar hierop aan te spreken en de rommel in de aula is beduidend afgenomen. In de loop van het schooljaar zullen ook leerlingen uit klas 3 aan de beurt komen om schoolsteward voor één week te zijn.

Groene Hart Leerpark

In het meerjaren schoolplan 2013-2017 is de onderwijskundige ontwikkeling van het Leerpark beschreven. De belangrijkste ontwikkelingen in 2016 worden hieronder nader toegelicht.

- **Nieuw examenprogramma bovenbouw (vernieuwingen vmbo).** Na de aanpassing van het examenprogramma voor klas 3 Dienstverlening & Producten in 2015 is in 2016 ook het examenprogramma voor klas 4 aangepast.
- **Nieuwe lessentabel onderbouw.** In 2016 is de lessentabel van de onderbouw gewijzigd om een betere aansluiting op de examenvakken in de bovenbouw te realiseren. De lessentabel is praktischer geworden en de PSO sluit er goed op aan.
- **LOB-gesprekken.** Met ingang van 2016 worden ook de leerlingen van de onderbouw en hun ouders/verzorgers door de coaches uitgenodigd voor een gesprek waarin de loopbaanontwikkeling van de leerlingen centraal staat.
- **Professionele leergemeenschap (PLG)/-teams (PLT).** In 2016 hebben de professionele leerteams 'door de leerjaren heen' zich vanuit een probleemstelling gebogen over de oplossing voor de situatie op het Leerpark. Voor het cursusjaar 2016-2017 is een aantal doelen geformuleerd, waarvan in 2016 zijn de volgende doelen behaald:
 - Het onderwijs wordt zo vormgegeven dat leerlingen vanuit hun loopbaanperspectief keuzes maken. Er ligt inmiddels een helder doorstroomschema.
 - Alle leerlingen werken met behulp van het Leerplein (ELO). Alle docenten kunnen het Leerplein onderhouden. Het Leerplein is in 2016 geïmplementeerd.
 - De organisatiestructuur van het Leerpark moet passen bij de PLG. In 2016 is het onderzoek naar de wensen hieromtrent afgerond, met als conclusie dat de organisatiestructuur aansluit bij de PLG.
- **Herzien ontwerp nieuwe Leerpark.** In 2016 is een herzien ontwerp van het nieuwe Leerpark tot stand gekomen.

3.1.4. Groene Hart Praktijkschool

In het schoolplan 2016-2018 is een ontwikkelagenda opgenomen. De belangrijkste aandachtspunten in 2016 waren:

- **Uitbreiding curriculum.** Lassen wordt onderdeel van het curriculum techniek. De apparatuur is geplaatst in april 2016; de docenten worden geschoold in 2016-2017. De eerste leerlingen kunnen vanaf schooljaar 2017-2018 werken aan lassen, NIL 1 (Nederlands Instituut Lassen niveau 1).
- **Presentis.** Presentis, software t.b.v. het Praktijkonderwijs, wordt door het personeel gebruikt als database. Ook individuele ontwikkelingsplannen en ontwikkelingsperspectiefplannen kunnen hiermee worden gemaakt. Vanaf januari 2017 kunnen IOP's en OPP's met Presentis gemaakt worden.
- **Diploma Entree.** Leerlingen in staat stellen hun diploma Entree (MBO-1) Nieuwe Stijl als extraneus bij het ID College te laten behalen. De eerste diploma's nieuwe stijl worden in juni 2017 door het ID College afgegeven aan leerlingen Praktijkonderwijs.
- **Stages.** Stroomlijnen van de stages als onderdeel van loopbaanoriëntatie en -begeleiding; afstemmen van de verschillende werkwijzen stages klas 1 t/m 5.

Dit onderdeel sluit aan bij het streven om in 2017 het predicaat ‘excellente school’ te halen. In juni 2018 is deze afstemming afgerond. Een werkgroep, bestaande uit stagedocenten, is hiervoor verantwoordelijk. Het predicaat ‘excellente school’ is aangevraagd in het voorjaar van 2016.

- **Overleg Dienst Beleid en Kwaliteitszorg.** Het overleg met de Dienst Beleid en Kwaliteitszorg wordt gedurende het schooljaar gevoerd over o.a. tevredenheidsonderzoeken en beleidsstukken.
- **ITS Veiligheidsmonitor.** De Groene Hart Praktijkschool heeft in 2016 de ITS Veiligheidsmonitor afgenomen en de resultaten in het veiligheidsbeleid verwerkt.

3.2. Onderwijsprestaties

3.2.1. Primair onderwijs

Centrale eindtoets

	2014	2015	2016
Oranje Nassau School	536,6	535,4	539,4
De Viergang	534,3	539,8	535,2
De Rank	530,7	539,6	532,7
Groen van Prinstererschool	526,9	532,5	533,5
Samen op Weg school	534,1	537,4	524,5
De Windroos	536,3	539,3	538,9
J.P. Sweelinckschool	535,5	536,6	531,9
De Stromen	535,2	533,2	530,2
De Mare	534,7	536,9	534
Het Baken	535,4	538,7	533,4
De Fontein	536,9	539,5	536
Het Mozaïek	535	533,2	535,4
Gemiddeld	534,3	536,8	533,8

	> bovengrens
	tussen gemiddelde en bovengrens
	tussen ondergrens en gemiddeld
	< ondergrens

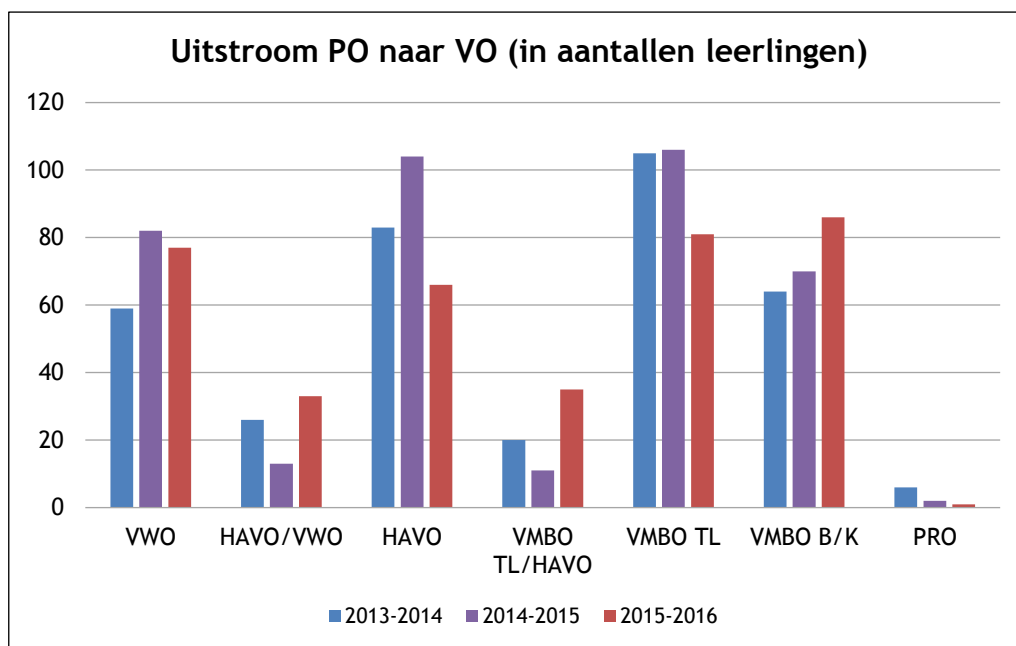
Eindopbrengsten

De opbrengsten van het onderwijs zijn voor een deel terug te vinden in de scores van de centrale eindtoets. In 2016 is voor het laatst gebruikgemaakt van de centrale eindtoets van Cito. Als opvolger is gekozen voor de adaptieve digitale eindtoets ROUTE 8, die beter aansluit bij de gedachte van de SCOPE basisscholen over het toetsen van kinderen.

Met ingang van schooljaar 2011-2012 geldt een nieuwe systematiek voor de beoordeling van de centrale eindtoets. De aangepaste systematiek maakt voor alle scholen gebruik van de ongecorrigeerde schoolscore. De onder- en bovengrens is afhankelijk van het percentage gewogen leerlingen op de hele school. Deze grenzen zijn afgeleid van het landelijk gemiddelde voor scholen met hetzelfde percentage gewichtenleerlingen.

Uitstroom PO naar VO

De grafiek op de volgende pagina toont de uitstroom van leerlingen van groep 8 van de SCOPE basisscholen naar de verschillende niveaus van voortgezet onderwijs in het cursusjaar 2015-2016. Ter vergelijking zijn in de grafiek ook de gegevens van de voorgaande schooljaren opgenomen.

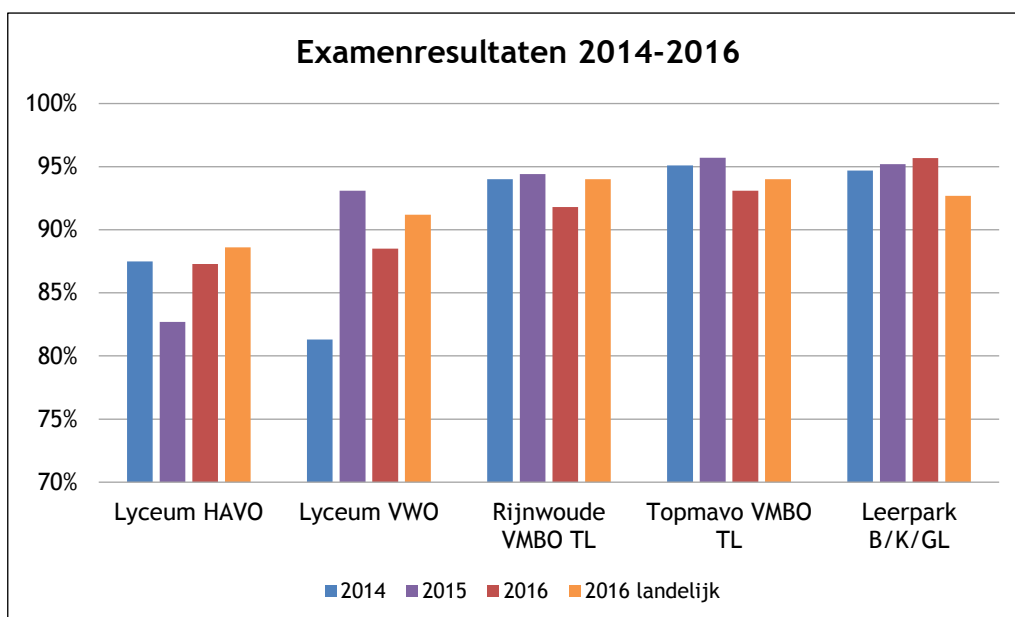

3.2.2. Voortgezet onderwijs

CSG Groene Hart

Examenresultaten (slaagpercentage)

Het slaagpercentage van de leerlingen van het Leerpark was wederom hoog. De resultaten van Rijnwoude en de Topmavo lagen respectievelijk 2,2%-punt en 0,9%-punt lager dan landelijk werd behaald. Het havo presteerde beter dan het teleurstellende resultaat in 2015, maar bleef 1,3%-punt onder het landelijk gemiddelde. Het vwo bleef in 2016 2,7%-punt achter op het landelijk gemiddelde.

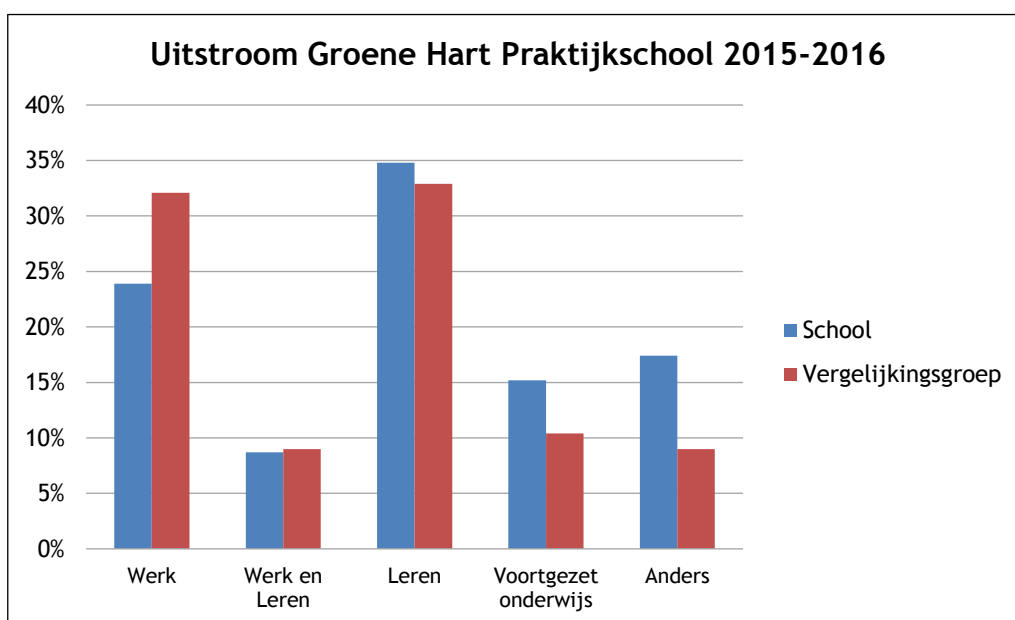

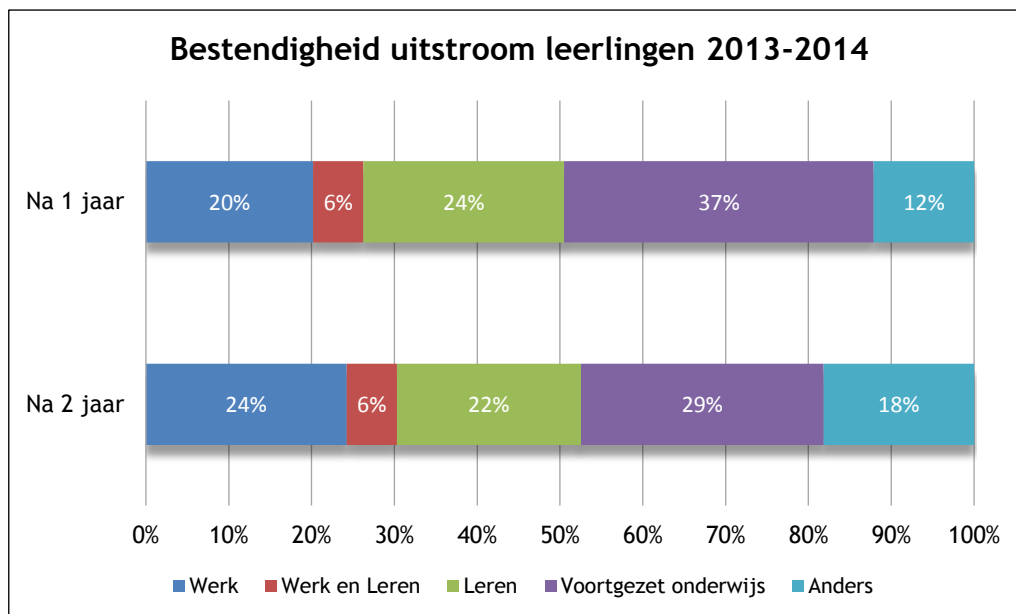
3.2.3. Groene Hart Praktijkschool

Vanaf 2015 is het oordeel dat de onderwijsinspectie geeft over praktijkonderwijs gebaseerd op de uitstroom- en bestendigheidgegevens én op de opbrengsten die de school realiseert met betrekking tot de domeinen wonen, vrije tijd en burgerschap.

De opbrengsten (2016) van de school volgen uit de landelijke volgmonitor. Hieronder staat het overzicht van de leerlingen die de school tijdens of direct na afloop van het cursusjaar 2015-2016 hebben verlaten (bron: www.scholenopdekaart.nl).

Veel leerlingen stromen door naar vervolgonderwijs op hetzelfde of een hoger niveau. Er waren in het verslagjaar veel verhuisleerlingen die naar een andere praktijkschool gingen. Dat verklaart het hoge aantal bij de staaf 'leren' in de volgende grafiek.

Wat de volgmonitor betreft: uit de bovenstaande tabel blijkt dat het aantal leerlingen dat gaat werken toeneemt naarmate de leerlingen langer van school zijn. Uiteraard verblijven er na twee jaar ook minder leerlingen in het voortgezet onderwijs. Het aantal leerlingen van wie niet goed te duiden is wat ze precies doen (werken of leren) neemt toe naarmate ze langer van school zijn.

Na twee jaar zit ruim 25% in de vergelijkingsgroep in de categorie ‘Anders’ ten opzichte van 18% bij de Groene Hart Praktijkschool. Daarmee blijkt dat de aanpak, met als onderdeel daarvan ‘jobcoaching’, zijn vruchten afwerpt.

3.3. Toegankelijkheid en toelatingsbeleid

Informatie over de toegankelijkheid en het toelatingsbeleid van SCOPE basisscholen is te vinden in de Algemene Schoolgids Primair Onderwijs SCOPE scholengroep (http://www.scopescholen.nl/fileadmin/assets/scopescholen_nl/documents/SCOPEgids_algemeen_1617.pdf) en de schoolspecifieke schoolgidsen.

Informatie over de toegankelijkheid en het toelatingsbeleid van de vestigingen van CSG Groene Hart en de Groene Hart Praktijkschool is vastgelegd in de schoolondersteuningsprofielen. Deze zijn o.a. te vinden op de website van Scholen op de kaart en te bereiken via onderstaande links:

Groene Hart Lyceum: <https://www.scholenopdekaart.nl/Middelbare-scholen/1219/1110/Groene-Hart-Lyceum/Schoolondersteuningsprofiel>

Groene Hart Rijnwoude: <https://www.scholenopdekaart.nl/Middelbare-scholen/1222/1110/Groene-Hart-Rijnwoude/Schoolondersteuningsprofiel>

Groene Hart Topmavo: <https://www.scholenopdekaart.nl/Middelbare-scholen/22489/1110/Groene-Hart-Topmavo/Schoolondersteuningsprofiel>

Groene Hart Leerpark: <https://www.scholenopdekaart.nl/Middelbare-scholen/1218/1110/Groene-Hart-Leerpark/Schoolondersteuningsprofiel>

Groene Hart Praktijkschool: <https://www.scholenopdekaart.nl/Middelbare-scholen/1225/1110/Groene-Hart-Praktijkschool/Schoolondersteuningsprofiel>

4. Kwaliteitszorg

4.1. Belangrijkste ontwikkelingen in 2016

4.1.1. Primair onderwijs

Kwaliteitszorg

In het directieoverleg zijn kaderstellende afspraken gemaakt over de inzet en het gebruik van het instrument WMKPO (werken met kwaliteitskaarten in het primair onderwijs). Een aantal vaste items geldt voor alle scholen en een aantal items, verbandhoudend met de eigen schoolontwikkeling, legt de school in haar schoolplan vast.

Daarnaast kunnen binnen het leerlingadministratiesysteem ParnasSys, naast de naw-gegevens, ook diverse overzichten worden gegenereerd m.b.t. het opbrengstgericht werken. Via het interpreteren van deze gegevens en het maken/volgen van trendanalyses krijgt dit verder vorm.

In 2017 vindt de overstap plaats naar Integraal. Integraal is een kwaliteitszorg-instrument/-dashboard en is opgenomen binnen ParnasSys.

Onderwijsinspectie

Prisma VSO is op 3 maart 2016 gevisiteerd door de Inspectie van het Onderwijs en werd als 'zwakke school' aangemerkt.

In verband met deelname aan het traject Excellente Scholen 2016 heeft de Inspectie van het Onderwijs in mei 2016 een bureauonderzoek uitgevoerd naar de Oranje Nassauschool. Op grond hiervan zijn er geen twijfels ontstaan aan deelname aan het traject.

Samen op Weg is op 22 november 2016 gevisiteerd door de Inspectie van het Onderwijs en beoordeeld op basis van het nieuwe inspectiekader. Aan Samen op Weg is een basisarrangement toegekend.

Prestatiebox

In 2016 heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) een bijzondere doelsubsidie verstrekt voor het opstarten van extra activiteiten ter verbetering van leerprestaties van leerlingen, deskundigheidsbevordering van medewerkers en directies en het ontwikkelen van een goed en effectief HRM-beleid. Deze bijzondere bekostiging wordt op de SCOPE PO-scholen ingezet voor verbetering van de leeropbrengsten taal en rekenen, het project (hoog)-begaafdheid, de deskundigheidsbevordering van de directies en leerkrachten, het voeren van een goed en effectief HRM-beleid, het versterken van een professionele zorgstructuur op SCOPE niveau en de versterking van cultuureducatie.

Verantwoording toegekende middelen prestatiebox SCOPE PO, inclusief (V)SO

Op de navolgende terreinen is binnen SCOPE afgesproken om de toegekende middelen in te zetten:

1. Omgaan met (hoog)begaafdheid op de SCOPE scholen
2. Deskundigheidsbevordering directies
3. Deskundigheidsbevordering leerkrachten
4. Het voeren van een goed en effectief HRM-beleid op de scholen
5. Het versterken van een professionele ondersteuningsstructuur op SCOPE niveau

6. Meetbare doelen voor leeropbrengsten taal en rekenen zijn op schoolniveau geformuleerd
7. Versterking cultuureducatie

Afgelopen jaar zijn bovenop het ontvangen bedrag van € 299.048,84 uit de prestatiebox, naargelang de schoolontwikkeling en gemeenschappelijke thema's, accenten gelegd bij de inzet van beschikbare middelen.

Ondersteuning

Er vindt op SCOPE niveau structureel overleg tussen de intern begeleiders van SCOPE O&O plaats (O&O staat voor 'ondersteuning en onderwijs'). Niet alleen kennis en ervaringen worden gedeeld, er worden ook nieuwe onderwerpen onder de aandacht gebracht, bovenschoolse samenwerking in het kader van ondersteuning krijgt gestalte en ontwikkelingen worden gezamenlijk gevolgd (bijv. trendanalyse).

De orthopedagogen nemen ook deel aan het SCOPE O&O-overleg om zodoende de nieuwe opzet van de leerlingbegeleiding adequaat te volgen, te bespreken en te verfijnen.

Scholing

Er is gezamenlijk en/of centraal georganiseerd scholing gevolgd inzake de volgende onderwerpen en doelgroepen: ICT-scholing, mentorschap POO, BHV, TSO-medewerkers en conciërges, VVE en W&T.

4.1.2. Voortgezet onderwijs

Kwaliteitszorg

Kwaliteitszorg richt zich op de samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen binnen de organisatie en is dus een zaak van alle geledingen: personeel, schoolleiding, ouders en bestuur. Alleen gezamenlijk kan ervoor worden gezorgd dat het onderwijs en de resultaten hiervan voldoen aan de eisen die de organisatie en de omgeving hier aan stellen.

Na de start in 2015 is in 2016 het nieuwe strategische beleidsplan "Profileren doe je samen" vastgesteld. In dit document zijn de rode draden waarlangs de organisatie zich in de komende jaren wil ontwikkelen vastgelegd en de opdrachten geformuleerd om dit te bereiken. Daarnaast heeft de onderwijsinspectie haar nieuwe toezichtkader gepubliceerd met daarin een beschrijving van haar werkwijze voor de komende jaren en de standaarden waarop zij de school zullen beoordelen. De werkwijze van de inspectie leidt ertoe dat opdrachten die de organisatie zichzelf geeft een grotere plaats krijgen in het toezicht en dat er meer verantwoordelijkheid voor het verbeteren van het onderwijs bij de scholen komt te liggen.

Deze ontwikkelingen bepalen met name de focus voor de inrichting van de interne kwaliteitszorg voor de komende periode. Behalve dat er gezocht wordt naar een verdere aansluiting tussen de kwaliteitszorg van het primair en het voortgezet onderwijs zal er ook meer aandacht komen voor de aansluiting met andere onderdelen van de organisatie. Dit zal leiden tot het meer volgen van de opbouw van het toezichtkader bij het maken van bijvoorbeeld schoolplannen en verslagen, maar ook bij de rapportage naar aanleiding van de diverse onderzoeken die binnen de scholen worden uitgevoerd onder leerlingen, ouders en collega's. Hierdoor wordt de cyclische aanpak van ontwikkelingen vergroot en ontstaat er meer ruimte voor interventies.

In 2017 zullen de instrumenten die gebruikt worden voor de verschillende onderdelen van kwaliteitszorg geëvalueerd worden. Denk bijvoorbeeld aan de systemen die gebruikt worden voor het afnemen van vragenlijsten of voor het genereren van managementinformatie over de voortgang van leerlingen. Dit zal leiden tot het maken van keuzes voor instrumenten die het beste aansluiten bij de werkwijze van de school.

Onderwijsinspectie

In verband met de toelatingseis voor deelname aan het traject Excellente Scholen 2016-2018 heeft de Inspectie van het Onderwijs in 2016 naast bureauonderzoeken ook verificatiebezoeken uitgevoerd bij Rijnwoude, de Topmavo en de Praktijkschool. De basis werd 'op orde' bevonden bij deze drie vestigingen, waardoor de vestigingsspecifieke 'excellentieprofielen' mochten worden ingediend.

Meerjarenopbrengsten VO 2017

(Gebaseerd op resultaten behaald in 2014, 2015, 2016)

	Lyceum		Topmavo		Rijnwoude		Leerpark		
	havo	vwo	vmbo g(t)	havo	vmbo g(t)	havo	vmbo b	vmbo k	vmbo g(t)
Onderwijspositie t.o.v. advies po	onder norm		boven norm		boven norm		boven norm		
Onderbouwsnelheid	boven norm		boven norm		boven norm		boven norm		
Bovenbouwsucces	boven norm	boven norm	boven norm	onder norm	boven norm	boven norm	boven norm	boven norm	boven norm
Examencijfer	boven norm	boven norm	boven norm		boven norm		boven norm	boven norm	boven norm
Berekend oordeel	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende
Verskil SE-CE	gering	gering	gering		gering		gering	gering	gering

Bron: Inspectie van het Onderwijs

De tabel toont de meerjarenopbrengsten van de VO-vestigingen over de jaren 2014 t/m 2016. Het bovenbouwsucces van de havo-afdeling van de Topmavo is nog onder de norm, maar in tegenstelling tot vorig jaar kan nu wel een berekend oordeel worden gegeven; 'voldoende'.

Uit een in 2016 gehouden onderzoek naar het onderbouwrendement van het Lyceum is een aantal aanbevelingen voortgekomen die met de secties zijn besproken. Aangezien de 'onderwijspositie' van de indicator onderbouwrendement de afgelopen twee jaar op orde was, is de verwachting dat deze indicator in het volgende overzicht van de meerjarenopbrengsten boven de norm zal zijn.

Prestatiebox

Sinds augustus 2012 geldt de 'prestatiebox' voor het primair en voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Scholen ontvangen bovenop de lumpsum een bedrag dat kan worden ingezet voor onder meer taal en rekenen, wetenschap en techniek, talentontwikkeling en voor de professionalisering van leerkrachten en schoolleiders. Het doel is de prestaties van leerlingen, leerkrachten, schoolleiders en -bestuurders te verhogen.

Scholen kunnen, afhankelijk van de specifieke situatie, zelf kiezen op welke onderdelen zij het geld het meest effectief kunnen inzetten, al dan niet in samenwerking met andere scholen in de regio. De termijn van de regeling is inmiddels verlengd tot en met 2017.

Verantwoording toegekende middelen prestatiebox SCOPE VO

Binnen de scholen van SCOPE VO is afgesproken dat het bedrag voor de prestatiebox ingezet wordt op vijf terreinen, zoals eerder vastgelegd in het bestuursakkoord VO.

Deze terreinen zijn:

1. Goede prestaties in de kernvakken Nederlands, Engels en wiskunde
2. Scholen werken opbrengstgericht
3. Omgaan met verschillen
4. Ambitieuze leercultuur
5. Goed HRM-beleid

De vier vestigingen van CSG Groene Hart en de Groene Hart Praktijkschool hebben, afhankelijk van aard en de ontwikkelingsfase van de vestiging, accenten gelegd bij de inzet van de beschikbare middelen. Hoewel de details van jaar tot jaar verschillen zijn de middelen afgelopen jaar op een vergelijkbare wijze ingezet als de afgelopen jaren. Het totale bedrag van de prestatiebox is gestegen naar € 688.688. Deze stijging betekent niet dat er extra ingezet kan worden op de genoemde terreinen, omdat er jaarlijks meer geld aan deze terreinen wordt besteed dan het bedrag dat we via de prestatiebox ontvangen.

Zorg

CSG Groene Hart kenmerkt zich als een school waar de zorg voor de leerling een belangrijke plaats inneemt. Het beleid is erop gericht om zoveel mogelijk aan alle kinderen een plaats en een toekomstperspectief te bieden.

Na de vaststelling van de SOP's (schoolondersteuningsprofielen) in 2012 heeft CSG Groene Hart zich verder voorbereid op de invoering van Passend Onderwijs (leerjaar 2014-2015). Eind 2015 zijn de SOP's opnieuw vastgesteld en op de website van de school gepubliceerd.

Op 1 augustus 2014 ging de Wet Passend Onderwijs van kracht. De begeleiding aan leerlingen met een extra ondersteuningsvraag wordt sinds die tijd beschreven in een OPP (ontwikkelingsperspectief plan) dat halfjaarlijks wordt geëvalueerd.

Er zijn door deze flexibele tijdsperiode van ondersteuning geen duidelijke jaarcijfers meer aan te voeren. Er komen immers steeds nieuwe OPP-aanvragen bij en andere jongeren geven aan dat zij weer zonder extra ondersteuning door willen gaan. Sinds 2014 groeide de ondersteuningsvraag meer in het vmbo dan bij havo/vwo. Vooral vmbo-basis/lwoo kreeg meer leerlingen die naast het lwoo-arrangement ook extra ondersteuning nodig hadden vanwege gedragsproblematiek.

Het aantal leerlingen dat gebruik ging maken van extra ondersteuning is in 2016 opnieuw gestegen en het accent blijft erg gericht op leerlingen in het vmbo (-basis, -kader), maar havo/vwo kreeg ook te maken met een groeiende vraag. Het betreft bij deze vestiging vaak jongeren met een diagnose autisme.

Ongeveer 200 leerlingen (incl. praktijkonderwijs) maken gebruik van extra ondersteuning. Dit is ongeveer 6% van het aantal actieve leerlingen. Ter vergelijking: in 2014 was dit aantal ongeveer 3,2% en in 2015 steeg het aantal naar 5,2%. Vanwege de hoeveelheid tijd en energie die het opstellen van een OPP kost, heeft het Groene Hart Leerpark in 2015 een klein OPP geïntroduceerd. Dit nieuwe model wordt thans door alle vestigingen gebruikt (voor de leerlingen waarbij het niet de verwachting is dat er moet worden uitgeweken naar een zwaar arrangement, zoals VSO of OOV-Alphen). Dit kleine OPP beschrijft zeer SMART

en beknopt welke interventies worden ingezet om de leerling te ondersteunen. Zo blijft er meer tijd over voor de ondersteuning zelf.

Op 1 januari 2015 was de transitie van Jeugdzorg naar de gemeenten een feit. Elke vestiging van het Groene Hart heeft contactpersonen van een JGT (Jeugd- en Gezinsteams) toegewezen gekregen. Vooral voor de leerlingen wonend in de gemeente Alphen aan den Rijn is deze hulp heel positief gebleken. Buiten deze grenzen blijft het voor de school moeilijker om in contact te komen met de hulpverlening en hen te betrekken bij schoolse zorgen.

Alle personeelsleden hebben op intranet inzage in alle protocollen m.b.t. 2^e-lijns begeleiding. De school beschikt over de ‘meldcode kindermishandeling’, het ‘protocol medicijn verstrekken en medisch handelen’, een ‘protocol tegen pesten’ en een eigen procedurebeschrijving ‘als een ramp de school treft’ dat gebruikt kan worden bij bedreigende situaties binnen een gebouw of ernstige ziekte of overlijden van een leerling of personeelslid. Het dyslexieprotocol is in 2015 herzien en aan het eind van 2015 is een dyscalculieprotocol op de website geplaatst.

De schoolpsycholoog en orthopedagoog hebben veel leerlingen onderzocht op velerlei gebied. Bij 18 leerlingen, die grote rekenproblemen ervaren, is de Zareki-test afgenomen. Zes kinderen werden doorgestuurd naar AOB Compaz voor uitgebreid onderzoek en hebben aldaar een verklaring van dyscalculie ontvangen (3 leerlingen van het Leerpark, 1 van Rijnwoude en 2 van de Topmavo).

Bij 37 leerlingen werd dyslexie vastgesteld (2 leerlingen van het Leerpark, 23 van het Lyceum, 4 van Rijnwoude en 8 van de Topmavo). Bij één leerling van de Topmavo werd dysorthografie vastgesteld.

Van 22 leerlingen werd het IQ bepaald, bij 24 kinderen werd een persoonlijkheids-onderzoek gedaan en bij 22 leerlingen werden het IQ en de vragenlijsten over gedragskenmerken gecombineerd onderzocht. Tot slot werden 6 kinderen getoetst met een drempelonderzoek om vast te stellen of zij op het juiste niveau onderwijs kregen aangeboden. Van 35 leerlingen in de ISK is het IQ bepaald d.m.v. de SON (Snijders-Oomen niet verbale intelligentietest). Dit is nodig om de voortgang te bepalen of om een aanwijzing of toelaatbaarheidsverklaring voor PrO bij de adviescommissie toelaatbaarheid aan te vragen.

Sinds 1 augustus 2014 is het ZAT (Zorg Advies Team) vervangen door het zogenaamde FlexZAT. Per jongere zijn meestal minimaal twee FlexZAT's nodig waarvoor per keer een uur wordt uitgetrokken. Het aantal leerlingen dat in het jaar 2016 in een FlexZAT werd besproken, is gelijk gebleven, namelijk 60.

Alle vestigingen zijn zich ervan bewust dat een dossier deskundig moet worden opgebouwd en vastgelegd en dat er tijdig passende ondersteuning geboden moet worden. Het intern overleg (IOT) vindt mede hierdoor sneller plaats waardoor eerder extra interventies kunnen worden ingezet.

Dit alles kost veel tijd en er begint een frictie te ontstaan tussen het aantal leerlingen die passende ondersteuning nodig heeft en de uitvoering ervan. De verwachte bezuinigingen, als gevolg van de Wet op Passend Onderwijs, doen hier geen goed aan. Begeleiders Passend

Onderwijs doen erg hun best maar voelen zich regelmatig overbelast en gefrustreerd dat niet alle ondersteuning geboden kan worden binnen de beschikbare tijd.

4.2. Afhandeling van klachten

4.2.1. Klachtenregeling

SCOPE scholengroep heeft voor een zorgvuldige behandeling van klachten een eigen onafhankelijke klachtencommissie ingesteld.

In 2008 is de klachtenregeling aangepast en voor alle SCOPE scholen gelijk gemaakt. De landelijk vastgestelde modelregeling is overgenomen en op één punt (een rehabilitatieregeling) uitgebreid. Er zijn in het verslagjaar 2016 geen klachten aan de commissie voorgelegd.

4.2.2. Klokkenluidersregeling

De ‘Regeling inzake het omgaan met een vermoeden van misstand’ is sinds 2010 van toepassing binnen de organisatie. Deze klokkenluidersregeling is overgenomen door de zogenaamde Perspectief-scholen, het samenwerkingsverband waarin CSG Groene Hart participeert.

4.2.3. Gedragcodes ICT

SCOPE scholengroep kent een tweetal gedragcodes ICT.

De eerste code ziet op het gebruik van door SCOPE beschikbaar gestelde ICT voorzieningen door werknemers, stagiaires en vrijwilligers. Voor de leerlingen is de tweede code opgesteld. Voor de leerlingen van onze basisscholen is een daarvan afgeleide (vereenvoudigde) versie gemaakt.

Er is een protocol ‘social media’ gemaakt.

5. Personeel

5.1. Zaken met behoorlijke personele betekenis in 2016

In 2016 zijn de volgende personele zaken gerealiseerd:

- De SCOPE verzuimprocedure is geactualiseerd.
- De procedure rondom vacatures is SCOPE-breed vastgesteld.
- Voortkomend uit de Wet Werk en Zekerheid is verder gewerkt aan de inrichting van het medio 2016 operationeel geworden regionaal transfercentrum (RTC). Zowel kwaliteit technisch, organisatorisch als m.b.t. de continuïteit zijn verbeteringen doorgevoerd. Een punt van aandacht blijft het in lijn brengen van de kosten van deelname aan het RTC met de begroting.
- Een aantal personele dossierzaken die een oplossing behoeften, zijn in 2016 afgehandeld of opgepakt en krijgen in 2017 hun vervolg.
- Als gevolg van veranderde wet- en regelgeving op het gebied van registratie en verzuimbegeleiding zijn de casemanagers bijgeschoold om hun werkwijze hierop aan te kunnen passen.
- Uitvoering van CAO-afspraken, zowel voor het PO als het VO. Voor het VO valt hierbij o.a. te denken aan de afspraken gericht op (on)bevoegdheden.

In overeenstemming met het nieuwe strategische beleidsplan van SCOPE is in 2016 een aanvang gemaakt met het vormgeven van strategisch personeelsbeleid. Thema's als (on)bevoegd, onderhouden van bekwaamheid, gesprekkencyclus en (meerjaren) scholing krijgen naast Arbo hierin een meer dominante plek. Medio 2017 bevindt dit zich in de afrondende fase.

Wet Werk en Zekerheid (WWZ)/Regionaal transfercentrum (RTC)

Per 1 juli 2015 is de Wet Werk en Zekerheid van kracht. Dit heeft grote financiële consequenties voor besturen omdat het bijna niet meer mogelijk is om invallers voor een groep aan te trekken. Om op deze ontwikkeling verantwoord in te spelen, heeft SCOPE, samen met negen andere besturen in de regio, besloten de verplichtingen die voortkomen uit de WWZ onder te brengen bij een regionaal transfercentrum (RTC). Het RTC is in 2016 operationeel geworden en verleent zijn diensten aan het primair en (voortgezet) speciaal onderwijs. De ervaringen met het RTC zijn op zich goed te noemen, maar de besturen zullen scherp moeten blijven op hoe de aansturing ervan plaatsvindt. Dit om ervoor te zorgen dat de overheadkosten in verhouding blijven tot de daadwerkelijk geleverde diensten.

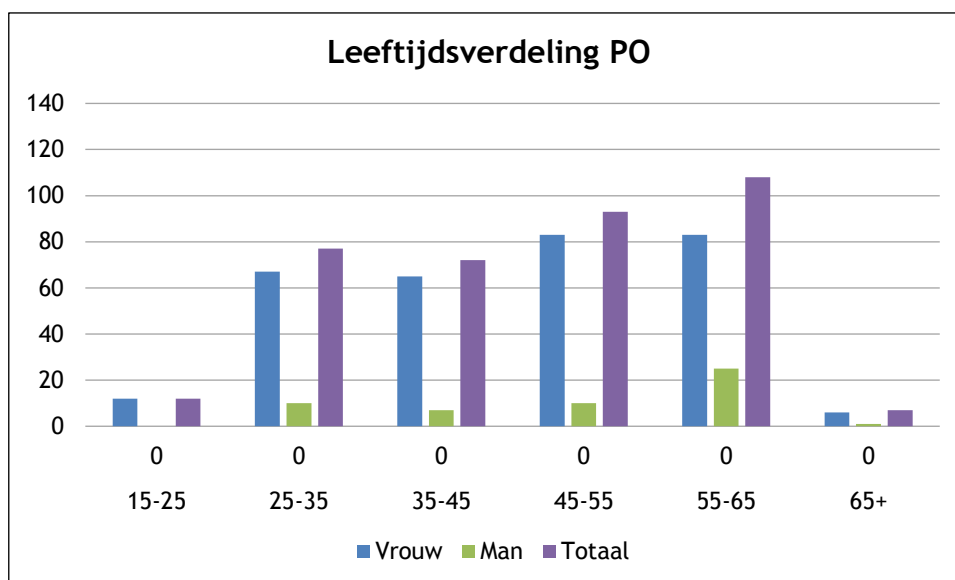
5.2. Belangrijkste ontwikkelingen in 2016

5.2.1. Personele ontwikkeling PO

Leeftijdsverdeling PO

De leeftijdsverdeling in het PO van SCOPE komt overeen met het landelijk beeld. Enerzijds valt slechts 3% van het personeel in de laagste leeftijdscategorie en is bijna 58% ouder dan 45 jaar. Anderzijds zijn mannen maar voor ongeveer 14,5% vertegenwoordigd. Het PO heeft te maken met een grote uitstroom van leerkrachten wegens het bereiken van de

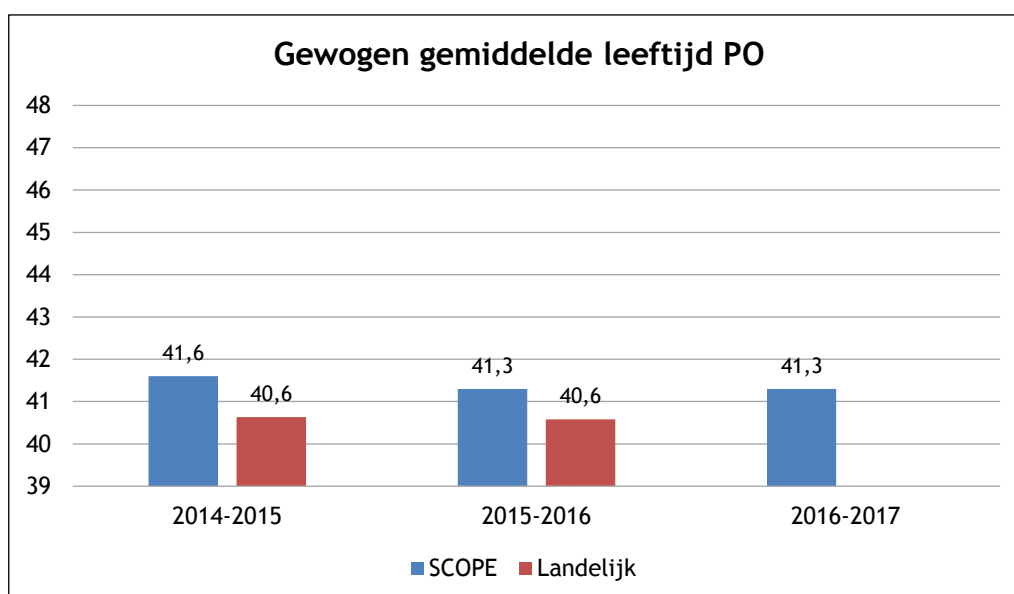
pensioengerechtigde leeftijd, waardoor een verjonging van het personeelsbestand kan plaatsvinden. Een probleem hierbij is het toenemend tekort aan leerkrachten, waarmee niet alleen SCOPE te maken krijgt maar ook omliggende besturen. SCOPE zal hiertoe, naast de verschuiving van de AOW-gerechtigde leeftijd, toekomstbestendig beleid moeten opzetten om de gewenste onderwijskwaliteit te blijven bieden in relatie tot het beschikbare personeel.

Gewogen gemiddelde leeftijd PO

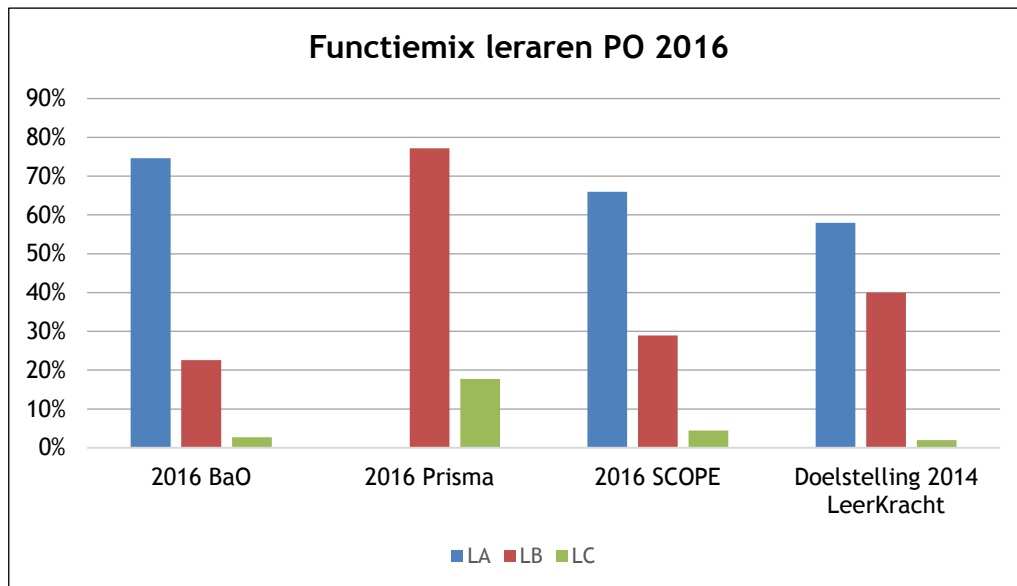
De verwachting is dat de landelijk gewogen gemiddelde leeftijd in het PO verder zal stijgen. Enerzijds is dit het gevolg van maatregelen van de overheid waardoor er weer langer wordt doorgewerkt, anderzijds door de verminderde instroom van werknemers in het primair onderwijs als gevolg van bevolkingskrimp. De gewogen gemiddelde leeftijd in het PO van SCOPE is in 2016 ongewijzigd ten opzichte van 2015.

Een vergelijking met de landelijke gegevens van 2016 is niet mogelijk omdat deze nog niet bekend zijn.

Functioniemix PO

Binnen het primair onderwijs van SCOPE zijn in vergelijking met landelijke cijfers en de streefpercentages 2014 meer LC-functionarissen benoemd. Bij het bepalen van de functioniemix past SCOPE in het PO de regel toe dat de streefpercentages kunnen worden omgezet in extra LB-formatie, waarbij de “weging” wordt gehanteerd dat 1 LC-functionaris gelijk is aan 3 LB-functionarissen. Het percentage LB-functies in de grafiek ‘2016 SCOPE’ is in werkelijkheid beduidend hoger dan de grafiek aangeeft (circa 6%).

Ziekteverzuim PO

De grafieken tonen de ziekteverzuimpercentages van het SCOPE basisonderwijs en speciaal onderwijs, beide onderverdeeld in onderwijzend personeel (OP) en onderwijs ondersteunend personeel (OOP).

Sinds 2013 was een stijging zichtbaar van het ziekteverzuimpercentage van het OOP in het basisonderwijs. In 2016 is dit licht gedaald ten opzichte van 2015. Nog steeds was er sprake van niet beïnvloedbaar ziekteverzuim van enkele medewerkers. Los daarvan zal de komende periode kritisch gekeken moeten gaan worden naar de ouder wordende populatie in deze functiecategorie.

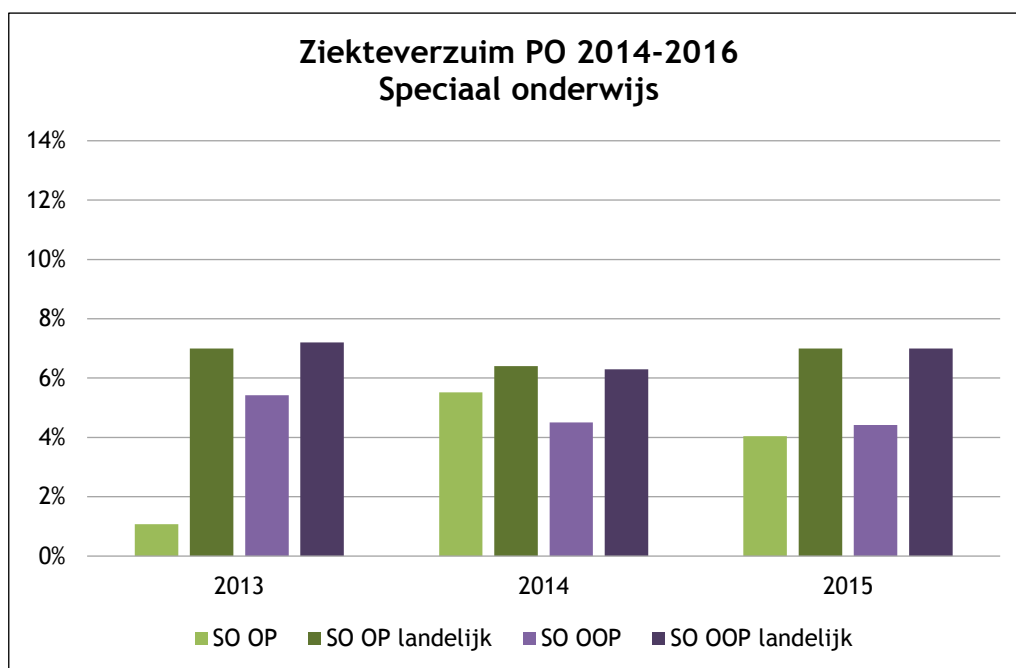
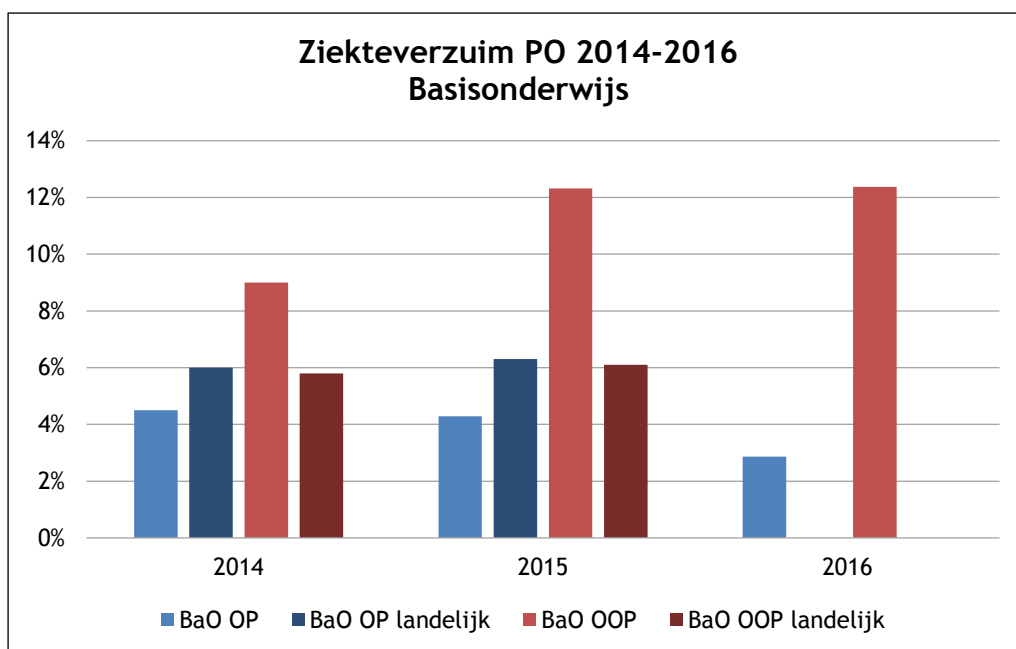
In 2016 is het ziekteverzuim van het OP basisonderwijs aanzienlijk gedaald naar 2,87%.

In het OOP van het speciaal onderwijs is helaas sprake van een aanzienlijke stijging van het ziekteverzuim ten opzichte van 2015. Het verzuim in het OP is nagenoeg gelijk gebleven aan 2015.

Na een aanzienlijke daling van het landelijke ziekteverzuim in 2014 ten opzichte van 2013 laten de cijfers over 2015 juist weer een stijging in het ziekteverzuim zien. Voor 2016 zijn er nog geen landelijke cijfers beschikbaar.

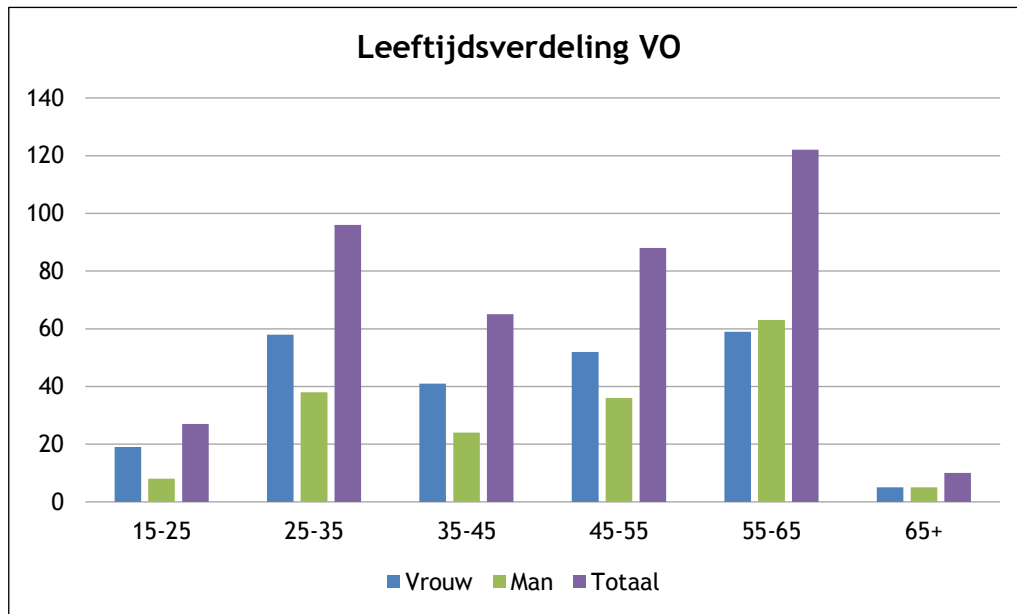
Met een stijging van het ziekteverzuim van het OOP en een daling van het OP binnen de stichting laat het totale ziekteverzuim een daling zien in 2016 ten opzichte van 2015.

Afgezet tegen de stijging van het landelijk ziekteverzuim binnen alle functiecategorieën is dit een mooi resultaat.

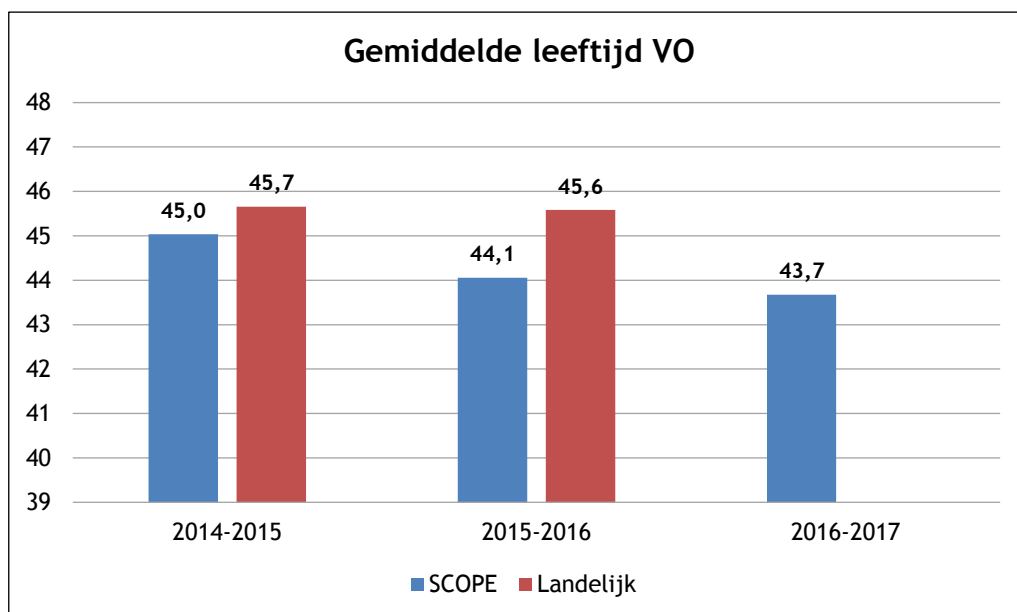
5.2.2. Personele ontwikkeling VO

Leeftijdverdeling VO

Gemiddelde leeftijd VO

Omdat de bekostiging is afgestemd op de landelijk gemiddelde leeftijd in het VO en de gemiddelde leeftijd van het onderwijzend personeel in het VO van SCOPE scholengroep hoger lag, is het personeelsbeleid er de afgelopen jaren op gericht geweest het personeelsbestand – met behoud van kwaliteit – te verjongen. Uit de grafiek valt te constateren dat dit zijn vruchten heeft afgeworpen en de gemiddelde leeftijd onder het landelijk gemiddelde ligt en deze dalende lijn zich ook in 2016 heeft doorgezet.

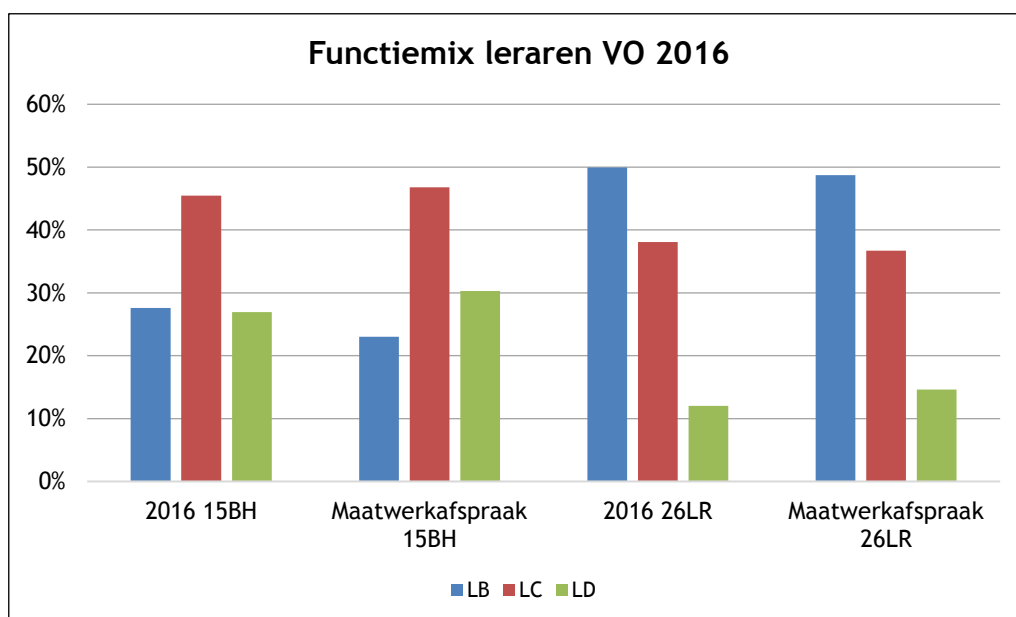
Daarentegen krijgt het VO te maken met een hogere uitstroom van docenten en geldt dat SCOPE-breed en in gezamenlijkheid met collega-besturen naar toekomstbestendig beleid toegewerkt moet worden. Een vergelijking met de landelijke gegevens van 2016 is niet mogelijk omdat deze gegevens nog niet bekend zijn.

Funcatiemix VO

Sinds 2011 is het aantal leerlingen in het VO toegenomen met ongeveer 600. Als gevolg van het aannamebeleid is de formatie in deze periode uitgebreid met voornamelijk jonge docenten die in de LB-schaal worden gehonoreerd. Daarnaast bereikten een aantal lesgevende collega's de pensioengerechtigde leeftijd, waardoor het aantal in de functieschalen LC en LD bezoldigde docenten afnam.

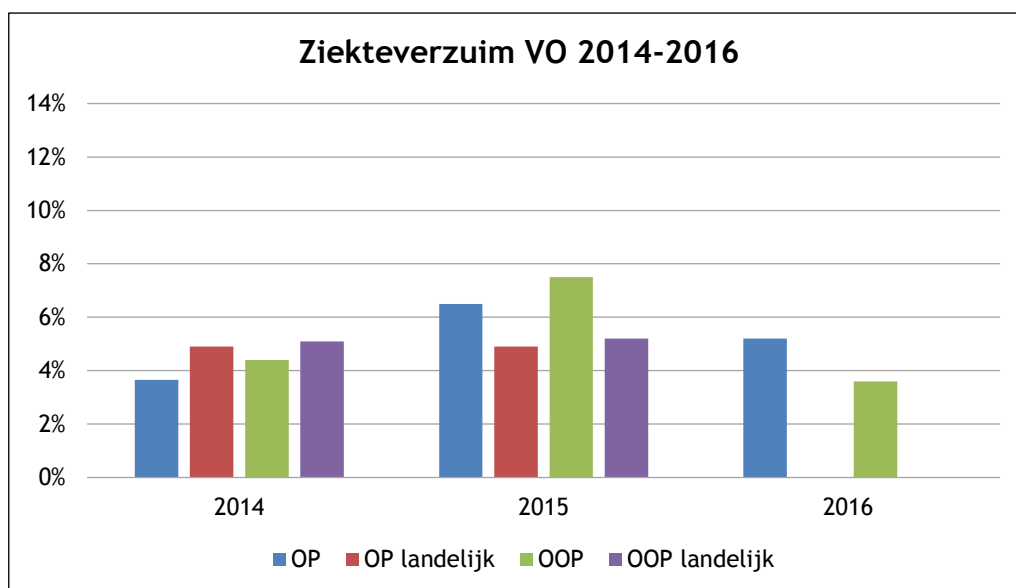
In het najaar van 2014 is een inhaalslag gemaakt met betrekking tot de functiemix op basis van de 'maatwerkafspraken' over de verdeling van docentenfuncties. Binnen de Groene Hart scholen is een deel van de vastgestelde LC-ruimte ingezet om docenten in een LD-schaal te kunnen benoemen. Ook is niet op alle vestigingen de volledige benoemingsruimte gebruikt. SCOPE wil medewerkers alleen een hogere functie aanbieden indien ze voldoen aan de door de overheid en SCOPE vastgestelde criteria. Het behalen van de landelijke streefpercentages mag geen doel op zich zijn, SCOPE gaat immers voor kwaliteit.

In 2016 hebben er opnieuw aanpassingen plaatsgevonden in de verdeling van functieschalen. De grafiek toont de nieuwe verhoudingen in de LB-, LC- en LD-schalen van beide BRIN-nummers in relatie tot de in 2014 gemaakte maatwerkafspraken.

Ziekteverzuim VO

In 2016 daalde het ziekteverzuimpercentage van SCOPE VO van 7% naar 5,6 %. Het betreft hier niet de ziekmeldingsfrequentie, maar het verzuim als gevolg van een aantal langdurig zieke collega's. Het verzuimpercentage van docenten is 5,2% en van het ondersteunende personeel 3,6%. De verwachting is dat het ziekteverzuim licht zal dalen ten gevolge van de zwaardere inzet die hierop zal worden gepleegd. Onder andere door middel van het voeren van verzuimgesprekken. Het landelijk percentage voor de sector onderwijs is 5,3%

Beleid met betrekking tot ontslaguitkeringen

SCOPE scholengroep heeft geen specifiek beleid met betrekking tot ontslaguitkeringen geformuleerd maar volgt de afspraken die in de CAO's zijn vastgelegd.

6. Huisvesting

6.1. Belangrijkste ontwikkelingen in 2016

Organisatie dienst Huisvesting

Inkoop

Per 1 januari 2016 is binnen SCOPE het inkoopbeleid van toepassing. Aan de hand van dit beleid zijn centraal een tweetal diensten ingekocht. Het leidde tot een reductie van kosten, minder partijen, beter inzicht in de uit te voeren werkzaamheden en de verantwoordelijkheden daarvoor en tot meer grip.

Het betrof de groenvoorziening en de inspectie en keuring van gymzalen en speellokalen. In beide gevallen is er sprake van een contract voor 3 jaar en van toepassing op alle locaties.

Personele bezetting

Bij de Technische Dienst is het aantal werkzaamheden groeiende. Dat heeft onder andere te maken met werkzaamheden in samenwerking met de Dienst ICT, calamiteiten onderhoud aan de oudere VO-scholen en werkzaamheden rondom verhuizingen. Dat laatste zal vooral in 2018, 2019 en 2020 aan de orde zijn ten tijde van de uitvoering van het Masterplan VO.

In 2016 is goedkeuring voor uitbreiding van de formatie gekregen in is de werving gestart. Deze uitbreiding is geëffectueerd in februari 2017.

Werkwijze verzoeken en meldingen

Veel verzoeken voor reparaties, inzet van de TD en bestellingen kwamen binnen via een telefonisch verzoek, een bezoek aan het kantoor of per email. In 2016 is gewerkt aan het stroomlijnen van deze verzoeken door ze in te laten dienen via een ticketsysteem. De werkwijze is vergelijkbaar met die van de dienst ICT binnen SCOPE en moet efficiëntie en overzicht in de hand werken. Er wordt inmiddels steeds vaker van het ticketsysteem gebruikgemaakt.

Duurzaamheidsmaatregelen

Vanuit maatschappelijk oogpunt is SCOPE in beginnende mate actief op het gebied van duurzaamheid. Verschillende mogelijkheden zijn onderwerp van gesprek en een duurzaamheidsbeleid is in ontwikkeling. Dit beleid moet in 2017 zijn beslag gaan krijgen. Vooruitlopend op het beleid zijn dit jaar 110 zonnepanelen op het dak van basisschool Het Mozaïek geïnstalleerd. Hiervoor is een SDE⁺ subsidie aangevraagd en toegekend.

Binnen de gemeente komt de roep om duurzaamheidsmaatregelen steeds vaker naar voren. Daarin betreft zij ook het onderwijsveld. Vanuit die hoek is SCOPE benaderd om middels een workshop een bijdrage te leveren aan de duurzaamheidsconferentie in januari 2017. Dat is voor de zichtbaarheid en het imago van SCOPE scholengroep in Alphen aan den Rijn een mooie gelegenheid.

Integraal Huisvestings Plan (IHP)

Binnen de gemeente Alphen aan de Rijn is geen Integraal Huisvestings Plan voorhanden.

SCOPE hecht waarde aan een dergelijk plan en heeft meermaals gehamerd op de ontwikkeling daarvan. Een van de aanknopingspunten om dit onder de aandacht te brengen was duurzaamheid. Een andere mogelijkheid betrof de bevindingen en het advies van de commissie Nijpels (samenwerking van VO-raad, PO-raad en VNG) die richting de landelijke politiek een oproep doet om een IHP verplicht te stellen. Naar verwachting wordt in 2017 daadwerkelijk gestart met het opstellen van het IHP.

Facilitair

Sinds eind 2015 valt de schoonmaak van de scholen onder de verantwoordelijkheid van de dienst Huisvesting. De schoonmaak wordt uitgevoerd door SCOPE facilitair B.V.

In de loop van het jaar heeft SCOPE facilitair B.V. afscheid genomen van het externe managementbureau dat een deel van de organisatie voor haar rekening nam.

SCOPE facilitair B.V. heeft vervolgens de dienst Huisvesting gevraagd te adviseren over de inrichting van haar organisatie en of zij tijdelijk een deel van de dagelijkse organisatie (waaronder de 'zomerschoonmaak') voor haar rekening kon nemen. Dat is met goed resultaat uitgevoerd.

Bouwplannen

Masterplan Huisvesting Voortgezet Onderwijs

Met betrekking tot het masterplan zijn in 2016 de volgende zaken gerealiseerd:

- Het project voor de realisatie van het nieuwe Leerpark ter plaatse van de Rijnstreekhal is beëindigd. Oorzaken hiervoor lagen onder andere in een gaandeweg verkleind kaveloppervlak en niet oplosbare vraagstukken met betrekking tot parkeren.
- Voor de nieuwbouw van het Leerpark is in overleg met de gemeente een nieuwe locatie vastgesteld, zijnde de huidige locatie aan de Prinses Beatrixlaan waar vervangende nieuwbouw moet plaatsvinden. Vervolgens is het budget vastgesteld en een herzien Programma van Eisen, zijn adviseurs en architect gecontracteerd en is het eerste Structuurontwerp beschikbaar.
- Er is een gezamenlijke overall-planning voor de projecten Tolstraat en Leerpark gemaakt. De projecten hebben een verband met elkaar op het gebied van de huisvesting voor het ondersteunde personeel.
- Tijdens de bouwperiode is er, door de sloop van de huidige zalen aan de Tolstraat, een gebrek aan eigen gymzalen. De behoefte aan gymzalen tijdens de bouwperiode is inzichtelijk gemaakt en er zijn oplossingsrichtingen bedacht. Hiervoor is ook het contact met de collega VO-besturen gelegd. In 2017 moet dit verder zijn beslag gaan krijgen.
- Voor beide projecten is en wordt gewerkt aan de aspecten die gefaseerde bouw met zich meebrengt.
- Er is een aanzet gemaakt voor de tijdelijke huisvesting van het gehele OOP.

De actuele stand van zaken met betrekking tot de nieuwbouw is op hoofdlijnen te volgen op de website bouwprojecten van SCOPE scholengroep (www.scopebouwprojecten.nl).

Oranje Nassauschool Zwammerdam

In de ontwikkeling voor nieuwbouw van de Oranje Nassauschool in Zwammerdam zijn

kleine stappen vooruit gezet. De ontwikkeling richt zich nu op een multifunctionele accommodatie (MFA). Daarin worden de school, gymzaal, brandweerpost en verenigingen (o.a. toneel en muziek) onder één dak gebracht. In opdracht van de gemeente is gestart met het schrijven van het programma van eisen.

Over de locatie is nog geen besluit genomen. De huidige locatie, de locatie ter plekke van het buurthuis (De Zwanenburcht) en de locatie Voetbal Vereniging Zwammerdam (VVZ) zijn daarvoor in beeld.

Middelen voor de realisatie van de nieuwe school en gymzaal zijn benoemd in het 'Programma Voorzieningen Huisvesting Onderwijs', dat in 2017 voor het jaar 2017 is afgegeven door de gemeente.

De Viergang in Aarlanderveen

Binnen de locatie zijn door middel van bouwkundige aanpassingen lokalen met elkaar verbonden. Door de verbinding ontstaat ruimte voor de uitvoering van een veranderd onderwijsconcept. Dat sluit aan bij de kleinere school.

Rijnwoude

Al langere tijd bestonden hier klachten over het klimaat. Er is uitvoerig onderzoek gedaan om te achterhalen wat de oorzaken zijn. Waar voorafgaand aan het onderzoek gedacht werd aan klachten als gevolg van warmte, bleek uit het onderzoek dat de oorzaak gelegen is in een te hoog CO₂-gehalte. Een adviesbureau heeft opdracht gekregen om de oplossingsmaatregelen voor te stellen. Deze worden in 2017 uitgevoerd.

7. Samenwerkingsverbanden en verbonden partijen

7.1. Samenwerkingsverbanden en verbonden partijen in 2016

7.1.1. Primair onderwijs

Samenwerkingsverband Rijnstreek PO:

- **Passend Onderwijs.** M.i.v. 1-8-2014 werken regionale besturen, waaronder SCOPE scholengroep, samen in het nieuwe Samenwerkingsverband Rijnstreek PO. De onderligger voor deze samenwerking is een door de besturen opgesteld Ondersteuningsplan, goedgekeurd door de Ondersteuningsplanraad. Anders dan voorheen valt SBO Op Maat m.i.v. 1-8-2015 onder een apart, eigen bestuur.
Het Samenwerkingsverband ontvangt een groot deel van de financiële middelen voor lichte en zware ondersteuning. Een vastgesteld deel van deze beschikbare middelen voor ondersteuning, waaronder ook de middelen voor begeleiding van geïndiceerde leerlingen (voorheen LGF of rugzak), wordt door het SWV overgemaakt aan de besturen. Hiervan organiseert SCOPE adequate extra ondersteuning in de vorm van specifieke ondersteuningsarrangementen. Een aantal ondersteuningsarrangementen wordt door het Centrum voor Ondersteuning van het SWV verzorgd.
Binnen het bestuurlijk overleg worden diverse zaken besproken en besloten. Tijdens door het SWV georganiseerde dagen voor directies en Intern Begeleiders wordt uitvoering gegeven aan de gemaakte beleidskeuzes en afspraken.
Tenslotte participeert SCOPE in een veldadviesgroep en een beleidsgroep van het SWV.

Marnix Academie (Partnerschap in Opleiding en Ontwikkeling):

- **(Verdiepings)mentorencursus.** In 2016 hebben ca. 15 teamleden deze verdiepingscursus gevolgd. Deze cursus is verzorgd door twee getrainde SCOPE-ICO's.
- **Hercertificering.** In 2016 is een aantal scholen begonnen met zelfevaluatie en audits als voorloper op hercertificering die vanaf 2017 plaats zal vinden.
- **Leerwerkgemeenschappen.** Op veel scholen zijn leerwerkgemeenschappen actief waarin leerkrachten, teamleden, studenten en soms ook Marnix-docenten werken aan de uitwerking van een onderzoeksvraag.
- **Project versterking samenwerking Marnix Academie en opleidingsscholen.**

BHV-scholing

De scholing in bedrijfshulpverlening wordt SCOPE-breed verzorgd door Medi-Select.

MiX-support

MiX support verzorgt en ondersteunt de VVE-activiteiten op de basisscholen.

7.1.2. Voortgezet onderwijs

Het Groene Hart werkt sinds jaar en dag intensief samen met collega-scholen, onderwijsorganisaties, gemeentelijke instanties, bedrijven, gezondheidsinstellingen,

maatschappelijke organisaties, verenigingen en andere partners. Als we ons beperken tot *de ontwikkelingen* bij of in relatie tot deze verbonden partijen in 2016, zijn de hieronder beschreven paragrafen de meest in het oog springende.

Regionaal Platform Ons Platform

Het Leerpark participeert in Ons Platform en werkt hierin o.a. samen aan het terugdringen van het aantal voortijdig schoolverlaters. In 2016 is Ons Platform een stichting geworden. Alle deelnemende scholen participeren in het bestuur van de stichting en kunnen nu zelf subsidies aanvragen en beheren.

Samenwerkingsverband VO-VSO Midden-Holland & Rijnstreek

Er wordt onderzoek geïnitieerd m.b.t. vorm, inhoud en bekostiging van lwoo en praktijkonderwijs.

7.2. Ontwikkelingen bij of in relatie tot verbonden partijen

In 2017 zal ook de Groene Hart Praktijkschool gaan samenwerken met de Marnix Academie.

8. Financiën

8.1. Treasurybeleid

Beleggingsbeleid

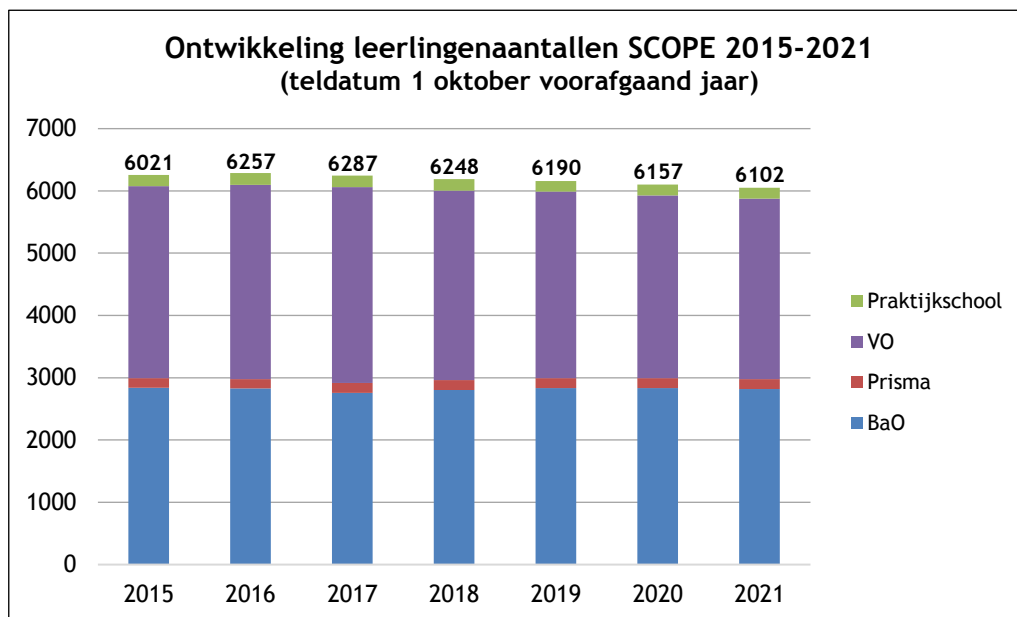
Het beleggingsbeleid van SCOPE scholengroep is vastgesteld in een Treasury Statuut. De wijzigingen in verband met de regeling beleggen, lenen en derivaten zijn verwerkt in een nieuw statuut dat in 2017 zal worden vastgesteld. In de praktijk wordt deze regeling reeds gevolgd.

8.2. Continuïteitsparagraaf

8.2.1. A.1 Kengetallen

	2016	2017	2018	2019
Personele bezetting in FTE				
Management/Directie	24,97	25	25	25
Onderwijzend Personeel	389,10	399	399	389
Overige medewerkers	104,92	105	105	105
Leerlingenaantallen	6287	6248	6190	6157

Verwachte ontwikkeling van leerlingenaantallen en personele bezetting

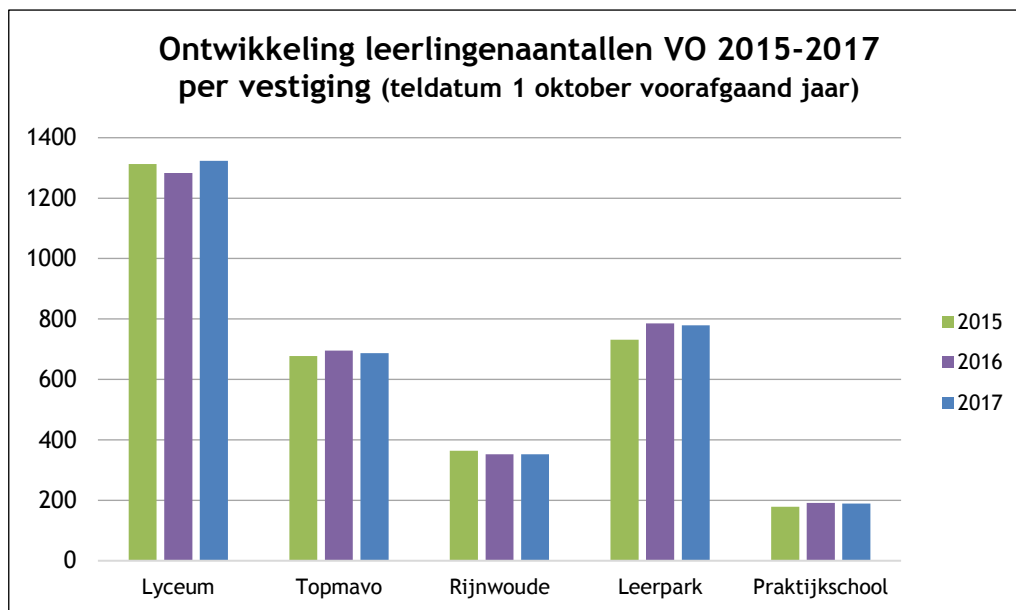
In 2016 is het totale leerlingenaantal van de SCOPE scholen ten opzichte van 2015 gestegen van 6257 naar 6287. Het PO kende een lichte daling van het leerlingenaantal (11 lln.). Het VO vertoonde een stijging van 41 lln.

Het leerlingenaantal van het PO is inclusief de leerlingen van het SO en VSO van Prisma.

De in 2014 gehanteerde leerlingenprognose m.b.t. de jaren 2017 en 2018 is in 2015 naar beneden bijgesteld vanwege de vertraging die de bouwprojecten in 2015 en 2016 hebben opgelopen. Het leerlingenaantal van het VO is inclusief de leerlingen van de Praktijkschool.

8.2.2. A.2 Meerjarenbegroting

Staat/Raming van Baten en Lasten

BATEN	2016	2017	2018	2019
Rijksbijdrage	€ 44.667.056	€ 44.154.000	€ 44.631.000	€ 44.145.000
Overige overheidsbijdragen en subsidies	€ 76.111	€ 272.000	€ 948.000	€ 943.000
Overige baten	€ 1.484.701	€ 1.063.000	€ 1.048.000	€ 1.043.000
TOTAAL BATEN	€ 46.227.868	€ 45.489.000	€ 46.627.000	€ 46.131.000

De gestegen rijksbijdrage in 2016 wordt voornamelijk veroorzaakt door het hogere leerlingenaantal. Daarnaast is de personele vergoeding gestegen ter compensatie van de cao-stijging en zijn er extra subsidies ontvangen voor asielzoekers. Deze subsidies zijn niet meegenomen in de begroting 2017. In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met een dalend leerlingenaantal vanaf schooljaar 2018-2019. Vandaar dat de rijksbijdrage daalt in 2019.

Vanaf 2017 staan de vergoedingen vanuit de gemeente voor de doordecentralisatie onder de overige overheidsbijdragen.

De overige baten zijn in 2016 hoger dan in verdere jaren aangezien er diverse vrijvallen hebben plaatsgevonden die niet structureel zijn. De vrijval van de voorziening van de deelneming en spaarverlof PO zijn hier voorbeelden van.

LASTEN	2016	2017	2018	2019
Personeelslasten	€ 37.132.477	€ 38.774.000	€ 39.021.000	€ 39.101.000
Afschrijvingen	€ 2.186.339	€ 1.460.000	€ 2.097.000	€ 2.169.000
Huisvestingslasten	€ 2.416.375	€ 2.665.000	€ 2.456.000	€ 2.569.000
Overige lasten	€ 2.635.265	€ 2.795.000	€ 2.779.000	€ 2.779.000
TOTAAL LASTEN	€ 44.370.456	€ 45.694.000	€ 46.353.000	€ 46.618.000

Vanaf schooljaar 2017-2018 is er extra ruimte voor 10 fte opgenomen in de begroting (€ 700.000). Verder stijgen de personeelslasten ieder jaar vanwege de periodieken.

Vanwege de geplande nieuwbouw is er besloten om in 2014, 2015 en 2016 extra af te schrijven op de gebouwen en inventaris van de betreffende locaties. Hierdoor ontstaat er een consistenter beeld naar de toekomst toe, omdat vanaf 2018 de afschrijvingskosten zullen stijgen door de hogere afschrijvingskosten op met name de gebouwen.

	2016	2017	2018	2019
Saldo Baten en lasten	€ 1.857.412	€ -205.000	€ 274.000	€ -487.000
Saldo financiële bedrijfsvoering	€ 37.885	€ 14.000	€ -107.000	€ -102.000
TOTAAL RESULTAAT	€ 1.895.297	€ -191.000	€ 167.000	€ -589.000

Balans

Activa	2016	2017	2018	2019
Vaste activa	€ 5.348.477	€ 5.455.447	€ 5.564.556	€ 5.675.847
Vlottende activa	€ 14.937.245	€ 14.726.099	€ 14.509.990	€ 13.975.699
TOTAAL ACTIVA	€ 20.285.721	€ 20.181.546	€ 20.074.546	€ 19.651.546
Passiva	2016	2017	2018	2019
Algemene reserve	€ 9.591.413	€ 9.634.413	€ 9.915.413	€ 9.265.413
Bestemmingsreserves	€ 2.102.462	€ 2.000.000	€ 1.884.000	€ 1.944.000
Voorzieningen	€ 3.518.712	€ 3.474.000	€ 3.202.000	€ 3.369.000
Kortlopende schulden	€ 5.073.133	€ 5.073.133	€ 5.073.133	€ 5.073.133
TOTAAL PASSIVA	€ 20.285.721	€ 20.181.546	€ 20.074.546	€ 19.651.546

8.2.3. B.1 Intern risicobeheersings- en controlesysteem

Doel van het Risicomanagement is het onderkennen van risico's en vervolgens beheersmaatregelen ontwikkelen om deze risico's in te dammen. Tot op zekere hoogte moeten we met deze risico's leren leven. Waar het om gaat is dat de risico's beperkt blijven tot een acceptabel niveau. Dit doen we door middel van een op SCOPE toegesneden risicomanagement. Er is gekeken of risico's met een aanzienlijke financiële impact al dan niet beheersbaar zijn en of we beschikken over beheersmaatregelen.

Relatie gesignaleerde risico's en het weerstandsvermogen

Om te beoordelen of schoolorganisaties over voldoende financiële weerstand beschikken, hanteert het Ministerie van OCW een berekening ter bepaling van het weerstandsvermogen. Dit vermogen wordt bepaald door de verhouding van het eigen vermogen t.o.v. de totale jaarlijkse baten. De signaleringsgrenzen rond het weerstandsvermogen worden gesteld tussen de 10%-40%. Het weerstandsvermogen van SCOPE over de afgelopen jaren is gemiddeld ca. 16%. Op basis van de meerjarenramingen 2017-2021 beweegt het weerstandsvermogen zich tussen de 20% en 24%.

Beoordelingsinstrumentarium

Om de financiële positie en het financieel beleid van SCOPE te toetsen, maken we gebruik van kengetallen met bijbehorende signaleringsgrenzen, het zogenoemde beoordelingsinstrumentarium.

Vermogensbeheer

	Signaal grens	SCOPE 2016
Kapitalisatiefactor (Balans -/- MVA-gebouwen & terreinen) / Totale baten)	<35%-60%	41%

Solvabiliteit

(Eigen vermogen/ Totaal vermogen)	>20%	58%
--------------------------------------	------	-----

Weerstandsvermogen

(Eigen vermogen / Totale baten)	10%-40%	21,9%
---------------------------------	---------	-------

Budgetbeheer

	Signaal grens	SCOPE 2016
Rentabiliteit (Resultaat/ Totale baten)	0%-5%	4,1%

Current ratio

(Vlottende activa/ Kortlopende schulden)	0,5-1,5	2,9
---	---------	-----

Meerjarenbeleid

Door jaarlijks de meerjaren (exploitatie)begroting en plannen aan te passen aan de feitelijke ontwikkelingen en de wijzigingen in de toekomstvisie, ontstaat een systeem waarbij gestuurd wordt op de middellange termijn.

SCOPE maakt naast de jaarlijkse begroting ook een meerjarenraming voor de daarop volgende 4 jaar. Als onderbouwing voor de meerjarenraming worden de volgende plannen gebruikt:

- meerjaren formatieplannen;
- meerjaren investeringsplannen op de terreinen van onderwijsmethodes, ICT en inventaris;
- voorziening onderhoud o.b.v. meerjaren onderhoudsplannen;
- deugdelijke en actuele leerlingenprognoses.

SCOPE beschikt over een ver doorgevoerd budgetsysteem van budgethouders en budgetverantwoordelijken, met een daarbij behorend budgetbewakingssysteem met “real time” beschikbare financiële informatie.

Maandelijks worden de personele uitgaven getoetst aan de in de formatieplannen vastgestelde budgetten. Tevens wordt er maandelijks een prognose gemaakt van de kosten tot het eind van het begrotingsjaar.

Conclusie

De risicoanalyse resulteert in 2017 in een maximaal financieel risico tussen de 10% en 11% van de totale baten (ca. 4,9 miljoen). Het totale eigen vermogen van SCOPE bedraagt in 2017 € 11.700.000.

8.2.4. Belangrijkste risico's en onzekerheden

Naast diverse gesignaleerde risico's met een beperkte financiële impact (risico totaal ca. 2%) zijn er voor SCOPE zeven zwaarwegende risico's benoemd.

Onbetrouwbare overheid

Het komt steeds vaker voor dat de overheden plotseling beleidswijzigingen doorvoeren welke we niet hebben kunnen voorzien maar wel een negatieve invloed hebben op de omvang van de bekostiging (risico 1%).

Sterke schommelingen in leerlingenaantal

Onverwachte negatieve ontwikkelingen kunnen leiden tot sterke schommelingen in het leerlingenaantal en hebben direct gevolgen voor de personele en materiële bekostiging (risico 2%).

Intensiteit noodzakelijk geachte onderwijskundige vernieuwingen

De materiële exploitatie komt onder druk te staan door onderwijsvernieuwingen waarbij oude methoden nog (deels) moeten blijven bestaan naast nieuw in te voeren methoden. Voorbeelden hiervan zijn de invoering van de elektronische leeromgeving, digitalisering van lesmateriaal en de daarmee gemoeide investeringen in zowel ICT als de traditionele methoden. Gevolg is een toename van de investeringskosten en inhaalafschrijvingen op bestaande activa. Dit probleem gaat zich zowel in het PO als het VO voordoen. Een substantieel deel van de devices die in het voortgezet onderwijs in de klas worden gebruikt, worden door de ouders betaald. Wellicht moeten deze in de toekomst uit de vergoeding van het boekengeld worden bekostigd (risico ca. 2%).

Beleidsplannen

Doorgaans worden beleidsplannen ontwikkeld voor een periode van 4 tot 5 jaar. Bij de planvorming is het van belang dat een degelijke financiële onderbouwing deel uitmaakt van de plannen. Onderwijskundige en technologische ontwikkelingen kunnen echter zo snel gaan dat tussentijdse bijstelling van de plannen en daarmee aanpassing van de financiële dekking moet plaatsvinden (risico ca. 1%).

Wet Werk en Zekerheid (WWZ)

De WWZ is op 1 januari 2015 ingegaan. Schoolbesturen hebben te maken met de ketenbepaling. In de praktijk betekent dit dat iedere invalkracht die een aantal keren bij een schoolbestuur invalt een vast contract zou moeten krijgen. Voor een schoolbestuur is dit financieel onhoudbaar. Hoewel deze problematiek hoog op de politieke agenda staat, is er voor de vervangersproblematiek vooralsnog geen afdoende oplossing gevonden en zal het organiseren van vervanging in het onderwijs leiden tot veel extra kosten (risico 1%).

Ontwikkelingen nieuwbouwplannen Voortgezet Onderwijs (Masterplan VO)

Naar verwachting zullen de aanbestedingstrajecten rond de bouw van de Topmavo, het Lyceum en Leerpark worden afgerond. De huidige ontwikkelingen in de bouwwereld geven een beeld van gestage bovenwaartse prijsontwikkeling weer. Deze prijsontwikkelingen zetten het beschikbare bouwbudget onder druk en daarmee ook de gewenste kwaliteit van de te realiseren onderwijshuisvesting. Handhaving van de kwaliteit kan leiden tot investeringen die het beschikbare budget te boven gaan (risico 2%).

SCOPE facilitair B.V.

SCOPE scholengroep is sinds 1 april 2009 eigenaar van SCOPE facilitair B.V. (SFBV) waar het schoonmaakonderhoud van de schoolgebouwen is ondergebracht. Bij de oprichting van

SFBV is bij de belastingdienst een beschikking fiscale eenheid tussen SCOPE en SFBV aangevraagd en verkregen. Hierdoor zijn de diensten die SFBV verricht t.b.v. van SCOPE vrijgesteld van BTW. Met ingang van 1 januari 2013 heeft de belastingdienst, naar zij aangeeft wegens nieuwe inzichten, de beschikking ingetrokken. SFBV daarop bezwaar en beroep aangetekend tegen de aanslag BTW 1^e kwartaal 2013. De rechtbank heeft SFBV in het gelijk gesteld. De belastingdienst is echter tegen deze uitspraak in hoger beroep gegaan. Inmiddels heeft dit hoger beroep plaatsgevonden, de uitspraak wordt in juli/augustus 2017 verwacht. SCOPE heeft een reserve ter hoogte van de verschuldigde BTW over de afgelopen jaren opgenomen mocht zij toch in het ongelijk gesteld worden.

8.2.5. Verslag Raad van Toezicht

De verdeling van taken en bevoegdheden tussen Raad van Toezicht en College van Bestuur is vastgelegd in de statuten en nader uitgewerkt in het bestuursreglement. De code Goed Onderwijsbestuur van de VO-raad wordt toegepast.

Samenstelling van de Raad:

	Functie	Benoemd	Maatschappelijke achtergrond
J. Molenaar	voorzitter	december 2013 *	openbare orde en veiligheid
Mw. M.E. Veldman**	lid	december 2016*	educatie/toerisme en recreatie
A. Paats	lid	juli 2013	gezondheidszorg
Mw. K. de Koeijer	lid	november 2013	bedrijfsleven
J.P. Wijnhorst	lid	augustus 2015	onderwijs en levensbeschouwing

* datum herbenoeming

** op voordracht van de GMR'n

Leden van de Raad van Toezicht worden benoemd voor een periode van vier jaar en kunnen na deze periode nog eenmaal worden herbenoemd. Leden van de raad worden benoemd op basis van een profielschets. De leden ontvangen een vergoeding van € 6.000 per jaar voor leden en € 9.000 per jaar voor de voorzitter.

Raad van Toezicht en College van Bestuur hebben gezamenlijk vastgesteld dat er geen sprake is van verstrengeling van belangen van de leden van de raad.

Aandachtsgebieden en activiteiten

De raad is in het verslagjaar zevenmaal bijeengekomen (1 februari, 4 april, 6 juni, 4 juli, 3 oktober, 8 november en 12 december)

Bij de vergaderingen van de raad waren de leden van het College van Bestuur aanwezig. Op 31 oktober en 12 december (voorafgaand aan de vergadering met de leden van het College van Bestuur) heeft de Raad van Toezicht vergaderd met als onderwerp "evaluatie functioneren Raad van Toezicht".

Tevens was op 1 februari 2016 het jaarlijks overleg tussen de Raad van Toezicht en een delegatie van de beide Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraden.

De agenda van de raad is tijdens het verslagjaar op hoofdlijnen bepaald door de volgende onderwerpen:

- Jaarrekening 2015
- Begroting 2017

- Onderwijskwaliteit
- Huisvesting, in het bijzonder masterplan onderwijshuisvesting Alphen + Doordecentralisatie
- Directiestructuur VO
- SCOPE facilitair B.V.
- Verantwoordelijkheidsverdeling leden College van Bestuur
- Strategisch beleidsplan
- Bestuurlijke samenwerking
- Vacature lid College van Bestuur
- Evaluatie functioneren Raad van Toezicht

Financieel Beleid

FINANCIELE POSITIE

Op korte termijn beschikbaar

Liquide middelen

Vorderingen

Kortlopende schulden

Werkkapitaal

31-12-2016

31-12-2015

€ 13.306.704

€ 10.551.842

€ 1.630.541

€ 1.622.730

€ 5.073.133-

€ 5.050.703-

€ 9.864.112

€ 7.123.869

Vastgelegd op lange termijn

Totale vaste activa

€ 5.348.477

€ 5.793.957

Gefinancierd met op lange termijn beschikbare middelen

€ 15.212.588

€ 12.917.825

Deze financiering vond plaats met

Eigen vermogen

Voorzieningen

€ 11.693.875

€ 9.798.578

€ 3.518.712

€ 3.119.246

€ 15.212.587

€ 12.917.825

Investeringsbeleid

Investerings in materiële zaken worden vastgelegd in een investeringsbegroting of bijvoorbeeld in (bouw)projecten. De financiering vindt plaats uit de reguliere inkomsten of, wanneer deze niet toereikend zijn, uit het eigen vermogen.

Investerings in materiële zaken worden beschouwd als bezit (activa) en opgenomen in de balans. Deze activa worden op basis van economische levensduur afgeschreven. Eventuele vervanging van materiële activa vindt plaats op basis van technische levensduur.

Financiële analyse van de jaarrekening 2016 t.o.v. de begroting 2016

Het exploitatieresultaat 2016 sluit met een bedrag van:

€ 1.895.297**Vergelijking jaarrekening 2016 - begroting 2016****Baten**

Rijksbijdragen

Overige overheidsbijdragen

Overige baten

Totaal baten**Jaarrekening 2016**

€ 44.667.056

€ 76.111

€ 1.484.701

€ 46.227.868**Begroting 2016**

€ 43.325.000

€ 58.000

€ 1.103.000

€ 44.485.000**Verschil**

€ 1.342.056

€ 18.111

€ 381.701

€ 1.742.868**Lasten**

Personele lasten

Afschrijvingen

Huisvestingslasten

Overige instellingslasten

Totaal lasten

€ 37.132.477

€ 2.186.339

€ 2.416.375

€ 2.635.265

€ 44.370.456

€ 37.088.000

€ 2.307.000

€ 2.464.000

€ 2.836.000

€ 44.695.000

€ 44.477

€ 120.661-

€ 47.625-

€ 200.735-

€ 324.544-**Saldo baten en lasten**€ 1.857.412€ 210.000-€ 2.067.412**Financiële baten en lasten**

Financiële baten

Financiële lasten

Saldo fin. baten en lasten

€ 48.458

€ 10.573

€ 37.885

€ 40.000

€ -

€ 40.000

€ 8.458

€ 10.573

€ 2.115-

Resultaat uit gewone bedrijfsvoering€ 1.895.297€ 170.000-€ 2.065.297**Exploitatieresultaat**€ 1.895.297€ 170.000-€ 2.065.297

Financiële analyse van de jaarrekening 2016 t.o.v. de jaarrekening 2015**Vergelijking jaarrekening 2016 - jaarrekening 2015**

Baten	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015	Verschil
Rijksbijdragen	€ 44.667.056	€ 42.905.230	€ 1.761.826
Overige overheidsbijdragen	€ 76.111	€ 93.545	€ 17.434-
Overige baten	€ 1.484.701	€ 1.684.954	€ 200.253-
<u>Totaal baten</u>	<u>€ 46.227.868</u>	<u>€ 44.683.729</u>	<u>€ 1.544.139</u>
Lasten			
Personele lasten	€ 37.132.477	€ 35.635.815	€ 1.496.662
Afschrijvingen	€ 2.186.339	€ 2.019.816	€ 166.523
Huisvestingslasten	€ 2.416.375	€ 2.931.680	€ 515.305-
Overige instellingslasten	€ 2.635.265	€ 2.744.616	€ 109.351-
<u>Totaal lasten</u>	<u>€ 44.370.456</u>	<u>€ 43.331.927</u>	<u>€ 1.038.529</u>
Saldo baten en lasten	<u>€ 1.857.412</u>	<u>€ 1.351.803</u>	<u>€ 505.610</u>
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	€ 48.458	€ 81.858	€ 33.400-
Financiële lasten	€ 10.573	€ 9.689	€ 884-
Saldo fin. baten en lasten	<u>€ 37.885</u>	<u>€ 72.169</u>	<u>€ 34.284-</u>
<u>Resultaat uit gewone bedrijfsvoering</u>	<u>€ 1.895.297</u>	<u>€ 1.423.972</u>	<u>€ 471.326</u>
Exploitatieresultaat	<u>€ 1.895.297</u>	<u>€ 1.423.972</u>	<u>€ 471.326</u>

Toelichting vergelijking Jaarrekening 2016 – Jaarrekening 2015

Rijksbijdragen

In 2016 zijn er in het primair en voortgezet onderwijs meer rijksbijdragen ontvangen dan in 2015. Dit is bij het voortgezet onderwijs grotendeels het gevolg van een hoger leerlingenaantal dan het jaar ervoor. Bij het primair en voortgezet onderwijs is de personele vergoeding gestegen ter compensatie van de CAO stijging. Daarnaast zijn er extra subsidies ontvangen voor de opvang van asielzoekers.

Overige subsidies OCW

De daling in de baten van deze rubriek in 2016 ten opzichte van 2015 bij het primair onderwijs is een gevolg van het vervallen van de LGF subsidieregeling. In 2015 ontving Prisma nog een overgangsregeling via DUO. In 2016 zijn alle baten voor passend onderwijs geboekt in de rubriek “Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen”.

Ontvangen doorbetalingen rijksbijdragen

Er is vanuit het Samenwerkingsverband VO een bedrag ontvangen, dat onttrokken is aan de algemene reserve van het samenwerkingsverband ten behoeve van het versterken van de ondersteuningsstructuur op de scholen van het voortgezet (speciaal) onderwijs.

Vanuit het Samenwerkingsverband Rijnstreek (PO) is er een extra bedrag ontvangen in 2016. Dit betreft een uitkering van het positieve saldo van het samenwerkingsverband.

Overige baten

De overige opbrengsten materiële sfeer waren in 2015 hoger dan in 2016. In 2015 is in overleg met de accountant een reserve gecreëerd voor de materiële budgetten van de locaties. Dit is toen via deze rubriek in het exploitatieresultaat verwerkt.

Personele lasten

In 2016 is deze rubriek bij het primair onderwijs gedaald ten opzichte van 2015, ondanks de CAO stijging. Dit is een gevolg van het aanpassen van het personeelsbestand op de terugloop van het leerlingenaantal.

Bij het voortgezet onderwijs is het salarisakkoord uit 2015 in 2016 voor een heel jaar verwerkt. Daarnaast heeft het voortgezet onderwijs voor schooljaar 2016-2017 7,1 fte uitbreiding gekregen. Deze uitbreiding is voor 5/12^e in 2016 verwerkt.

Afschrijvingslasten

In 2014 is er besloten vanwege de geplande nieuwbouw extra af te schrijven op de gebouwen en inventaris van de betreffende locaties. Deze extra afschrijvingen hebben ook plaatsgevonden in 2014 en 2015. In 2016 is het laatste deel van de extra afschrijvingen verwerkt, zodat betreffende gebouwen en inventaris in zijn geheel zijn afgeschreven.

Huisvestingslasten

Bij het voortgezet onderwijs is er in 2015 een bedrag van € 594.000 gereserveerd voor de eventuele nog te betalen BTW-naheffing vanaf 2009 voor SCOPE facilitair B.V. In

afwachting van de uitspraak in deze rechtszaak wordt deze voorziening per jaar met € 125.000 verhoogd.

Overige instellingslasten

De daling in 2016 ten opzichte van 2015 van deze rubriek wordt veroorzaakt door de lagere kopieer- en printkosten. Per oktober 2015 is een gunstiger contract afgesloten. De eindafrekening met de vorige leverancier heeft in 2016 plaatsgevonden. SCOPE heeft hierbij een restitutie ontvangen van € 50.000, welke deze post eenmalig verder laat dalen.

Tegenover de daling in de rubriek inventaris & apparatuur staat een stijging in de rubriek overige. Deze wordt veroorzaakt door een stijging in de kosten voor de voorbereiding van het Masterplan omtrent de nieuwbouw.

Toelichting vergelijking Jaarrekening 2016 – Begroting 2016

Rijksbijdragen

Ten tijde van de begroting was er nog veel onduidelijkheid of er compensatie ontvangen zou worden via de rijksbijdragen voor de CAO stijging. Deze is toen niet meegenomen in de begroting 2016. Daarnaast is het leerlingenaantal bij het voortgezet onderwijs meer gestegen dan begroot. Ook zijn er extra subsidies ontvangen die ten tijde van het opstellen van de begroting onbekend waren. De extra subsidies voor de opvang van asielzoekers zijn hier de grootste van. In de jaarrekening 2016 zijn ook de extra ontvangsten van de samenwerkingsverbanden verwerkt. Deze waren onbekend ten tijde van het opstellen van de begroting.

Overige baten

De stijging in deze rubriek ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt door de posten overige baten personele en materiële sfeer. Er zijn diverse vrijvallen waar in de begroting geen rekening mee gehouden kon worden, waaronder de vrijval van de voorziening deelneming SFBV en vanuit de voorziening spaarverlof PO. Daarnaast is er binnen het voortgezet onderwijs veel gebruik gemaakt van de subsidie “Lerarenbeurs”. De inzet hiervan is binnen deze rubriek verwerkt.

Overige instellingslasten

De kosten die gemaakt zijn voor de VAVO-leerlingen vielen lager uit dan begroot. Er waren minder VAVO-leerlingen dan verwacht. Daarnaast wordt binnen deze rubriek altijd een bedrag begroot voor overige onvoorziene lasten. Hier is in 2016 geen tot nauwelijks gebruik van gemaakt.

Stichting voor Christelijk Onderwijs te Alphen aan den Rijn
SCOPE scholengroep

Begroting 2017

	SCOPE	VO	PO
Baten			
E01 Rijksbijdragen OCW	€ 44.154.000	€ 27.122.000	€ 17.032.000
E02 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	€ 271.000	€ 205.000	€ 66.000
E03 Overige baten	€ 1.063.000	€ 601.000	€ 462.000
E04 Totaal baten	€ 45.489.000	€ 27.929.000	€ 17.560.000
Lasten			
E05 Personeelslasten	€ 38.482.000	€ 22.843.000	€ 15.639.000
E06 Begrote formatiereductie	€ 292.000	€ 292.000	€ -
E07 Afschrijvingen	€ 1.460.000	€ 1.181.000	€ 279.000
E08 Huisvestinglasten	€ 2.665.000	€ 1.447.000	€ 1.218.000
E09 Overige lasten	€ 2.795.000	€ 1.803.000	€ 993.000
E10 Totaal lasten	€ 45.694.000	€ 27.566.000	€ 18.128.000
E11 Saldo baten en lasten	€ 205.000-	€ 363.000	€ 568.000-
E12 Rentebaten	€ 25.000	€ -	€ 25.000
E13 Rentelasten	€ 11.000	€ 11.000	€ -
E14 Financiële baten en lasten	€ 14.000	€ 11.000-	€ 25.000
E15 Resultaat voor verdeling	€ 191.000-	€ 352.000	€ 543.000-
Resultaat verdeling			
Algemene reserve	€ 44.000	€ 402.000	€ 358.000-
Verlof reserve	€ 110.000-	€ 50.000-	€ 60.000-
Reserve tbv ICT beleidsplan	€ 73.000-	€ -	€ 73.000-
Materiële budgetten reserve	€ 51.000-	€ -	€ 51.000-
Mutaties reserves	€ 191.000-	€ 352.000	€ 543.000-

Toelichting Begroting 2017

Algemeen

In de begroting 2017 wordt, op basis van een raming van de beschikbare middelen en zicht op de hoofdlijnen van beleidsvoornemens, de ruimte bepaald voor de uitgaven van het kalenderjaar 2017. Een groot deel van deze uitgaven ligt reeds vast vanuit de formatieplannen 2016-2017. Van deze kosten wordt 7/12 toegerekend aan het kalenderjaar 2017. De financiële gegevens van 2015 en 2016 worden gebruikt om inzicht te verkrijgen in de kostenontwikkeling van de verschillende begrotingsonderdelen.

Toelichting Begroting

Baten

E01 Rijksbijdragen

E01 Rijksbijdrage Personeel

De rijksbijdrage OCW bestaat uit normvergoedingen en eventuele aanvullende subsidies voor personeel en materieel. De rijksbijdragen voor het voortgezet onderwijs worden ontvangen op basis van de teldatum 1 oktober 2016. De rijksbijdragen voor het primair onderwijs worden ontvangen op basis van een schooljaar naar rato van het aantal leerlingen op de teldatum 1 oktober van het voorgaande jaar. Voor de begroting 2017 zijn derhalve twee teldata van toepassing nl. 1 oktober 2015 (7/12) en 1 oktober 2016 (5/12).

E01 Rijksbijdrage Materieel

De rijksbijdrage materieel voor het primair onderwijs is gebaseerd op het aantal groepen dat is afgeleid van het leerlingenaantal. Bij het voortgezet onderwijs is het leerlingenaantal van toepassing.

E02 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

De overige overheidsbijdragen en -subsidies bestaan grotendeels uit de bijdragen vanuit de gemeente. Dit betreffen vooral vergoedingen voor het gebruik van gymzalen.

E03 Overige Baten

Hieronder vallen zaken als inkomsten uit detachering, verhuur van gebouwen, ouderbijdrage en, specifiek voor het primair onderwijs, de vergoedingen voor tussenschoolse opvang.

Lasten

E05 Personeelslasten

De lonen en salarissen voor het begrotingsjaar 2017 zijn begroot op basis van de geraamde loonkosten voor 2017, de hoogte van het leerlingenaantal op de teldatum 1 oktober en reeds bekende loonontwikkelingen in het begrotingsjaar 2016. Naast de lonen en salarissen zijn er overige personeelskosten zoals de kosten voor Basisgezondheidsdienst (PO), nascholing, werving en selectie, inlenen extern personeel enz.

E06 Begrote formatiereductie

Wanneer de (personele) baten de personeelslasten niet dekken, moet er een formatiereductie worden toegepast. Hierdoor worden de uitgaven en inkomsten zoveel mogelijk in balans gebracht.

E07 Afschrijvingen

Investerings in eigen gebouwen, inventaris en apparatuur en leermiddelen worden geactiveerd en vervolgens op basis van financiële afschrijvingstermijnen afgeschreven. De jaarlijkse totale afschrijvingslast wordt in de exploitatie opgenomen. Om deze afschrijvingslast beheersbaar te houden zijn beleidsplannen en meerjaren investeringsplannen voor ondermeer de vervanging en/of uitbreiding van de onderwijsmethoden, ICT-middelen en meubilair opgesteld.

E08 Huisvestingslasten

De huisvestingslasten bestaan voornamelijk uit dagelijks en planmatig groot onderhoud, schoonmaak, energie en water. Voor het planmatig groot onderhoud zijn meerjaren onderhoudsplannen opgesteld. Op basis van deze plannen worden voorzieningen in stand gehouden.

E09 Overige lasten

Dit zijn de lasten voor administratie en beheer, onderwijsgebonden kosten en kosten voor kantines (VO).

Jaarrekening

Toelichting op onderdelen van de Jaarrekening 2016

De jaarrekening 2016 maakt deel uit van het jaarverslag. In het jaarverslag wordt nader ingegaan op onderdelen als kerngegevens, kernactiviteiten, juridische structuur, bestuurssamenstelling, organisatiestructuur, ontwikkelingen verslagjaar alsmede het treasurybeleid.

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

De grondslagen voor de jaarrekening zijn gebaseerd op het Burgerlijk Wetboek (Boek 2, titel 9), de Richtlijnen Jaarverslaggeving Onderwijs en de richtlijn van de Raad van Jaarverslaggeving (RJ660).

Waardering van de activa en passiva

Activa en passiva

Alle activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op aanschafwaarde, verminderd met lineair berekende afschrijvingen, gebaseerd op de verwachte economische levensduur. In het jaar van investeren wordt naar tijdsgelang afgeschreven. Het economisch eigendom van de schoolgebouwen berust bij de gemeente. Indien een gebouw door een school blijvend wordt verlaten, wordt het gebouw via een overdrachtsakte aan de gemeente overgedragen.

Als ondergrens voor te activeren zaken met een gebruiksduur van langer dan 1 jaar, wordt € 450 aangehouden.

Financiële vaste activa

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid van SCOPE scholengroep is vastgesteld in een Treasury Statuut.

De wijzigingen in verband met de regeling beleggen, lenen en derivaten zijn verwerkt in een nieuw statuut dat in 2017 zal worden vastgesteld. In de praktijk wordt deze regeling reeds gevolgd.

De effecten worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Deelneming

Vanuit SCOPE scholengroep is er een oprichtingskapitaal gestort in de B.V. SCOPE facilitair van € 18.000. Op 6 mei 2009 is de besloten vennootschap opgericht.

SCOPE facilitair B.V. heeft als doel het verrichten van schoonmaakwerkzaamheden ten behoeve van de Stichting voor Christelijk onderwijs te Alphen aan den Rijn en omstreken. De jaarcijfers van SCOPE facilitair zijn niet betrokken in de consolidatie, omdat SCOPE scholengroep de enige opdrachtgever is en de vergoeding voor schoonmaakwerkzaamheden aan SCOPE facilitair in de staat van baten en lasten van SCOPE is opgenomen. Het balanstotaal en resultaat van SCOPE facilitair is beperkt, waardoor de vennootschap een beperkt omvang heeft. Derhalve is consolidatie achterwege gelaten.

Vorraden

Vorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van (eventuele) incourantheid.

Vlottende activa

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zonodig onder een aftrek van een voorziening uit hoofde van oninbaarheid. Transitorische activa betreffen vooruitbetaalde lasten of nog te ontvangen baten.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de stichting.

Onderhoudsvoorzieningen

De onderhoudsvoorzieningen dienen ter egalisatie van de kosten groot onderhoud. De stand van de voorziening is gebaseerd op meerjaren onderhoudsplannen.

Voorziening Spaarverlof

Met ingang van 1 augustus 1998 hebben alle personeelsleden de mogelijkheid om hun ADV te reserveren voor spaarverlof. Het niet opgenomen verlof is gewaardeerd conform geldende CAO bepalingen.

Voorziening Persoonlijk budget

In de CAO VO 2014-2015 is een persoonlijk budget opgenomen van 50 uur voor elke werknemer en aanvullend budget van 120 uur voor werknemers vanaf 57 jaar. Deze uren kunnen ook gespaard worden. Er wordt een inschatting gemaakt in welke mate de gespaarde uren tot uitgaven zullen gaan leiden. Deze voorziening dekt de ingeschatte uitgaven.

Voorziening sparen overgangsrecht

De werknemer van 57 jaar en ouder kan door middel van een spaarmogelijkheid kiezen voor een gefaseerde afbouw van de loopbaan. Deze heeft dan het recht jaarlijks 170 uur te sparen om later op te nemen. Het opnemen van verlof is beperkt tot een maximum van 340 uur per jaar. Bij einde dienstverband komt het niet opgenomen aanvullend verlof te vervallen.

Voorziening jubileumgratificatie

De voorziening voor jubileumuitkeringen wordt opgenomen op basis van de per balansdatum geldende jubileumregeling, rekening houdend met blijfkans, toekomstige loonkostenontwikkeling en disconteringsvoet.

Reserves

De reserves zijn gevormd uit ontvangen subsidies met algemene bestedingsmogelijkheden of waarvoor afspraken inzake bestemming zijn gemaakt door middel van bestuursbesluiten. De reserve Stop Loss bedraagt 1,2% van de loonsom van het VO. Dit heeft te maken met de

risico afdekking van bovenmatige vervangingskosten. Dit is een afspraak met de partnerscholen in de Stichting Perspectief.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden en overlopende passiva worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan een jaar. Transitorische passiva betreffen nog te betalen lasten of vooruit ontvangen baten. Te besteden subsidies hebben een concrete bestedingsverplichting.

Resultaatbepaling

Met inachtneming van het vorenstaande worden de baten en de lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Vreemde valuta

Deze jaarrekening is opgesteld in euro's. Er hebben geen transacties in vreemde valuta plaatsgevonden.

Pensioenen

Op grond van de Nederlandse pensioenwet worden de Nederlandse regelingen primair volgens een "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering" in deze jaarrekening verwerkt. In deze benadering wordt de verplichting voortvloeiende uit een door de rechtspersoon gedane pensioentoezegging gebaseerd op de financieringsafspraken zoals vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst tussen SCOPE scholengroep en pensioenuitvoerder. SCOPE scholengroep heeft de verplichtingen inzake de pensioenrechten van haar personeel ondergebracht bij stichting Pensioenfonds ABP. SCOPE scholengroep betaalt hiervoor premies, waarvan 2/3 door de werkgever wordt betaald en 1/3 door de werknemer.

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Pensioenfondsen moeten vanaf 2015 gebruikmaken van de zogenaamde 'beleidsdekkingsgraad'. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden.

De beleidsdekkingsgraad was eind 2016 96,6% en eind januari 2016 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 98,8%.

Om de pensioenen (gedeeltelijk) te kunnen indexeren, moet de beleidsdekkingsgraad minimaal 110% zijn, voor volledige indexatie moet de beleidsdekkingsgraad 128% zijn. Het pensioenfonds heeft per januari 2017 de premie verhoogd naar 21,1% (per januari 2016 bedroeg de premie nog 17,8%).

Het ABP heeft medio 2016 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandse Bank (DNB). De belangrijkste punten uit het herstelplan zijn:

- Zolang de dekkingsgraad lager is dan 104% worden de pensioenen niet aangepast aan de loonontwikkeling.

- De premie moet minimaal kostendekkend zijn en bij een lage dekkingsgraad (dekkingstekort) bijdragen aan herstel van het fonds. Om de financiële positie te verbeteren, geldt er een tijdelijke herstelopslag op de premie voor ouderdoms- en nabestaandenpensioen.
- Het beleggingsbeleid is aangepast waardoor het beleggingsrisico lager is.
- In het herstelplan is ruimte opgenomen om tegenvallers op te vangen. Als het herstel trager verloopt dan verwacht, kunnen bijvoorbeeld de pensioenen worden verlaagd.

SCOPE scholengroep heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. SCOPE scholengroep heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Balans per 31 december 2016

1	Activa	31-12-2016	31-12-2015
	Vaste activa		
1.2	<u>Materiële vaste activa</u>		
1.2.1	Gebouwen en terreinen	€ 1.388.058	€ 2.132.353
1.2.2	Inventaris en apparatuur	€ 2.854.893	€ 2.677.548
1.2.3	Andere vaste bedrijfsmiddelen	€ 1.105.526	€ 984.056
		<u>€ 5.348.477</u>	<u>€ 5.793.957</u>
1.3	<u>Financiële vaste activa</u>		
1.3.2	Deelnemingen	€ -	€ -
		<u>€ -</u>	<u>€ -</u>
	<u>Totaal vaste activa</u>	<u>€ 5.348.477</u>	<u>€ 5.793.957</u>
	Vlottende activa		
1.5	<u>Vorderingen</u>		
1.5.1	Debiteuren	€ 499.386	€ 610.868
1.5.2	Kortlopende vorderingen op OCW	€ 829.629	€ 724.651
1.5.8	Overlopende activa	€ 301.526	€ 287.211
		<u>€ 1.630.541</u>	<u>€ 1.622.730</u>
1.7	<u>Liquide middelen</u>	<u>€ 13.306.704</u>	<u>€ 10.551.842</u>
	<u>Totaal vlottende activa</u>	<u>€ 14.937.245</u>	<u>€ 12.174.572</u>
	<u>Totaal activa</u>	<u>€ 20.285.722</u>	<u>€ 17.968.528</u>

2	Passiva	31-12-2016	31-12-2015
2.1	<u>Eigen vermogen</u>		
2.1.1	Algemene reserve stichting (publiek)	€ 9.591.413	€ 7.208.003
2.1.2	Bestemmingreserves stichting (publiek)	<u>€ 2.102.462</u>	<u>€ 2.590.575</u>
	<u>Totaal eigen vermogen</u>	€ 11.693.875	€ 9.798.578
2.3	<u>Voorzieningen</u>		
2.3.1	Personeel	€ 1.598.661	€ 1.219.475
2.3.3	Onderhoud	<u>€ 1.920.051</u>	<u>€ 1.899.771</u>
		€ 3.518.712	€ 3.119.246
2.5	<u>Kortlopende schulden</u>		
2.5.3	Crediteuren	€ 555.355	€ 426.539
2.5.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	€ 1.562.873	€ 1.572.666
2.5.8	Schulden van pensioenen	€ 379.487	€ 389.882
2.5.10	Overlopende passiva	<u>€ 2.575.418</u>	<u>€ 2.661.616</u>
		€ 5.073.133	€ 5.050.703
	<u>Totaal vreemd vermogen</u>	€ 8.591.845	€ 8.169.949
	<u>Totaal passiva</u>	<u>€ 20.285.722</u>	<u>€ 17.968.528</u>

Staat van baten en lasten 2016

<u>SCOPE scholengroep</u>	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015	Begroting 2016
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	€ 44.667.056	€ 42.905.230	€ 43.325.000
3.2 Overige overheidsbijdragen	€ 76.111	€ 93.545	€ 58.000
3.5 Overige baten	€ 1.484.701	€ 1.684.954	€ 1.103.000
<u>Totaal baten</u>	<u>€ 46.227.868</u>	<u>€ 44.683.729</u>	<u>€ 44.485.000</u>
4 Lasten			
4.1 Personele lasten	€ 37.132.477	€ 35.635.815	€ 37.088.000
4.2 Afschrijvingen	€ 2.186.339	€ 2.019.816	€ 2.307.000
4.3 Huisvestingslasten	€ 2.416.375	€ 2.931.680	€ 2.464.000
4.4 Overige instellingslasten	€ 2.635.265	€ 2.744.616	€ 2.836.000
<u>Totaal lasten</u>	<u>€ 44.370.456</u>	<u>€ 43.331.927</u>	<u>€ 44.695.000</u>
 Saldo baten en lasten	 <u>€ 1.857.412</u>	 <u>€ 1.351.803</u>	 <u>€ 210.000-</u>
 5 Financiële baten en lasten			
5.1 Financiële baten	€ 48.458	€ 81.858	€ 40.000
5.2 Financiële lasten	€ 10.573	€ 9.689	€ -
Saldo fin. baten en lasten	€ 37.885	€ 72.169	€ 40.000
 <u>Resultaat uit gewone bedrijfsvoering</u>	 <u>€ 1.895.297</u>	 <u>€ 1.423.972</u>	 <u>€ 170.000-</u>
 Exploitatieresultaat	 <u>€ 1.895.297</u>	 <u>€ 1.423.972</u>	 <u>€ 170.000-</u>

Kasstroomoverzicht 2016

	2016	2015
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		
Exploitatieresultaat	€ 1.895.297	€ 1.423.972
Aanpassingen voor:		
- afschrijvingen	€ 2.186.339	€ 2.019.816
- mutaties voorzieningen	€ 399.466	€ 409.100
- mutaties egalisatierekening		€ 29.688-
- mutaties algemene reserve	€ -	€ 55-
- mutaties bestemmingsreserve	€ -	€ -
- mutaties deelnemingen	€ -	€ 18.000
	€ - € 2.585.805	€ 2.417.173
Veranderingen in vlottende middelen:		
- vorderingen	€ 7.811-	€ 316.651
- schulden	€ 22.430	€ 45.223
	€ 14.619	€ 361.874
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	<u>€ 4.495.722</u>	<u>€ 4.203.019</u>
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		
Investerings in materiële vaste activiteiten	€ 1.740.859-	€ 1.798.698-
Overige investeringen in financiële vaste activa	€ -	€ -
	<u>€ 1.740.859-</u>	<u>€ 1.798.698-</u>
<u>Mutatie liquide middelen</u>	€ 2.754.863	€ 2.404.321
Beginstand liquide middelen	€ 10.551.842	€ 8.147.519
Mutatie liquide middelen	<u>€ 2.754.863</u>	<u>€ 2.404.321</u>
<u>Eindstand liquide middelen</u>	<u>€ 13.306.704</u>	<u>€ 10.551.842</u>

Specificatie op de onderscheiden posten van de balans

1.2	Materiële vaste activa	Mutaties 2016					
		Verkrijgings- prijs 31-12-2015	Afschrijvingen t/m 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2015	Investerings 2016	Afschrijvingen 2016	
1.2.1	Gebouwen en terreinen	€ 6.500.117	€ 4.367.764	€ 2.132.353	€ 124.687	€ 868.982	
1.2.2.1	Inventaris en apparatuur regulier	€ 4.341.333	€ 2.058.219	€ 2.283.114	€ 551.843	€ 610.285	
1.2.2.2	Inventaris en apparatuur leermiddelen	€ 578.126	€ 183.692	€ 394.434	€ 490.227	€ 254.440	
1.2.3	Andere vaste bedrijfsmiddelen	€ 2.284.070	€ 1.300.015	€ 984.056	€ 574.102	€ 452.632	
Totaal materiële vaste activa		€ 13.703.646	€ 7.909.690	€ 5.793.957	€ 1.740.859	€ 2.186.339	

	Boekwaarde 31-12-2016	Verkrijgings- prijs 31-12-2016	Afschrijvingen t/m 31-12-2016
1.2.1	€ 1.388.058	€ 1.896.348	€ 508.290
1.2.2.1	€ 2.224.672	€ 4.374.586	€ 2.149.914
1.2.2.2	€ 630.221	€ 1.068.353	€ 438.133
1.2.3	€ 1.105.526	€ 1.902.592	€ 797.066
Totaal materiële vaste activa	€ 5.348.477	€ 9.241.879	€ 3.893.402

De afschrijvingspercentages voor de verschillende groepen activa zijn:

Terreinen:	0%
Gebouwen:	2,5% - 5%
Installaties & machines:	5%
ICT	20% - 33%
Inventaris & Meubilair	5% - 20%
Onderwijs Leer Pakket PO	11%
Voertuigen	20%
Boeken	25%
Werkboeken	50%

1.3 Financiële vaste activa

1.3.2 Deelnemingen
SCOPE facilitair

2016**2015**

€ -

€ -

Model E: Overzicht verbonden partijen

Naam:	SCOPE facilitair B.V.
Juridische vorm:	Besloten vennootschap
Statutaire zetel:	Alphen aan den Rijn
Codeactiviteit:	4
Eigen vermogen 31-12-2016:	€ 29.034-
Resultaat 2016:	€ 28.991
Art 2:403 BW:	Nee
Deelname:	100%
Consolidatie %:	0

Specificatie op de onderscheiden posten van de balans**1.5 Vorderingen**

	31-12-2016	31-12-2015
1.5.1 Debiteuren	€ 499.386	€ 610.868
1.5.2 Kortlopende vorderingen op OCW	€ 829.629	€ 724.651
1.5.8 Overlopende activa	€ 301.526	€ 287.211
Totaal vorderingen	€ 1.630.541	€ 1.622.730

Specificatie 1.5.8 Overlopende activa:

	31-12-2016	31-12-2015
Rente	€ 15.120	€ 29.038
ROC/ID College (VAVO leerlingen)	€ 40.756	€ 39.327
Loyalis Premie AOV	€ 77.120	€ 72.583
Bijdrage en afr. Stichtingen	€ 46.654	€ -
TSO ouderbijdragen	€ 62.500	€ 51.000
Licenties	€ 39.730	€ 30.337
Raet	€ -	€ 27.787
VO Raad	€ -	€ 3.525
Overig	€ 19.646	€ 33.614
	€ 301.526	€ 287.211

1.7 Liquide middelen (vrij beschikbaar)

	31-12-2016	31-12-2015
1.7.1 Banken	€ 13.275.844	€ 10.507.200
1.7.2 Kasmiddelen	€ 30.860	€ 44.642
1.7.3 Deposito's	€ -	€ -
1.7.4 Overige	€ -	€ -
Totaal liquide middelen	€ 13.306.704	€ 10.551.842

2 Passiva**2.1 Eigen vermogen**

	Saldo 31-12-2015	Mutaties		Saldo 31-12-2016
		Bestemming Resultaat	Overige Mutaties	
2.1.1 Algemene reserve stichting	€ 7.208.003	€ 2.383.410	€ -	€ 9.591.413
2.1.2 Bestemmingsreserves stichting (publiek)				
Bestemmingsreserve BAPO	€ 726.691	€ 119.056-	€ -	€ 607.635
Reserve Stop Loss	€ 200.000	€ -	€ -	€ 200.000
Reserve ICT middelen PO	€ 244.827	€ 50.000-	€ -	€ 194.827
Herwaarderingsreserve PO	€ 117.632	€ 117.632-	€ -	€ -
Bestemmingsreserve innovatie & scholing	€ 600.000	€ -	€ -	€ 600.000
Bestemmingsreserve Nieuwbouw	€ 500.000	€ -	€ -	€ 500.000
Bestemmingsreserve materiële budgetten	€ 201.425	€ 201.425-	€ -	€ -
Totaal bestemmingsreserves	€ 2.590.575	€ 488.113-	€ -	€ 2.102.462
Totaal eigen vermogen	€ 9.798.578	€ 1.895.297		€ 11.693.875

2.3 Voorzieningen

	Saldo 31-12-2015	Dotaties 2016	Mutaties		Saldo 31-12-2016
			Onttrekkingen 2016	Vrijval 2016	
2.3.1 Personeel					
Spaarverlof PO	€ 50.751	€ -	€ 38.128	€ -	€ 12.623
Spaarverlof VO	€ 649.968	€ 110.351	€ 47.832	€ -	€ 712.487
Persoonlijk Budget	€ 196.898	€ 170.000	€ 43.261	€ -	€ 323.637
Sparen overgangsrecht	€ 21.668	€ 1.946	€ -	€ -	€ 23.614
Jubileumgratificatie PO	€ 129.387	€ 141.702	€ 33.450	€ -	€ 237.639
Jubileumgratificatie VO	€ 170.803	€ 131.943	€ 14.085	€ -	€ 288.661
	€ 1.219.475	€ 555.942	€ 176.756	€ -	€ 1.598.661
2.3.3 Overige					
Onderhoud PO	€ 657.585	€ 258.098	€ 161.197	€ -	€ 754.486
Onderhoud VO	€ 935.310	€ 140.000	€ 111.780	€ -	€ 963.530
OLP voorziening PO	€ 248.851	€ 140.000	€ 215.850	€ -	€ 173.001
Voorziening deelneming	€ 58.025	€ -	€ 28.991	€ -	€ 29.034
	€ 1.899.771	€ 538.098	€ 517.818	€ -	€ 1.920.051
Totaal voorzieningen	€ 3.119.246	€ 1.094.040	€ 694.574	€ -	€ 3.518.712

Specificatie op de onderscheiden posten van de balans

2.5 Kortlopende schulden

		31-12-2016		31-12-2015
2.5.3	Crediteuren	€ 555.355		€ 426.539
2.5.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	€ 1.562.873		€ 1.572.666
2.5.8	Schulden inzaken van pensioenen	€ 379.487		€ 389.882
2.5.10	Overlopende passiva			
	Nog te betalen vakantiegeld	€ 1.076.090	€ 1.037.061	
	Nog aan te wenden doelsubsidies	€ 144.067	€ 142.554	
	Excursies & werkweken	€ 101.968	€ 162.790	
	Nog te betalen bedragen	€ 970.122	€ 789.979	
	Nieuwbouwprojecten	€ 123.267	€ 369.362	
	Overige	€ 159.904	€ 159.870	
		€ 2.575.418		€ 2.661.616
	Totaal kortlopende schulden	€ 5.073.133		€ 5.050.703

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In 2016 is er een nieuw print- en kopieercontract met Canon afgesloten. Het contract loopt tot en met augustus 2021, tegen een geschatte prijs van € 100.000 op jaarbasis. Het feitelijke bedrag wordt bepaald door het print- en kopieergedrag van de scholen. Dit contract geldt SCOPE-breed.

De vordering op OCW is ontstaan als gevolg van de overgang van de bekostiging van schooljaar naar kalenderjaar. De hoogte is afhankelijk van de personele bekostiging en fluctueert van jaar tot jaar. Omdat dit, behoudens in een situatie van niet voortbestaan van het bestuur, een niet-opeisbare vordering betreft, is hij in 2014 door middel van een stelselwijziging afgeboekt. Per ultima 2016 bedraagt de omvang van de vordering € 1.596.503.

Voor de geplande nieuwbouw in het voortgezet onderwijs zijn de volgende verplichtingen niet in de balans opgenomen:

Bedrijf	Onderwerp	Bedrag
DP6 Architectuurstudio BV	Uitvoeringskosten	€ 165.000
Alphaplan BV	Projectmanagement	€ 186.672
Liander	Aanleg elektra	€ 50.644
Liander	Aanpassen gasnet	€ 45.207
Liander	Aansluiting gasnet	€ 15.963
Smits van Burgst	Ontwerp nieuwbouw	€ 117.370
Deerns	Advieskosten	€ 29.645
AGS Architecten	Bouwkundige begroting	€ 9.958
Bartels Ingenieurs	Advieswerkzaamheden	€ 75.020

Specificatie van de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

3 Baten SCOPE scholengroep

3.1 Rijksbijdragen OCW

	Jaarrekening 2016		Jaarrekening 2015		
3.1.1 (Normatieve) Rijksbijdrage OCW					
Rijksbijdrage SCOPE	€	42.830.609	€	41.272.957	
		€	42.830.609	€	41.272.957
3.1.2 Overige subsidies OCW					
Niet geoormerkte subsidies	€	527.546	€	595.208	
Geoormerkte subsidies	€	36.343	€	54.913	
		€	563.889	€	650.121
3.1.3 Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen		€	1.272.558	€	982.152
Totaal rijksbijdragen OCW		€	44.667.056	€	42.905.230

3.2 Overige overheidsbijdragen

	Jaarrekening 2016		Jaarrekening 2015	
3.2.1 Gemeentelijke bijdragen	€	76.111	€	93.545
Totaal overige overheidsbijdragen	€	76.111	€	93.545

Specificatie van de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

3.5 Overige baten

	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015
3.5.1 Verhuur	€ 186.922	€ 206.768
3.5.5 Ouderbijdragen	€ 566.911	€ 536.648
3.5.6 Overige	€ 730.867	€ 941.538
Totaal overige baten	<u>€ 1.484.701</u>	<u>€ 1.684.954</u>

Specificatie rubriek 3.5.6

3.5.6 Overige		
Overige opbrengsten personele sfeer	€ 578.759	€ 492.390
Overige opbrengsten materiële sfeer	€ 152.108	€ 449.148
	<u>€ 730.867</u>	<u>€ 941.538</u>

4 Lasten SCOPE scholengroep**4.1 Personele lasten**

	Jaarrekening 2016		Jaarrekening 2015	
4.1.1 Lonen en salarissen				
Brutolonen en salarissen	€	28.415.730	€	27.227.080
Sociale lasten	€	3.888.201	€	4.062.609
Pensioenpremies	€	3.359.228	€	3.373.477
		€ 35.663.158		€ 34.663.166
Personele bezetting in Fte		519		540
4.1.2 Overige personele lasten				
Dotaties personele voorzieningen	€	417.314	€	194.097
Personeel niet in loondienst	€	387.688	€	477.659
Overig	€	1.117.433	€	940.741
		€ 1.922.435		€ 1.612.497
4.1.3 Uitkeringen (-/-)		€ 453.116-		€ 639.848-
Totaal personele lasten		€ 37.132.477		€ 35.635.815

4.2 Afschrijvingen

	Jaarrekening 2016		Jaarrekening 2015	
4.2.2 Gebouwen & terreinen	€	868.982	€	864.016
Inventaris & apparatuur regulier	€	610.285	€	567.992
Inventaris & apparatuur leermiddelen	€	254.440	€	210.975
Andere vaste bedrijfsmiddelen	€	452.632	€	376.834
Totaal afschrijvingen	€	2.186.339	€	2.019.816

Specificatie van de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

4.3 Huisvestingslasten

	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015
4.3.1 Huur	€ 70.787	€ 63.394
4.3.3 Onderhoud	€ 639.183	€ 655.116
4.3.4 Energie en water	€ 622.923	€ 596.346
4.3.5 Schoonmaakkosten	€ 984.741	€ 1.518.196
4.3.6 Heffingen	€ 64.652	€ 64.846
4.3.7 Overige huisvestingslasten	€ 34.089	€ 33.782
Totaal huisvestingslasten	€ 2.416.375	€ 2.931.680

4.4 Overige instellingslasten

	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	€ 537.034	€ 501.973
4.4.2 Inventaris, apparatuur	€ 1.641.909	€ 1.846.735
4.4.4 Overige	€ 456.322	€ 395.908
Totaal overige instellingslasten	€ 2.635.265	€ 2.744.616

5 Financiële baten en lasten

	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015
5.1 Financiële baten	€ 48.458	€ 81.858
5.2 Financiële lasten	€ 10.573	€ 9.689
Saldo fin. baten en lasten	€ 37.885	€ 72.169

Specificatie accountantskosten

De accountantskosten zijn opgenomen onder rubriek 4.4.1. Deze bedragen € 22.600,- excl. BTW. Van dit bedrag komt € 14.721,- ten laste van de controle van de jaarrekening en € 7.883,- ten laste van de controle van de bekostigingsgegevens.

Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de Raad van Toezicht van Stichting voor Christelijk Onderwijs te Alphen aan den Rijn en omstreken, te Alphen aan den Rijn.

A. Verklaring over de in het bestuursverslag opgenomen jaarrekening 2016

ONS OORDEEL

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Stichting voor Christelijk Onderwijs te Alphen aan den Rijn en omstreken, te Alphen aan den Rijn gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting voor Christelijk Onderwijs te Alphen aan den Rijn en omstreken op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de balans per 31 december 2016;
- (2) de staat van baten en lasten over 2016; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting voor Christelijk Onderwijs te Alphen aan den Rijn en omstreken, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.3 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.3 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN HET BEVOEGD GEZAG EN DE RAAD VAN TOEZICHT VOOR DE JAARREKENING

Het bevoegd gezag is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bevoegd gezag is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bevoegd gezag tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bevoegd gezag noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bevoegd gezag afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bevoegd gezag de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bevoegd gezag het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bevoegd gezag moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Breda, 29 juni 2017

MAZARS PAARDEKOOPEL HOFFMAN N.V.

Drs. P.A.J. Hopstaken RA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bevoegd gezag en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bevoegd gezag gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Staat van baten en lasten 2016**Primair Onderwijs**

	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015	Begroting 2016
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	€ 17.317.887	€ 16.818.865	€ 16.638.000
3.2 Overige overheidsbijdragen	€ 76.111	€ 84.509	€ 49.000
3.5 Overige baten	€ 615.255	€ 763.386	€ 465.000
<u>Totaal baten</u>	<u>€ 18.009.253</u>	<u>€ 17.666.760</u>	<u>€ 17.152.000</u>
4 Lasten			
4.1 Personele lasten	€ 15.451.585	€ 14.937.404	€ 15.108.000
4.2 Afschrijvingen	€ 299.716	€ 287.508	€ 303.000
4.3 Huisvestingslasten	€ 1.086.542	€ 1.080.229	€ 1.141.000
4.4 Overige instellingslasten	€ 939.200	€ 962.570	€ 958.000
<u>Totaal lasten</u>	<u>€ 17.777.043</u>	<u>€ 17.267.711</u>	<u>€ 17.510.000</u>
 Saldo baten en lasten	 <u>€ 232.210</u>	 <u>€ 399.049</u>	 <u>€ 358.000-</u>
 5 Financiële baten en lasten			
5.1 Financiële baten	€ 24.229	€ 40.929	€ 20.000
5.2 Financiële lasten	€ 4.467	€ 4.360	€ -
Saldo fin. baten en lasten	€ 19.762	€ 36.569	€ 20.000
 <u>Resultaat uit gewone bedrijfsvoering</u>	 <u>€ 251.972</u>	 <u>€ 435.618</u>	 <u>€ 338.000-</u>
 Exploitatieresultaat	 <u>€ 251.972</u>	 <u>€ 435.618</u>	 <u>€ 338.000-</u>

Staat van baten en lasten 2016**Voortgezet Onderwijs**

	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015	Begroting 2016
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	€ 27.349.169	€ 26.086.365	€ 26.687.000
3.2 Overige overheidsbijdragen	€ -	€ 9.036	€ 9.000
3.5 Overige baten	€ 869.446	€ 921.568	€ 638.000
<u>Totaal baten</u>	€ 28.218.615	€ 27.016.969	€ 27.333.000
4 Lasten			
4.1 Personele lasten	€ 21.680.892	€ 20.698.411	€ 21.980.000
4.2 Afschrijvingen	€ 1.886.623	€ 1.732.308	€ 2.004.000
4.3 Huisvestingslasten	€ 1.329.833	€ 1.851.451	€ 1.323.000
4.4 Overige instellingslasten	€ 1.696.065	€ 1.782.046	€ 1.878.000
<u>Totaal lasten</u>	€ 26.593.413	€ 26.064.216	€ 27.185.000
Saldo baten en lasten	€ 1.625.202	€ 952.754	€ 148.000
5 Financiële baten en lasten			
5.1 Financiële baten	€ 24.229	€ 40.929	€ 20.000
5.2 Financiële lasten	€ 6.106	€ 5.329	€ -
Saldo fin. baten en lasten	€ 18.123	€ 35.600	€ 20.000
<u>Resultaat uit gewone bedrijfsvoering</u>	€ 1.643.325	€ 988.354	€ 168.000
Exploitatieresultaat	€ 1.643.325	€ 988.354	€ 168.000

Specificatie van de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

3 Baten PO

3.1 Rijksbijdragen OCW

	Jaarrekening 2016		Jaarrekening 2015	
3.1.1 (Normatieve) Rijksbijdrage OCW				
Rijksbijdrage PO	€ 16.516.262	€ 16.516.262	€ 16.077.491	€ 16.077.491
3.1.2 Overige subsidies OCW				
Niet geoormerkte subsidies	€ -		€ 70.072	
Geoormerkte subsidies	€ -	€ -	€ -	€ 70.072
3.1.3 Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen		€ 801.625		€ 671.302
Totaal rijksbijdragen OCW		€ 17.317.887		€ 16.818.865

3.2 Overige overheidsbijdragen

	Jaarrekening 2016		Jaarrekening 2015	
3.2.1 Gemeentelijke bijdragen		€ 76.111		€ 84.509
Totaal overige overheidsbijdragen		€ 76.111		€ 84.509

3.5 Overige baten

	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015
3.5.1 Verhuur	€ 135.568	€ 148.299
3.5.5 Ouderbijdragen	€ 267.119	€ 241.781
3.5.6 Overige	€ 212.568	€ 373.306
Totaal overige baten	€ 615.255	€ 763.386

Specificatie rubriek 3.5.6

3.5.6 Overige		
Overige opbrengsten personele sfeer	€ 205.839	€ 107.719
Overige opbrengsten materiële sfeer	€ 6.729	€ 265.587
	€ 212.568	€ 373.306

Specificatie van de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

4 Lasten PO

4.1 Personele lasten

	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015
4.1.1 Lonen en salarissen		
Brutolonen en salarissen	€ 11.729.445	€ 11.455.002
Sociale lasten	€ 1.858.562	€ 2.205.091
Pensioenpremies	€ 1.304.134	€ 1.346.018
	<u>€ 14.892.141</u>	<u>€ 15.006.111</u>
4.1.2 Overige personele lasten		
Dotaties personele voorzieningen	€ 108.252	€ 34.128-
Personeel niet in loondienst	€ 116.035	€ 35.742
Overig	€ 627.423	€ 523.697
	<u>€ 851.710</u>	<u>€ 525.311</u>
4.1.3 Uitkeringen (-/-)	€ 292.266-	€ 594.018-
	<u>€ 15.451.585</u>	<u>€ 14.937.404</u>
Totaal personele lasten		

4.2 Afschrijvingen

	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015
4.2.2 Gebouwen & terreinen	€ 25.528	€ 25.031
Inventaris & apparatuur regulier	€ 186.279	€ 182.419
Inventaris & apparatuur leermiddelen	€ 22.605	€ -
Andere vaste bedrijfsmiddelen	€ 65.304	€ 80.059
	<u>€ 299.716</u>	<u>€ 287.508</u>
Totaal afschrijvingen		

4.3 Huisvestingslasten

	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015
4.3.1 Huur	€ 25.577	€ 21.059
4.3.3 Onderhoud	€ 396.112	€ 398.261
4.3.4 Energie en water	€ 232.276	€ 217.550
4.3.5 Schoonmaakkosten	€ 385.921	€ 388.748
4.3.6 Heffingen	€ 36.125	€ 43.393
4.3.7 Overige huisvestingslasten	€ 10.531	€ 11.218
Totaal huisvestingslasten	€ 1.086.542	€ 1.080.229

4.4 Overige instellingslasten

	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	€ 209.216	€ 190.012
4.4.2 Inventaris, apparatuur	€ 684.037	€ 737.540
4.4.4 Overige	€ 45.947	€ 35.018
Totaal overige instellingslasten	€ 939.200	€ 962.570

5 Financiële baten en lasten

	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015
5.1 Financiële baten	€ 24.229	€ 40.929
5.2 Financiële lasten	€ 4.467	€ 4.360
Saldo fin. baten en lasten	€ 19.762	€ 36.569

Specificatie van de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

3 Baten VO

3.1 Rijksbijdragen OCW

	Jaarrekening 2016		Jaarrekening 2015	
3.1.1 (Normatieve) Rijksbijdrage OCW Rijksbijdrage VO	€	26.314.347	€	25.195.466
	€	26.314.347	€	25.195.466
3.1.2 Overige subsidies OCW				
Niet geoormerkte subsidies	€	527.546	€	525.136
Geoormerkte subsidies	€	36.343	€	54.913
	€	563.889	€	580.049
3.1.3 Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen	€	470.933	€	310.850
Totaal rijksbijdragen OCW	€	27.349.169	€	26.086.365

3.2 Overige overheidsbijdragen

	Jaarrekening 2016		Jaarrekening 2015	
3.2.1 Gemeentelijke bijdragen	€	-	€	9.036
Totaal overige overheidsbijdragen	€	-	€	9.036

3.5 Overige baten

	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015
3.5.1 Verhuur	€ 51.354	€ 58.469
3.5.5 Ouderbijdragen	€ 299.792	€ 294.867
3.5.6 Overige	<u>€ 518.299</u>	<u>€ 568.232</u>
Totaal overige baten	<u>€ 869.446</u>	<u>€ 921.568</u>

Specificatie rubriek 3.5.6

3.5.6 Overige		
Overige opbrengsten personele sfeer	€ 372.920	€ 384.671
Overige opbrengsten materiële sfeer	€ 145.379	€ 183.561
	<u>€ 518.299</u>	<u>€ 568.232</u>

Specificatie van de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

4 Lasten VO

4.1 Personele lasten

	Jaarrekening 2016		Jaarrekening 2015	
4.1.1 Lonen en salarissen				
Brutolonen en salarissen	€	16.686.285	€	15.772.078
Sociale lasten	€	2.029.638	€	1.857.518
Pensioenpremies	€	2.055.094	€	2.027.459
		€ 20.771.017		€ 19.657.055
4.1.2 Overige personele lasten				
Dotaties personele voorzieningen	€	309.062	€	228.225
Personeel niet in loondienst	€	271.653	€	441.917
Overig	€	490.010	€	417.044
		€ 1.070.725		€ 1.087.186
4.1.3 Uitkeringen (-/-)		€ 160.850-		€ 45.830-
Totaal personele lasten		€ 21.680.892		€ 20.698.411

4.2 Afschrijvingen VO

	Jaarrekening 2016		Jaarrekening 2015	
4.2.2 Gebouwen & terreinen	€	843.454	€	838.985
Inventaris & apparatuur regulier	€	424.006	€	385.573
Inventaris & apparatuur leermiddelen	€	231.835	€	210.975
Andere vaste bedrijfsmiddelen	€	387.328	€	296.775
Totaal afschrijvingen	€	<u>1.886.623</u>	€	<u>1.732.308</u>

4.3 Huisvestingslasten

	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015
4.3.1 Huur	€ 45.210	€ 42.335
4.3.3 Onderhoud	€ 243.071	€ 256.855
4.3.4 Energie en water	€ 390.647	€ 378.796
4.3.5 Schoonmaakkosten	€ 598.820	€ 1.129.448
4.3.6 Heffingen	€ 28.527	€ 21.453
4.3.7 Overige huisvestingslasten	€ 23.558	€ 22.564
Totaal huisvestingslasten	€ 1.329.833	€ 1.851.451

4.4 Overige instellingslasten

	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	€ 327.818	€ 311.961
4.4.2 Inventaris, apparatuur	€ 957.872	€ 1.109.195
4.4.4 Overige	€ 410.375	€ 360.890
Totaal overige instellingslasten	€ 1.696.065	€ 1.782.046

5 Financiële baten en lasten

	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2015
5.1 Financiële baten	€ 24.229	€ 40.929
5.2 Financiële lasten	€ 6.106	€ 5.329
Saldo fin. baten en lasten	€ 18.123	€ 35.600

WNT-Verantwoording 2016 SCOPE scholengroep

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan.

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op SCOPE scholengroep van toepassing zijnde regelgeving: het WNT-maximum voor het onderwijs.

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor SCOPE Scholengroep is € 152.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht; dit bedraagt voor de voorzitter 15% van het bezoldigingsmaximum en voor de overige leden 10%.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

bedragen x € 1,-	P.K. Jansen	G.J. Scholte
Functie(s)	VZ CVB	Lid CVB
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking	Ja	Ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam	nvt	nvt
Bezoldiging		
Beloning	135.962	126.518
Belastbare onkostenvergoedingen	3.944	6.600
Beloningen betaalbaar op termijn	12.094	12.066
Totaal Bezoldiging	152.000	145.184
Toepasselijk WNT-Maximum	152.000	152.000

De leden van het College van Bestuur rekenen het tot hun verantwoordelijkheid om te voldoen aan de WNT-norm en wensen geen gebruik te maken van het overgangsrecht. Derhalve is de onkostenvergoeding aangepast, zodat de bezoldiging aan de norm voldoet.

Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1,-	J.P. Wijnhorst	J. Molenaar	K. de Koeijer
Functie(s)	Lid RVT	VZ RVT	Lid RVT
Duur functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging			
Beloning	-	-	-
Belastbare onkostenvergoedingen 2015	600	1.200	600
Belastbare onkostenvergoedingen 2016	6.000	9.000	6.000
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal Bezoldiging	6.600	10.200	6.600
Toepasselijk WNT-Maximum	15.200	22.800	15.200

bedragen x € 1,-	A. Paats	M.E. Veldman
Functie(s)	Lid RVT	Lid RVT
Duur functieervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging		
Beloning	-	-
Belastbare onkostenvergoedingen 2015	300	600
Belastbare onkostenvergoedingen 2016	6.000	6.000
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Totaal Bezoldiging	6.300	6.600
Toepasselijk WNT-Maximum	15.200	15.200

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

bedragen x € 1,-	nvt	nvt	nvt
Functie(s) gedurende dienstverband	-	-	-
Omvang dienstverband (in fte)	-	-	-
(Fictieve) dienstbetrekking	-	-	-
Uitkeringen in 2016 wegens beëindiging dienstverband	-	-	-
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	-	-	-
Totaal toegekende uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	-	-	-
Toepasselijk WNT Maximum ontslaguitkering	-	-	-

Overige rapportageverplichtingen op grond de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2016 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waardoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2016 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Overige opmerkingen

In 2016 is er een wijziging doorgevoerd in de onkostenvergoeding van de RVT. Als gevolg van deze wijziging is in 2016 naast de afrekening onkostenvergoeding 2015, tevens de onkostenvergoeding 2016 opgenomen.

Analyse Resultaat

Algemeen

Het exploitatieresultaat is als volgt gecompriemd weer te geven:

	2016			2015		
	SCOPE Totaal	Voortgezet Onderwijs	Primair Onderwijs	SCOPE Totaal	Voortgezet Onderwijs	Primair Onderwijs
Resultaat op personele exploitatie	€ 2.486.137	€ 2.531.037	€ 44.900-	€ 2.077.654	€ 2.226.613	€ 148.959-
Resultaat op materiële exploitatie	€ 628.726-	€ 905.836-	€ 277.110	€ 725.852-	€ 1.273.860-	€ 548.008
Saldo voor financiële baten en lasten	€ 1.857.411	€ 1.625.201	€ 232.210	€ 1.351.802	€ 952.754	€ 399.049
Rente-inkomsten (saldo)	€ 37.885	€ 18.123	€ 19.762	€ 72.169	€ 35.600	€ 36.569
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening	€ 1.895.296	€ 1.643.324	€ 251.972	€ 1.423.972	€ 988.353	€ 435.618
Buitengewone baten/lasten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Saldo exploitatie	€ 1.895.296	€ 1.643.324	€ 251.972	€ 1.423.972	€ 988.353	€ 435.618

Resultaat op personele exploitatie

	2016			2015		
	SCOPE Totaal	Voortgezet Onderwijs	Primair Onderwijs	SCOPE Totaal	Voortgezet Onderwijs	Primair Onderwijs
Normvergoeding lump sum	€ 36.800.268	€ 22.668.076	€ 14.132.192	€ 34.739.565	€ 21.041.994	€ 13.697.571
Bestemmingsbedragen in de personele sfeer (projectsubsidies)	€ -	€ -	€ -	€ 650.121	€ 580.049	€ 70.072
Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen	€ 1.272.558	€ 470.933	€ 801.625	€ 982.152	€ 310.850	€ 671.302
Overige overheidsbijdragen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Overige personele baten	€ 845.788	€ 372.920	€ 472.868	€ 734.171	€ 384.671	€ 349.500
Totaal baten personele exploitatie	€ 38.918.614	€ 23.511.929	€ 15.406.685	€ 37.106.009	€ 22.317.564	€ 14.788.445
Loonkosten						
(excl. schoonmaak/onderhoud/ICT personeel)	€ 34.963.158	€ 20.071.017	€ 14.892.141	€ 34.055.706	€ 19.049.595	€ 15.006.111
Vervangingsfonds en overige uitkeringen	€ 453.116-	€ 160.850-	€ 292.266-	€ 639.848-	€ 45.830-	€ 594.018-
Dotatie spaar-, opfrisverlof en jubileumgratificatie	€ 417.314	€ 309.062	€ 108.252	€ 194.097	€ 228.225	€ 34.128-
Overige personeelskosten	€ 1.505.121	€ 761.663	€ 743.458	€ 1.418.400	€ 858.961	€ 559.439
Totaal lasten personele exploitatie	€ 36.432.477	€ 20.980.892	€ 15.451.585	€ 35.028.355	€ 20.090.951	€ 14.937.404
Saldo personele exploitatie	€ 2.486.137	€ 2.531.037	€ 44.900-	€ 2.077.654	€ 2.226.613	€ 148.959-

Resultaat op materiële exploitatie

	2016			2015		
	SCOPE Totaal	Voortgezet Onderwijs	Primair Onderwijs	SCOPE Totaal	Voortgezet Onderwijs	Primair Onderwijs
Normvergoeding lump sum	€ 6.594.230	€ 4.210.160	€ 2.384.070	€ 6.533.392	€ 4.153.472	€ 2.379.920
Bestemmingsbedragen in de materiële sfeer	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Overige overheidsbijdragen	€ 76.111	€ -	€ 76.111	€ 93.545	€ 9.036	€ 84.509
Totaal Rijksbijdrage voor materiële exploitatie	€ 6.670.341	€ 4.210.160	€ 2.460.181	€ 6.626.937	€ 4.162.508	€ 2.464.429
Bijdragen van ouders en leerlingen	€ 299.792	€ 299.792	€ -	€ 294.867	€ 294.867	€ -
Overige baten materiële exploitatie	€ 339.120	€ 196.733	€ 142.387	€ 655.916	€ 242.030	€ 413.886
Totaal baten materiële exploitatie	€ 7.309.253	€ 4.706.685	€ 2.602.568	€ 7.577.720	€ 4.699.405	€ 2.878.315
Huisvestingskosten	€ 2.416.375	€ 1.329.833	€ 1.086.542	€ 2.931.680	€ 1.851.451	€ 1.080.229
ICT kosten eigen personeel	€ 350.000	€ 350.000	€ -	€ 344.124	€ 344.124	€ -
Schoonmaakkosten eigen personeel	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Onderhoudskosten eigen personeel	€ 350.000	€ 350.000	€ -	€ 263.336	€ 263.336	€ -
Afschrijvingskosten	€ 2.186.339	€ 1.886.623	€ 299.716	€ 2.019.816	€ 1.732.308	€ 287.508
Overige materiële kosten incl. leermiddelen PO	€ 2.635.265	€ 1.696.065	€ 939.200	€ 2.744.616	€ 1.782.046	€ 962.570
Totaal lasten materiële exploitatie	€ 7.937.979	€ 5.612.521	€ 2.325.458	€ 8.303.572	€ 5.973.265	€ 2.330.307
Saldo materiële exploitatie	€ 628.726-	€ 905.836-	€ 277.110	€ 725.852-	€ 1.273.860-	€ 548.008

Exploitatie naar BRIN-nummer

	Exploitatie 2016			
	SCOPE Totaal	15BH	26LR	Basis- scholen
Baten				
Rijksbijdrage OCW	€ 44.667.056	€ 24.821.970	€ 2.527.199	€ 17.317.887
Overige overheidsbijdragen	€ 76.111	€ -	€ -	€ 76.111
Overige baten	€ 1.484.701	€ 822.515	€ 46.931	€ 615.255
Totaal baten	€ 46.227.868	€ 25.644.485	€ 2.574.130	€ 18.009.253
Lasten				
Personele lasten	€ 37.132.477	€ 19.718.589	€ 1.962.303	€ 15.451.585
Afschrijvingen	€ 2.186.339	€ 1.509.298	€ 377.325	€ 299.716
Huisvestinglasten	€ 2.416.375	€ 1.259.613	€ 70.220	€ 1.086.542
Overige materiële lasten	€ 2.635.265	€ 1.636.930	€ 59.135	€ 939.200
Totaal lasten	€ 44.370.456	€ 24.124.430	€ 2.468.983	€ 17.777.043
Saldo baten en lasten	€ 1.857.412	€ 1.520.054	€ 105.147	€ 232.210
Saldo financiële baten en lasten	€ 37.885	€ 18.123	€ -	€ 19.762
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	€ 1.895.297	€ 1.538.177	€ 105.147	€ 251.972
Resultaat uit buitengewone bedrijfsvoering	€ -	€ -	€ -	€ -
Saldo exploitatie	€ 1.895.297	€ 1.538.177	€ 105.147	€ 251.972

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

(Regeling ROS art.13, lid 2 sub a en EL&I regelingen betrekking hebbend op de EL&I subsidies)

De prestatie is ultimo verslagjaar conform de
subsidiebeschikking

Omschrijving	Kenmerk	Datum Toewijzing	Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Geheel uitgevoerd en afgerond:	Nog niet geheel afgerond
			€	€	Ja/Nee	Ja/Nee
		Totaal	-	-		

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

(Regeling ROS art.13, lid 2 sub a en EL&I regelingen betrekking hebbend op de EL&I subsidies)

G2-A Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Datum Toewijzing	Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totale kosten	Te verrekenen ultimo verslagjaar
			€	€	€	€
		Totaal	-	-	-	-

G2-B Doorlopend tot in volgend verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Datum Toewijzing	Bedrag toewijzing	Saldo 01-01-2016	Ontvangen t/m verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Totale kosten t/m 31-12-2016	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
Subsidie voor studieverlof 15BH	DL/B/110284	2015	€ 206.290	€ 102.771	€ 206.290	€ 139.351	€ 139.351	€ 66.939
Subsidie voor studieverlof 26LR	DL/B/110284	2016	€ 8.018	€ -	€ 8.018	€ 3.341	€ 3.341	€ 4.677
Subsidie voor studieverlof PO	DL/B/110284	2015	€ 31.268	€ 11.386	€ 31.268	€ 6.586	€ 6.586	€ 24.683
Subsidie zij-instroom 15BH	DL/B/110284	2014	€ 40.000	€ 26.354	€ 40.000	€ 4.592	€ 18.238	€ 21.762
Subsidie zij-instroom 26LR	DL/B/110284	2013	€ 20.000	€ 7.622	€ 20.000	€ 7.622	€ 20.000	€ -
		Totaal	€ 305.576	€ 148.133	€ 305.576	€ 161.491	€ 187.515	€ 118.061

Afkortingen- en begrippenlijst bij Jaarrekening 2016

ADV	Arbeidsduurverkorting
BaO	Basisonderwijs
BAPO	Bevordering arbeidsparticipatie ouderen
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
Cito	Centraal Instituut voor Toetsontwikkeling
CSG Groene Hart	Christelijke Scholengemeenschap Groene Hart
CvB	College van Bestuur
fte	fulltime equivalent (rekeneenheid omvang functie of personeelssterkte)
GMR	Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad
HAVO	Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs
HRM	Human Resource Management
ICO	Intern coördinator opleiding
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
LGF	Leerlinggebonden Financiering
LOB	Loopbaanoriëntatie en -begeleiding
LWOO	Leerwegondersteunend Onderwijs
MR	Medezeggenschapsraad
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OOP	Onderwijsondersteunend personeel
OP	Onderwijzend personeel
PO	Primair Onderwijs
POO	Partnerschap in Opleiding en Ontwikkeling
PRO	Praktijkonderwijs
SBU	Studiebelastinguur
SCOPE	Stichting voor Christelijk Onderwijs met Perspectief
SO	Speciaal Onderwijs
TSO	Tussenschoolse Opvang
VAVO	Voortgezet Algemeen Volwassen Onderwijs
VMBO	Vorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs
VO	Voortgezet Onderwijs
VOG	Verklaring omtrent het gedrag
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VWO	Vorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs

J-42

W&T
WOPT

Wetenschap en Technologie
Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens

ZML

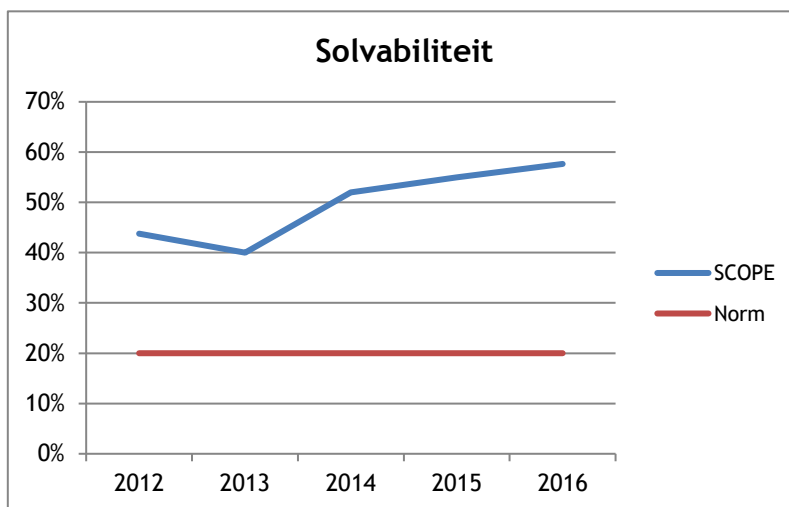
Zeer moeilijk lerenden

Kengetallen financiële positie

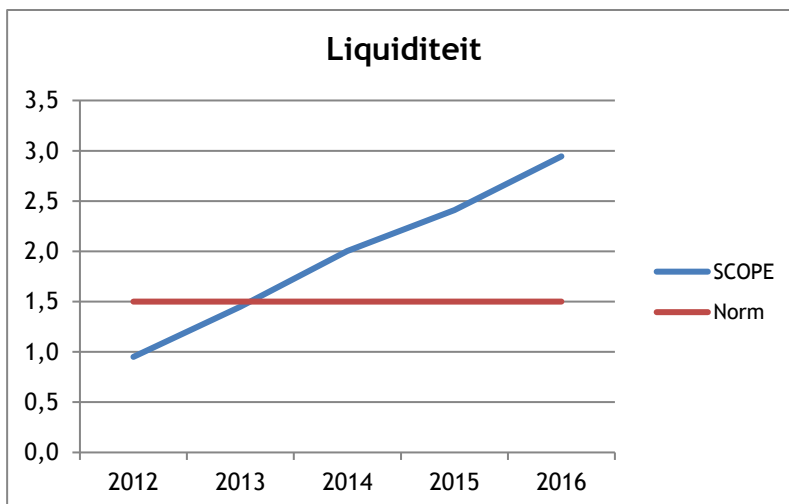
Kengetallen financiële positie

De vermelde normen bij de financiële kengetallen zijn, mits anders vermeld, de gestelde OCW normen.

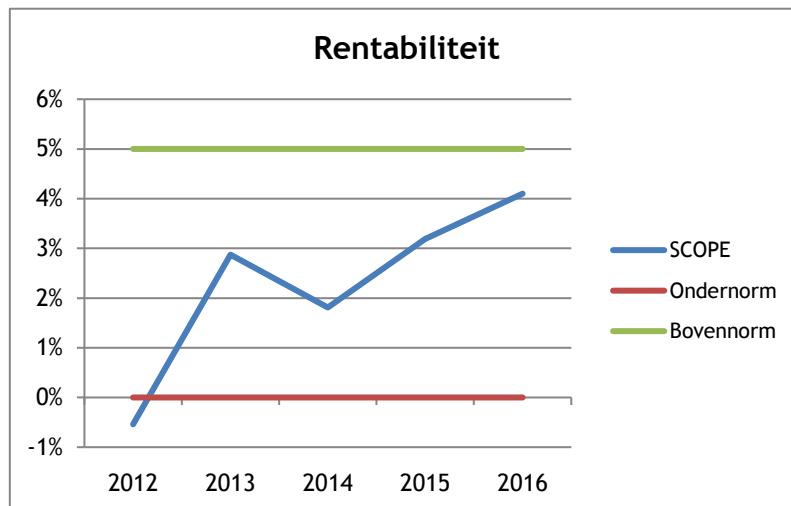
De solvabiliteit geeft aan in hoeverre SCOPE de financiële verplichtingen (betalingen) aan verschafters van vreemd vermogen kan nakomen met behulp van alle activa. De solvabiliteit is dus de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen op de balans. De ondergrens voor de solvabiliteit is 20% en er is geen bovengrens. De solvabiliteit van SCOPE is gestegen in 2016. Dit wordt veroorzaakt door het positieve resultaat over 2016, wat het eigen vermogen verhoogd heeft.

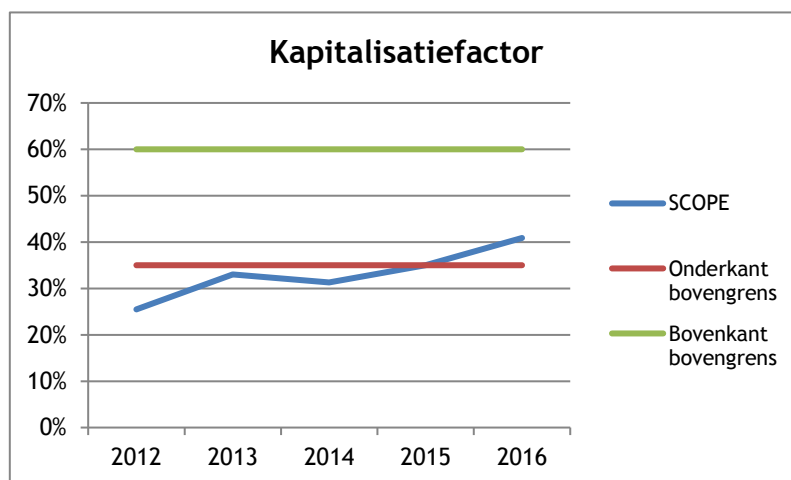
De liquiditeit (current ratio) is een kengetal om de financiële toestand en specifiek de liquiditeit van een bedrijf te meten. Het geeft de mate aan waarin de verschafters van het kort vreemd vermogen (kortlopende schulden) uit de vlottende activa kunnen worden betaald. In het algemeen wordt een norm van 1,5 voldoende geacht. Er zijn echter overige factoren waar rekening mee dient te worden gehouden. Voorbeelden zijn de winstgevendheid, de aard van de bedrijfsactiviteiten, de kwaliteit van de vlottende activa, de looptijd van de kortlopende schulden en de seizoensinvloeden. Door een stijging in de liquide middelen is de liquiditeit fors toegenomen. Dit zorgt ervoor dat de liquiditeit van SCOPE boven de norm zit.

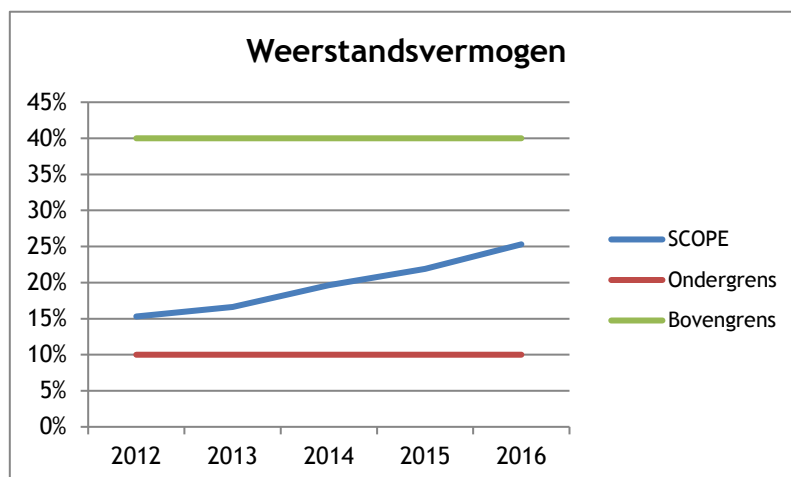
De rentabiliteit geeft de verhouding aan tussen het resultaat en de baten van de stichting. De rentabiliteit van SCOPE is in 2016 positief aangezien er een positief resultaat is ontstaan over 2016.

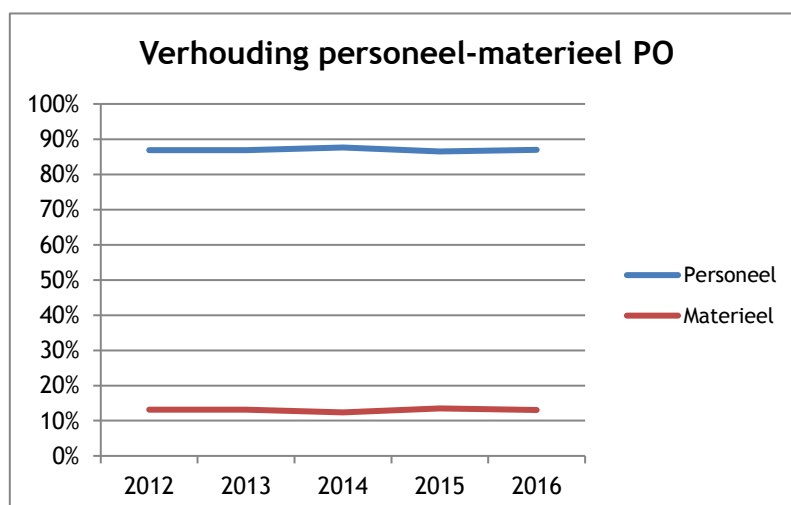
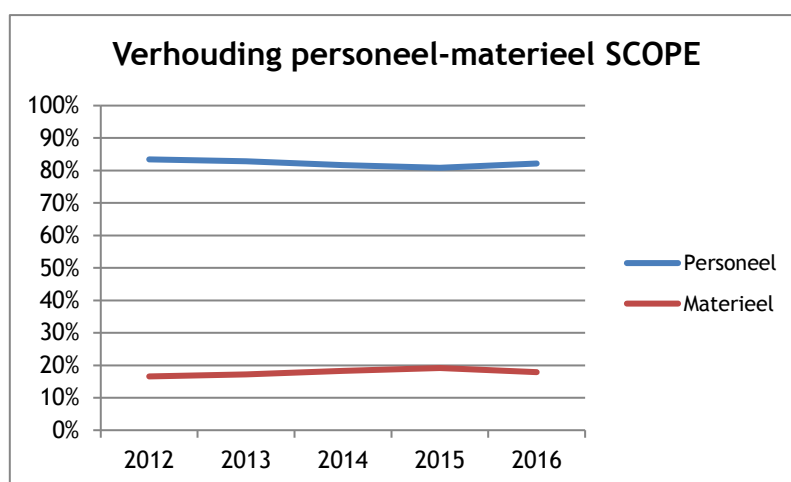
De kapitalisatiefactor is een kengetal om te signaleren of besturen misschien een deel van hun middelen niet of inefficiënt benutten voor de vervulling van haar taken. De commissie Vermogensbeheer Onderwijsinstellingen heeft signaleringsgrenzen aangegeven voor deze factor. Er is geen ondergrens, de bovengrens is 35-60%. Deze bovengrens is afhankelijk van de grootte van de organisatie, hierdoor is er dus een grote marge tussen de onderkant van de bovengrens (35%) en de bovenkant van de bovengrens (60%). De kapitalisatiefactor van SCOPE ligt boven de onderkant van de bovengrens.

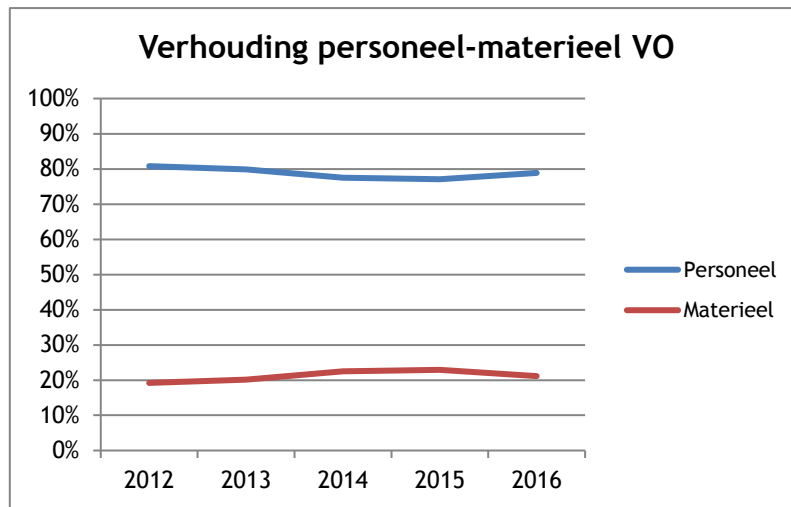

Het weerstandsvermogen is een kengetal waarbij gekeken wordt naar de verhouding van het eigen vermogen ten opzichte van de totale baten per boekjaar. SCOPE valt met het weerstandsvermogen binnen de door OCW gestelde norm.

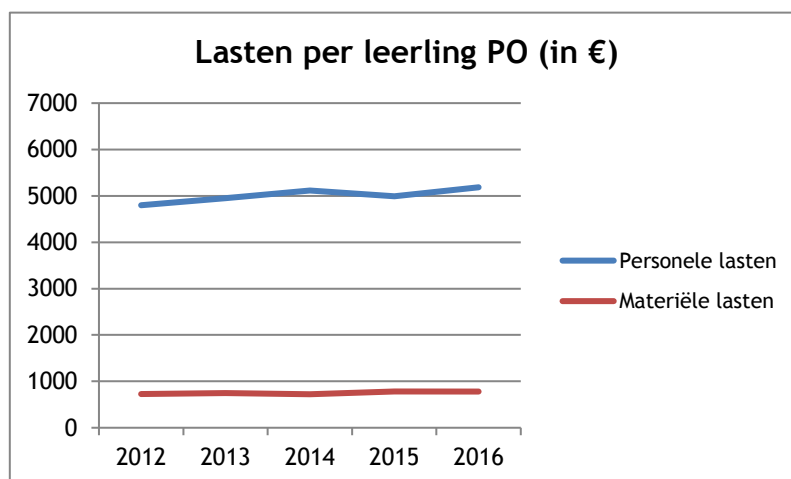
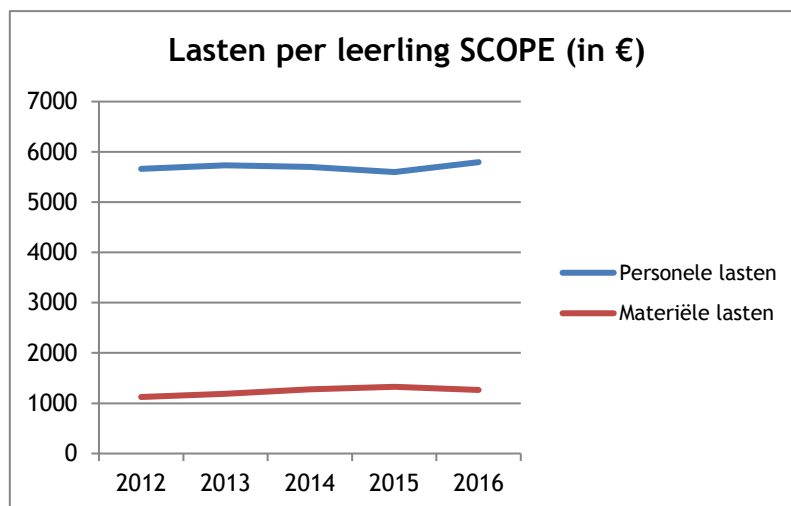
De verdeling personeel/materieel bij SCOPE wordt berekend door de personele lasten te delen door de totale lasten en door de materiële lasten te delen door de totale lasten.

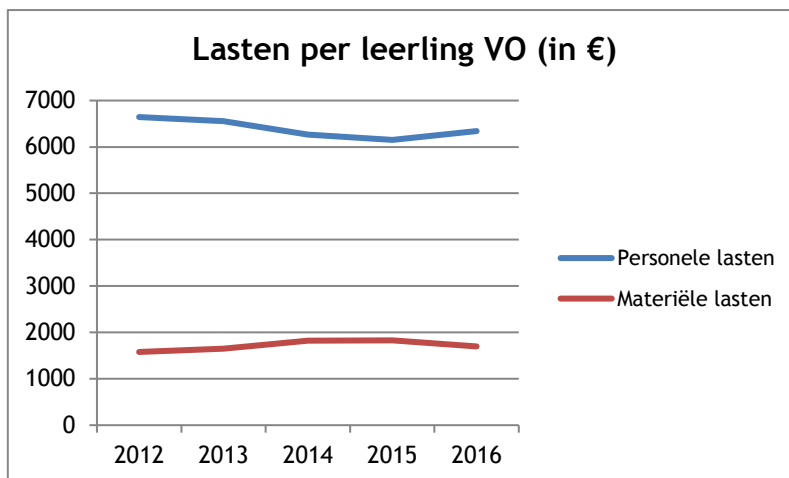

De lasten per leerling

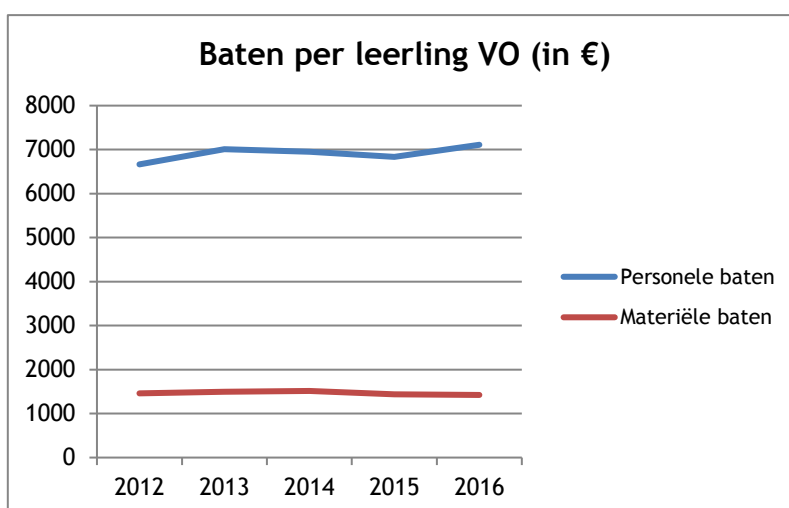
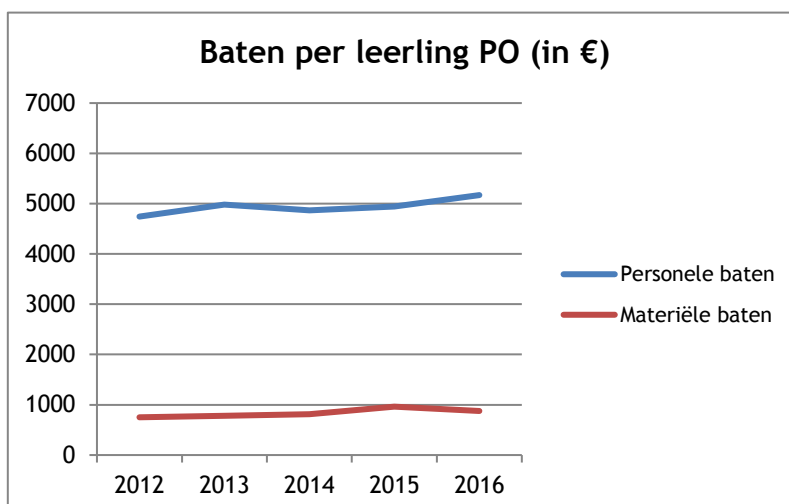
In onderstaande grafieken onderscheiden we twee kengetallen, namelijk de personele lasten per leerling en de materiële lasten per leerling.

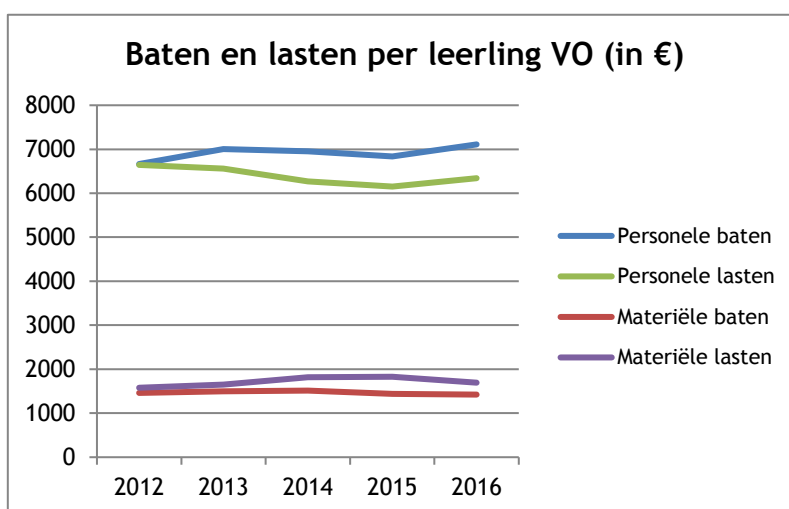
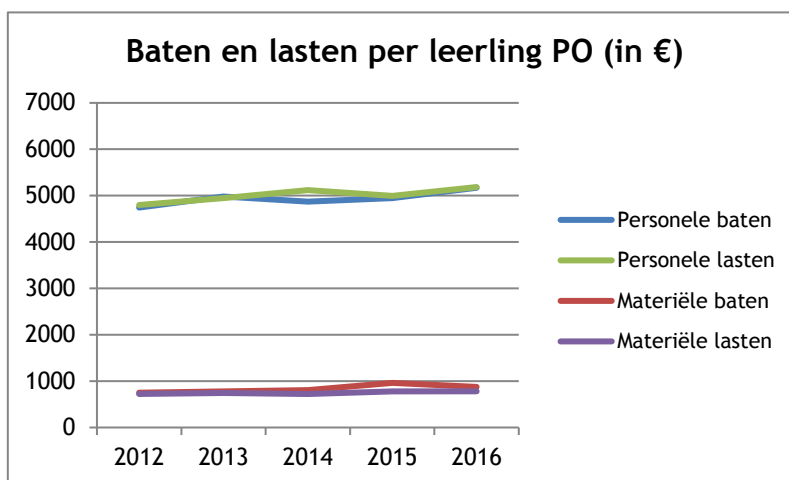

De baten per leerling

In onderstaande grafieken onderscheiden we twee kengetallen, namelijk de personele baten per leerling en de materiële baten per leerling.

De baten en de lasten per leerling

POSTADRES:
POSTBUS 166
2400 AD ALPHEN AAN DEN RIJN

BEZOEKADRES:
PRINSES BEATRIXLAAN 4
2404 XC ALPHEN AAN DEN RIJN

T 0172 449500
F 0172 449501
@ INFO@SCOPESCHOLEN.NL
WWW.SCOPESCHOLEN.NL